

SERXWEBÛN

JI SERXWEBÛN Û AZADIYÊ BI RÛMETTIR TIŞTEK NÎNE

Yıl: 25 / Sayı: 295 / Temmuz 2006

PARTİLEŞMEK 14 TEMMUZ RUHUNA ULAŞMAKTIR

Mahkeme tutanaklarında PKK davası - I

M. Hayri Durmuş'un savunması

● Tarihsel olarak şekillenen bir halk vardır, bu Kürt halkıdır. Dün arkadaşlarım bazı konularda bazı tarihsel açıklamalarda bulundu. Ben, esasen bu konunun üzerinde fazla durmak istemiyorum, tartışma konusu da yapmak istemiyorum.

Ama görüyorum ki mahkeme heyeti bu konuyu Kürtlerin varlığı yokluğu meselesine veya Kürdistan'ın varlığı yokluğu meselesine getirerek, sık sık tartışma konusu yapmaktadır. Bu durum bizce acayip karşılanmaktadır. Bugün artık bu konu, tartışması yapılmayacak kadar açıktır, pek çok çevre tarafından da kabul edilmektedir ...

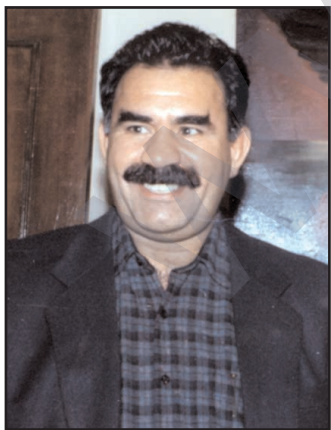
20'de

Asıl sabrı tükenen Kürt halkı hareketimiz ve Önderliğimizdir

● Kürt halkı direnmekte kararlı olduğunu, temel haklarını kazanmakta ısrarlı olduğunu, direnişi geliştirme gücüne, potansiyeline sahip olduğunu gösterdi. Önderlikle, PKK ile nasıl nasıl bütünlüklü olduğunu, "Önder Apo'ya Özgürlük Kürt Sorununa Demokratik Çözüm" çizgisini pratikte nasıl başaracağını hem demokratik eylemliliğiyle hem de yürüttüğü referandumla ortaya koydu. Bu, topyekün savaş konseptinin aslında anlamsızlığı, başarısızlığı, işlenmeyeceğinin çok somut göstergesiydi.

2'de

PKK, büyük yaşayanların yaşamlarının birikimidir

Abdullah Öcalan

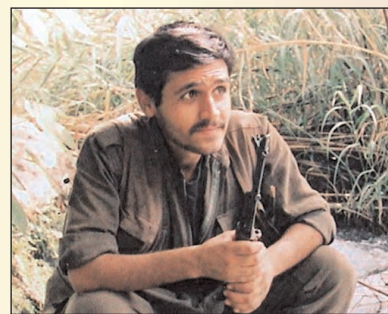
Bugün 14 Temmuz, büyük ölüm orucu kararının on beşinci yılına girerken, özellikle de güncel kararlılığımıza, savaşımıza uygulamamız gereken vazgeçilmez görevlerimiz vardır. En büyük tehlike; büyük

kararlılık ve kutsallık değerlerini kolayca unutmak, es geçmek, anlam ve önemine denk düşmeyen sahtekarca bir izleyici olmaktır. Bu, parti için halk için belki de en büyük tehlikedir. Bu tehlikeyi çoğunuzun kişiliğinde görmemek mümkün değildir. Hatta kendim için bile düşmandan gelen her türlü tehlikeyi kesinlikle önemsemiyorum. En büyük tehlike olarak sizlerin bu yüce değerlere doğru yaklaşmayı, bunlarla çelişmenizdir.

16'de

Korkmadan kandırmadan yüzleş benimle

● "Kalk ve yüzleş benimle. Korkmadan, kandırmadan, kaçmadan yüzleş! Botan topraklarından uzaklaştıkça gecenin, günün sınırını bilemediğimiz o

uzun yürüyüşü hatırla. Çiyaye Reşkê'de verdiğimiz molayı, yoldaşlarımızın ruhunun gezindiği, o zaman bomba sesleri ile yankılanan noktada bizim geçtiğimiz günkü ürperten derin sessizliği hatırla. Birbirimize sordüğümüz sorulara verdiğimiz kaçamak cevapları, vardığımız hedefi düşündükçe ayaklarımıza inen kara suların birden çekilişini ve kanatlanışımızı...

26'da

İçindekiler

Pratikten ve öncülüğünden kopuk bir partileşme PKK partileşmesi değildir
5'te

Hareketimiz Türkiye'de demokrasinin geliştirilmesinde en temel aksiyondur
8'de

Demokratik toplumsu partiler halkı doğru aydınlatabilmelidir
13'te

Savaş suçu: Fotoğraftaki kareler
14'de

Örgütlü kadın başarının yol haritasıdır
24'de

PKK'yi yaşamda tarzda ve üslupta somutlaştırarak KOMALA sistemini kurma seferberliğine yönelim
25'de

Asıl sabrı tükenen Kürt halkı hareketimiz ve Önderliğimizdir

Geçtiğimiz günlerde Türkiye'de Terörle Mücadele Yüksek Kurulu diye adlandırılan kurulun toplantıları yapıldı. Hükümet de bunların sonuçlarını değerlendirmek üzere özel bir toplantı yaptı. Devlet organlarının yürüttüğü tartışmalardan çıkan sonuç; mevcut yönetimin son gelişmeler karşısında, özellikle de gerillanın temmuz ortasındaki etkinliği karşısında iyice sıkışmış olduğu yönünde. O nedenle bu özel toplantılar yapılıyor. Hatta bir tedbir olarak, meclisin özel gündeme toplantıya çağırılabilirliği belirtiliyor. Hükümet başkanının da açıklaması vardı, "sabrımız kalmadı artık" diyordu. Basın ise "Balyoz Hareketi"nin başlatılacağını yazıyor, sınır ötesi operasyonun gündeme geleceğinden söz ediyor. Türkiye'nin zaten bir terör yasası çıkarttığını biliyoruz. O çerçevede Türkiye'nin gerillaya, halka, tüm demokratik güçlere karşı yeni bir baskı ve saldırı dalgasını geliştirmeye yöneldiği izlenimi ortaya çıkıyor. Bütün bunları değerlendirmemiz, anlamamız önem arz ediyor.

Nereden çıktı bu durum? Ne yapılmak isteniliyor? Türkiye hükümeti, devlet yönetimi mevcut politikalarla nereye ulaşmak istiyor? Bunun ABD-İran çelişkisi ile bağı nedir? Yine Filistin'de, Lübnan'da son günlerde tırmandırılan çatışmalarla ilişkisi, bağlantısı nedir? Güncel siyasal durum dediğimizde önümüze bu tablo çıkıyor.

Sabrın tükendiğinden bahsedener gerçeği çarpıtanlardır

Öncelikle şunu belirtmekte yarar var: Tayip Erdoğan sabrın tükendiğinden söz ediyor. Ancak asıl sabrı tükenen Kürt halkıdır, Özgürlük hareketimizdir, Önderliğimizdir. Gerçekten de bu halk on yıllardır biraz insani bir yaklaşım geliştirilsin diye sabretti. Önder Apo sekiz yıldır sabırla, dirençle barış ve demokratik çözüm yolunu açabiliyor, Türkiye'yi böyle bir sürece sokabilen için insanüstü bir çaba göstererek çalışıyor. Yine 1 Haziran Atılımı'nın gelişimi çerçevesinde yirmi beş aydır, gerçekten de sabırla, itina ile bazı gerçekleri Türkiye yönetimine, uluslararası kamuoyuna özellikle Türkiye'nin demokratik güçlerine, halk kesimlerine kavratılabilmek için yoğun bir çaba harcadık. Çok itinalı bir mücadele yürüttük. Gerçekleri görmeyen, anlamayan tutumların, yaklaşımların değiştirilmesi için gerçekleri gösterecek bir mücadele içinde olduk. Bedelini ödeyerek, onun istediği cesareti, fedakarlığı göstererek, üç yüzden fazla şehit verdik. Halk yemedi içmedi, durmadı, demokrasi için, özgürlük için, ulusal kimliğini kazanabilmek için mücadele etti.

Bu mücadeleyi meşru savunma çizgisinde tutmak için hareketimiz, gerilla komutanlığı büyük bir duyarlılık ve titizlik

gösterdi. Defalarca bu süreçte çağrı yaptık, açıklamalarda bulduk. Hem hareket olarak, onun yönetimi olarak, hem değişik halk örgütlenmelerimiz ile yaptık, hem de Önderliğimiz yaptı bunu. Biraz doğruya yakın söz gördüğümüzde, sürecin o temelde gelişmesi için zaman zaman mücadelenin birçok yönünü de durdurduk. Eylemsizlik kararı aldık. Barış yönünde, demokratik çözüm yönünde atılabilecek adımların önünün açılması, zemininin gelişmesi için her türlü fedakarlığı göstererek kararlar aldık, tutumlar takındık.

Bütün bunlara rağmen karşılaştığımız ne oldu? Şiddet oldu, katliam oldu, baskı oldu. Halk sokakta yürüdüğünde kurşunla karşılaştı. İşte Newroz ertesinde Amed'te yaşananlar var. Şimdi "sabrımız kalmadı" diyen şahsiyet "çocuk, kadın demeden ge-

du. Şimdi karşılaştığımız ne oldu? Yeni balyoz hareketleri, yeni terör yasaları, sınır ötesi operasyon tehditleri...

Herkes "yeni saldırılar geliyor" diye propaganda ediyor. Zalimlik, katliamcılık, şiddet gösterileri adeta alkışlanıyor. Yani birçok çevre tarafından tahrik ediliyor, destekleniyor. Böyle bir durumla karşı karşıyayız. Yabancı olmadığımız bir durum, fakat değişmesini de istediğimiz bir durum. Biz bu durumun değişmesini istemekte tutarlıyız, samimiyiz. Taktik yapmıyoruz. Gerçekten bu gidişatın değişmesini, bu mücadele durumunun demokratik yöntemlere taşınmasını, sorunların bu temelde çözülmesini istiyoruz. Bu konuda ne kadar samimi olduğumuz, yine birlik ve bütünlük içinde olduğumuz geçmiş pratiğimizle kanıtlanmış. Şimdi gerçeğimiz bu iken ve bu yönlü

tılsın, bilinçlendirilsin, örgütlenilsin.

Önderliğimiz söyledi; saldıran kim olursa olsun, dünya birleşip saldırsa da kendi meşru, demokratik haklarını kazanmak için direnmekten asla vazgeçmeyecek ve bu direnişi sürdüreceğiz. Bu konuda yanlış hesap yapanlar zarar görürler. Kürt halkının güçsüz olduğunu, zayıf olduğunu, tehditlerle, baskılarla katliamlarla yıldırılacağını, örgütlülüğünün dağıtılacağını, mücadeleden uzaklaştırılabileceğini sananlar varsa, onlar yanılıyorlar. Böyle sananlar geçen otuz yıl içinde yanıldılar, bundan sonra da aynı durumu sürdürenler daha çok yanılacaklar. Yanılgılarının bedelini kendileri ödeyecekler. Çünkü kendileri yapıyorlar. Kendi yanılgılarından doğan zararları gördüklerinde de kimseden yakınmasınlar, kimseye şikayette bulun-

kışmışlar, zorlanmışlar vuralım, zayıf yanlarını yakaladık üzerlerine gidelim, yok olup gitsinler demedik. Aslında yapabilir-dik, diyebilirdik. Kendilerinin zorlandığı, hareketimizin toplanarak yeni bir çıkışa yöneldiği, halkın harekete geçip, demokratik eylemin gürül gürül geliştiği ortamda, kendileri çıktılar talepte bulundular. İşte "Kürt sorununu kabul ediyoruz, geçmişte hata yaptık, yeni beyaz sayfa açıyoruz, sorun bizim sorunumuzdur, çözeceğiz, çözme sözü veriyoruz" dediler, bu sözleri hem kendi başkentlerinden hem de Amed'ten bütün dünyaya deklere ettiler.

Biz de tabii bunu önemsedik. Zor durumdaydık. Daha çok da zorlayabilirdik, ama sorun zorlanırsa, çaresiz olanı daha çok zorlayıp öldürmek değil de, siyasi sorunlara demokratik siyasi yöntemlerle çözüm bulmaktır. PKK hareketinin amacının bu olduğunu bir kere daha o zamanki tutumumuzla gösterdik. Madem bu noktadan dönmek, doğruya gelmek istiyorlar, sorunu tanımlıyor ve demokratik çözümün gereğinden söz ediyorlar bu konuda bir adım atmış oluyorlar, iki adım bizden dedik ve eylemsizlik kararı aldık. Bu önemli bir karardır. Önemli bir tutumdur. Kimin ne olduğunu, ne istediğini açıkça ortaya koydu. Bizim bu tutumumuz karşısında Kürt sorunundan ve demokratik çözümden söz edenler ne karar aldılar? Üç gün sonra topyekün savaş kararı aldılar. Genelkurmay, Milli Güvenlik Kurulu'nda böyle bir karar çıkardı. Kürt sorunundan, onun demokratik çözümünden söz edenler bu karar karşısında tuz buz oldular. Esameleri bile okunmadı, günlerce ağızları açılmadı. Bizim söylediklerimize değil, kendi söylediklerine sahip çıkmadılar. Ondan sonra da topyekün imha gerçekleştirmek üzere saldırı üstüne saldırı yürütüyorlar.

Şemdinli olayı ortadadır. Resmi devlet yönetimleri ve çete gruplarının sivil insanları öldürmek için nasıl örgütlenip güpegündüz harekete geçtiklerini Şemdinli olayı çok net ortaya çıkardı. Kış boyu gerillaya karşı operasyonlar hiç durmadı. Çoğunu gündemleştirmedik, yayınlamadık. Çok fazla şiddet ortamının varolduğu izlenimi ortaya çıkmasını diye yaptık. Ama şu iyi bilinmeli ki Türkiye gücü yettiği, ulaşabildiği her yerde gerillayı imha edebilmek için, kar, soğuk, fırtına demeden o orduyu operasyona sürdüler, saldırı yürüttüler.

Kürt halkı direnmekte kararlı olduğunu ispatlamıştır

Bunlara karşı baharda halk gerçekten iyi cevap verdi. Madem çözümsüzlüğe ısrar var, topyekün savaş deniliyor, bir halk imha edilmek isteniyor, o zaman bu halk imha edilir mi, edilmez mi, direnip haklarını alabilir mi, alamaz mı görülecek dercesine direnişe geçti. Bu tutumunu iyi gös-

"Bu tehditleri yeni duymuyoruz. Tayip Erdoğan yeni söyleyebilir, ama Kürt halkı, PKK yeni duymuyor. Onlarca hükümet başkanı, genelkurmay başkanı, devlet başkanı geldi geçti, hepsi benzer sözleri söylediler, tehditlerde bulundular. Onların hepsi ömürlerini tamamladı, ama Kürt halkı hala özgürlük ve demokrasi mücadelesini yürütüyor. Bütün zorluklarına, ağır bedellerine rağmen PKK direniş mücadelesini geliştiriyor, geliştirmekte kararlılığını sürdürüyor."

rekeni yaparız" diye tehditlerde bulunmuştu. Şimdi bütün bunların sonunda biraz mücadele gelişince, bütün bu barış, demokrasi, iyi niyet sözünden anlamayanların canını yakıcı birkaç adım ortaya çıkınca bu sefer feryat ediyorlar. "Sabrımız kalmadı. PKK acımasız eylemlerine devam ediyor" diyorlar. Acımasız eyleme devam edenin, baskı ve şiddet uygulayanın, katliamcı olanın, terörden başka bir dil bilmeyenin kim olduğu ortadadır. PKK eylemsizlik kararı alıp, demokratik çözümün önünü açmaya çalıştığında topyekün savaş kararını kimin aldığını bütün dünya alem biliyor.

Ağustos 2005'te gündemleştirilen topyekün saldırının geçen bir yılla yakın süreç içerisinde ne kadar kana ve acıya yol açtığı gözler önünde. Şimdi sanki bunlar hiç yokmuş gibi, kimse bütün bunları bilmemiş gibi kalkıp sabrın kalmamasından, bilmem balyoz hareketinden söz edilmesi gerçeklerle bağdaşmıyor, hiçbir değer ifade etmiyor, hiçbir yenilik taşımıyor. Oysa sabreden bizdik, Kürt halkıydı. Bu halk, demokratik çevreler bu yaklaşımlarına en azından insani özellikler taşıyan bir karşılık bekliyordu. Biraz insanlık, biraz demokratik tutum, biraz barışçılık dolayısıyla bu temelde Türkiye'yi demokratikleştirecek, Kürt sorununun demokratik çözümünün önünü açacak, demokratikleşme yönünde süreci ilerletecek küçük de olsa bazı adımların atılmasını herkes bekliyordu, istiyor-

gelişmeler beklerken, tersinden katliam tehditleri ile karşılaşmamız elbette ki bizim de yeniden durumları değerlendirmemizi, düşünmemizi, saldırılara karşı meşru savunma çizgisini daha da geliştirerek, pratiği bu temelde daha etkili kılarak kendi tedbirlerimizi geliştirmemiz gerekiyor.

Kürt sorununu kabul ediyoruz diyenler üç gün sonra topyekün savaş kararı aldılar

Sunun da herkesçe bilinmesinde yarar var. Bu tehditleri yeni duymuyoruz. Tayip Erdoğan yeni söyleyebilir, ama Kürt halkı yeni duymuyor, PKK yeni duymuyor. Çok dinledi, çok ağızdan duydu. Onlarca hükümet başkanı, genelkurmay başkanı, devlet başkanı şu bakan bu bakan geldi geçti, hepsi benzer sözleri söylediler, böyle tehditlerde bulundular. Onların hepsi ömürlerini tamamladı, ama Kürt halkı hala özgürlük ve demokrasi mücadelesini yürütüyor. Bütün zorluklarına, ağır bedellerine rağmen PKK direniş mücadelesini geliştiriyor, geliştirmekte kararlılığını sürdürüyor. Bu konuda kuşkusuz zorluklar, var ama mücadele edemez bir konumda kesinlikle değildir. PKK'nin bu gücü, iradesi her zaman vardır. Şimdi her zamankinden daha fazladır. Kürt halkının direnme potansiyeli güçlüdür. Yeter ki o potansiyel açığa çıkar-

masınlar. Çünkü bunlar kendilerinin yarattığı sonuçlar oluyor. Bunun da böyle bilinmesinde, anlaşılmasında yarar var.

Şimdi bizim buradan çıkartacağımız sonuçlar neler? Aslında 1 Haziran Atılımımız 2004 yılının içinde bile bazı gerçekleri ortaya çıkardı. Daha ağustos ortalarında Önder Apo durum değerlendirmesi yapmak istedi. Fazla kan akmadan, yeni zorlayıcı bedeller ortaya çıkmadan insani yaklaşımlar gelişsin, gerçekler görülsün dolayısıyla barış ve demokratik çözümün önü açılsın istedi. Fakat gördük ki hiç orali olunmuyor. Bırakalım atılımın ortaya çıkardığı gerçekleri görüp ona uygun siyasi davranış geliştirmeyi, aslında oyun içinde oyun tezgahlanıyor. Birçok çevre hareketten kopartılmaya, hareket içinde bölünüp, parçalanıp, birbiri ile çatıştırmaya çalışılıyor. PKK'nin bölünüp parçalandığı, zayıflayıp yok olduğu umut ve hesap ediliyor. Böyle bir beklenti içine giriliyor. Gerçeğe hiç yaklaşılmıyor.

Böyle olunca 2005 atılımı gündeme geldi. Newroz çıkışı, Koma Komalen Kürdistan ilanı, PKK'nin yeniden inşası, halkın Önderliğe özgürlük isteyen demokratik direniş gündeme geldi. Bu yaz ortasında artık Türkiye devletini çaresizlik ve çıkmaz içine sokan bir düzey kazandı. Geçen yılın sonunda, temmuzda sıkıştılar. Bir yıl önce gerçekten de zor durumdaydılar. Daha fazla zorlamak, sıkıştırmak, daha çok güç kaybetmelerini sağlamak istemedik. Sı-

Partileşme sorunlarımızı ciddiye almamız gerekli. Eğitim çalışmalarını da ciddiye almamız, gündeme iyi oturtmamız gerekiyor. Sadece tartışmak değil de partileşme gerçeği üzerinde yoğunlaşmak, partileşmenin nedenleri, ölçüleri, felsefik, ideolojik ilkeleri, örgütsel çizgisi, en önemlisi de kadro ve örgüt ölçüleri konuları üzerinde çok fazla durmaya, yoğunlaşmaya ihtiyacımız var. Hiç kendimizi kandırmayalım. Başka gerçeklere sığınmayalım, nedenleri farklı yerlerde aramayalım. Mevcut durumda da, yakın geçmişte de mücadelenin isten-

lanmayacak kadar var. Bu bakımdan o da önemli bir durum.

Şimdi bütün bunlar varken o zaman işlerin yürüyüşünden bunları sorumlu tutamayız. Geriye ne kalıyor? Bunları birleştirecek, harmanlayacak, örgütleyecek, yürütecek güç, yani öncülük kalıyor. Yani parti, kadrolar kalıyor. İşler iyi yürüyorsa da bunu yapan bu kadro ve örgütlerdir, iyi yürümüyorsa da sorumlu onlardır. Şimdi gerçek bu. Bunu kabul etmemiz lazım. Bunu böyle mahkum olur gibi kabul etmek değil, anlayarak, inanarak kabul etmemiz lazım. Bu nedenle de kadro ve örgüt so-

değerlendirme çok fazla. Onun için bizde bu kadar rahatlık var. Küçük sorunlar büyüyor. Bazen de neredeyse çözülemeyecek düzeye geliyor. Oysa ki bu gerçekleri gören, anlayan, buna göre kendini ayarlayıp yürüten bir kadro ve örgüt duruşu olsa, çaba ve gayret düzeyi böyle olmaz. Hiçbir sorun çözümsüz kalmaz. Şimdi sorun diyerek gündemimize getirdiğimiz, tartıştığımız, çözüm aradığımız çok sayıda şey kendiliğinden çözülür. Pratik çalışma içinde çözülür. Hiç de çözülsün diye gündeme gelmez. Oysa bizde fazlasıyla geliyor. Bunlar doğru değildir. Bu durum yanlış, tehlikelidir. Bu

Doğru olmayan eleştirel tarzı aşmalıyız

Partisiz bir kadro tanımı olamaz. Bu düşüncelerden artık kendimizi kurtarmamız gerekiyor. 33 yıl sonra, bu kadar teorik, felsefik, bilinç düzeyimizin geliştiği, bu kadar pratik, örgütsel tecrübe edindiğimiz bir durum sonunda, siyaset bilimiyle, örgüt bilimiyle alakası olmayacak kadar rastgele düşüncelerle kendimizi avutamayız. O nedenle partileşme olgusunu ciddi ele alacağız. Partiye ciddi yaklaşacağız. Önderlik yeniden partileşme dediye, bu

farkına bile varmayan tutumu terk etmemiz lazım. Böyle olmaz. Böyle bir tutum içinde kalıp da ondan sonra ben iyi şeyler istiyorum demek gerçek dışıdır. Sen istediğin kadar iste. İsteminin ne değeri olabilir. Dünyada niyeti iyi olanlar, güzel şeyler isteyenler o kadar var ki, ama kendi söylediklerini sadece kendileri duyuyorlar. Başka kimse duymuyor, hiçbir şey de elde edemiyorlar ve bu dünyada ezilip gidiyorlar. Sorun demek ki bu değildir.

Sorun bir şeyleri duymak, hissetmek, talep etmek, iyi şeyler istemek, niyetlerin iyi olması değil de somut gerçeklere uy-

Pratikten ve öncülükten kopuk bir partileşme PKK partileşmesi değildir

diği ölçüde ilerlememesi, gereken sonuçlara yeterince ulaşamaması kadro ve örgüt sorunlarımızdan kaynaklanıyor. Halk duruşundan kaynaklanıyor. Bahardaki serhildan gösterdi ki gerçekten böyle bir halk hiç bir yerde bulunmaz. Önderlik bile başlarken, "Kürt halkının bu kadar cesur ve fedakar olabileceğini tahmin etmemiştim" dedi. Bir gerçeği tespit etmek oluyor bu. Şimdi bu gerçek yayılarak, genişleyerek devam ediyor.

Diğer yandan teorik netlikte, belirginlikte, Önderlik çalışmalarının yürütülmesinde de herhangi bir eksiklik yok; aksine fazlalık var. Uluslararası komplo çerçevesinde hiyerarşik devletçi sistemin bütün çabalarına rağmen Önderlik, görevlerini yürütmekten alıkonamamış, engellenememiştir. Bu da açık bir gerçek. Geçmişten daha fazla katkısı var. Hem teorik çözümlenmeyi yapıyor, yolu aydınlatıyor, hem de direniş öncülüğü ediyor. Fiili direniş mücadelesi yürütüyor. Herkesten daha fazla işkenceye dayanıyor, direniyor. Önderlik şunu söyledi: "Söylediklerimi anlamıyorlarsa içinde bulunduğum durumu da görmüyorlar mı? Bu kadar mı vicdansızdırlar." Önderlik yaşamı konusunda bu kadar yalın bir gerçek var. Şimdi orda eksikliğin olduğunu, görevlerin yerine getirilemediğini, çözümlenmelerin yetersiz olduğunu, aydınlatmanın olmadığını, ölçülerin belirgin olmadığını, ne yapacağımızı, nasıl yapacağımızı bilmediğimizi söyleyemeyiz. Bu tür sözler doğru değildir. Gerçeği yansıtmadığı gibi, kimse de inanmaz.

Kürdistan'ın ve Kürt özgürlük hareketinin bölgesel düzeyde, uluslararası alandaki stratejik öneminde bir azalma değil artma, gelişme, stratejik rolünün büyümesi, misyonunun artması var. Tarihsel olarak sadece Kürdistan'da bazı gelişmeler yaratmak değil, yeni bir Ortadoğu yaratma misyonunu üstlenmiş durumda. Ortadoğu'da mevcut yaşanan savaş Kürdistan'ı böyle bir stratejik konuma çekti. Bu ender ele geçirilecek bir durum. Böyle bir durum imkansızlık, fırsatsızlık değil, aksine örgütlenmek, mücadele etmek bir şeyler yaratmak için fırsat ve imkanlara en fazla sahip olmak demektir. Tarihte bu tür durumlar ender ortaya çıkar. Şimdi oluşmuş ve elimize geçmiş. Bu bakımdan kuşkusuz zorluklar var, ama bunlar mücadele zorluklarıdır. İmkansızlık yok, fırsatsızlık yok. Çok fazla mücadele edemediğimiz halde bile rahat durumda olan biziz. Dünyanın birbirini yiyip tükettiği coğrafyanın üzerinde, ortada duruyoruz, kimse bize değermiyor. Medya Savunma bölgeleri dedik, yıllardır bu devam ediyor, sürüyor. Nerden çıktı bu, nasıl sürüyor? Demek ki bir stratejik konum var ki sürüyor. Her şey kendi gücümüzle, kendi maharetimizle olmuyor. Bunlar da bir gerçek. Bu bakımdan imkan yok, fırsat yok, koşullar elverişli değil diyemeyiz. Her zamankinden fazla, eskiyle kıyas-

"PKK'yi, bir parti, siyasi hareket, askeri güç ya da bir ulusal hareket diye değerlendirmemek lazım, PKK bir yaşam ölçüsüyü, bir arayıştı aslında. Mevcut sistem karşısında, onun baskıcı, sömürücü, bölücü, parçalayıcı, gerici, insanı tüketici, köleci özelliklerine karşı yeni bir insan ve toplum duruşu ve yaşamıdır da.

PKK'ileşme böyle başladı. Önderlik şimdi bunu daha üst düzeyde teorik formülasyona kavuşturdu. Geliştirdi, sağlaştırdı. Felsefik, ideolojik ilkelerini oluşturdu."

runlarına buradan bakarak yaklaşmamız gereklidir. Kendi ölçülerimize ve anlayışımıza göre değil, bu gerçeklerden yola çıkarak bakmamız lazım.

Partileşmeye doğru yaklaşmalıyız

Oldukça tarihi ve kritik bir dönemden geçiyoruz. Kazanma etkenlerinin en fazla olduğu bir süreçten geçiyoruz. "Kazanmazsak kazanmayalım, ama yaşıyoruz. Bize göre, bana göre bu iyidir" diyemeyiz. Kazanmak zorundayız. Yaptığımızın ne kadar yeterli olup olmadığını kendimize göre değil olması gerekene göre, belirttiğimiz etkenlerin ortaya çıkardığı hedeflere göre belirleyeceğiz. Onları sağlayabiliyor muyuz, sağlayamıyor muyuz? Başarılı olup olmamayı, tarihsel görev ve sorumlulukların gereğini yerine getirip getirmemeyi ona göre ölçeceğiz. Bu konuda ciddi yetersizlikler var. Kendine görelilik çok fazla. Koşullardan, somut durumlardan, objektiviteden kopuk, çok subjektif, bireyci düşünme,

durum başarımızı, süreci kazanmamızı engelliyor. Tehlike arz ediyor.

Yarın tarih bizi suçlayabilir, mahkum edebilir. Hiç farklı düşünmeyelim, dikkat edelim. Eğer tarihin bu kadar fırsat ve imkan sunan bir dönemindeyse ve onları doğru anlayamaz, yeterli değerlendiremezsek o zaman tarih bizi mahkum eder. Suçlanırsınız. Tarih normal dönemlerde olduğu gibi, fırsat ya da imkanların olmadığı dönemlerdeki gibi değerlendirmez bizi. "Müthiş fırsat ve imkanlar ellerine geçti de başaramadılar, değerlendiremediler, heder ettiler" denir. Dolayısıyla "yaşama güçleri yoktu" der, "bir şeye yaramazlar" der. Yüzümüz kalmaz. Yarattığımız bir şey olmaz. Bu nedenle gerçekten böyle bir durumda, madem ihtiyaç kadro ve örgüt sorununda, mücadelenin çok yönlü ve etkili gelişmesinin bağlı olduğu yer burası o zaman örgüt sorunlarımızı, kadro sorunlarımızı daha gerçekçi, ciddi, bütünlüklü ele alalım, doğru yaklaşalım. Bu da eşittir: Partileşmeye doğru yaklaşmadır, Parti olgusuna doğru yaklaşmadır.

yeniden partileşme nedir ne değildir, nasıl yürür, ilkeleri nelerdir, hedefleri nelerdir, çizgisi nedir, felsefesi nedir, ideolojisi ne, siyaseti ne, örgütü ne, tarzı ne, temposu, üslubu ne onları öğreneceğiz, bileceğiz. Ya öyle bir parti yaratacağız, böyle partileşerek kadro olacağız ya da olmayacağız. Bu böyledir. Şimdi böyle ele alınmıyor. Boşu boşuna çalışıyor ve kendimizi tüketiyoruz. Sanki kendi kendimizi tüketmek için çalışıyoruz. Öyle olmaz. Ciddi olmamız lazım. İşler baştan doğru ele alınmazsa tehlikelidir. Önderlik bazen diyordu; "bu tarz çalışacaksa hiç çalışılmasa daha iyidir. Daha sınırlı kalırsa daha iyidir" Böyle yapamayız. Dikkatli olmalı, gerçekçi olmalı, doğru ele almalıyız. Kendimize göre değil bilim ölçülerine yaklaşmalıyız. O nedenle de bu bireyci, kendine göre, çok subjektif, yani hayalci, objektif, gerçeklerden, somut durumdan, bilim ölçülerinden kendini soyutlamış, kendi niyetleriyle, doğrularıyla, talepleriyle hareket eden, ondan başka bir şey görmeyen ve tarihin üzerimize yüklediği görev ve sorumlulukların gereğinin hiç

gun olarak hareket edip, özgürlük ve demokrasi doğrultusunda gelişmeler yaratılabilmektir. Bunu ne kadar yaratıyorsa niyetimizin, düşüncemizin, istemimizin o kadar bir değeri olabilir. Yaratamıyorsak hiçbir değeri olmaz. Sağdan soldan bir şeyler istemekle bir şeyler kazanamayız. Diğer yandan istiyoruz, vermiyorlar. Ondan sonra sağı solu hep eleştiriyoruz. Hep eleştiri, hep eleştiri. Hep başkasını sorumlu tut. Bununla bir yere gidemeyiz. Başkasını sorumlu tutmak, eleştirmek demek başkası bu işi yapsın, ben yapamayayım demek, görevi, sorumluluğu, tarihsel misyonu başkasına yüklemektir. O nedenle bu doğru olmayan eleştirel tarzı aşmalıyız. Eleştiri doğru yöntemlerle yapmalıyız. Özeleştirel yaklaşmalıyız.

Neyi eleştireceğiz? Halkı mı, Önderliği mi, koşulları mı eleştireceğiz? Hayır. Öyleyse geriye biz kalıyoruz. Tabii bu sefer sorumlu kadrodur, örgüttür diyoruz. Ondan sonra vur yumruğu yanındakine, yönetimekine. O kötüdür, bu kötüdür. Birbirimizin gözünü kafasını yarmakla, kırmakla uğraşıyoruz. Bu bir eleştiri değildir, geliştirme değildir. Zaten zayıf, güçsüz bununla biz daha da zayıf, güçsüz hale getiriyor, bitiriyoruz. Ondan sonra dönüyoruz, kadro yok, örgüt yok, bilmem öncülük yok. Filan şöyle yaptı, filan şöyle oldu. Kendi yarattığımız sonuçtan yakınıyoruz. Kendi görevlerimizin yerine getirilmesini başkalarından bekliyoruz. Şikayet edip duruyoruz. Bu doğru değil. Bu tarz örgüt içi tartışma, eleştirme, çekişmeler doğru değildir.

PKK bir yaşam ölçüsü ve arayıştır

Dün bir grup genç arkadaşla tartıştık. Gerçi çok genç görünmüyorlardı. HPG çok daha genç. Onları davet etmiştik, gelip gençleri görmeleri için. Her biri yaşı başı tutmuş, ama hala genciz diyorlar. Tutuyorlar hareketi. Bu da aslında bir duruş. Nereye kadar gidecek bilinmez. Anlamıyor değiliz. Gençlik başka yerdedir. Siyasi hareketimiz içerisinde bir kategoridirler, ama kendileri gençliğin ilerleyişini tutuyorlar. Sürekli eleştiriyorlardı, işte varolan sorunlar niye aşılmıyor, bazıları niye engellenmiyor. Acaba örgüt böyle olmasını mı istiyor yoksa gücü mü yetmiyor. Bir dönüyorsun ki kendinde hiçbir sorumluluk görmüyor. Hep başka yerden olmasını bekliyor. Hep yapılmıyor diye eleştiriyor ve kendisi gençlik hareketidir. Böyle gençlik hareketi mi olur? Böyle genç mi olur?

PKK bir gençlik hareketidir. Gençliğin ölçülerine oluştu, özlemlerle oluştu ve hep gençtir de. Onu devam ettiriyor. Şimdiki gençlik o biçimde sahip çıkmıyor. PKK'ye sahip çıkmıyor. Örgütlenmemiş, partileştirmemiş kendisini. Sorunların çözümünüyle uğraşmıyor, mücadele yok, sadece dönmüş yakınıyor. Başkasından bekl-

HAREKETİMİZ TÜRKİYE'DE DEMOKRASİNİN GELİŞTİRİLMESİNDE EN TEMEL AKSİYONDUR

Koma Komelen Kürdistan Yürütme Konseyi Başkanı Murat Karayılan ile yapılan röportaj

Serxwebûn: Türkiye üzerinde demokratikleşme ve Kürt sorununu siyasal yöntemlerle çözme doğrultusunda iç ve dış kamuoyunun baskısı geliyor. Ancak Türkiye gündemine baktığımızda, bunun doğru okunmadığı anlaşılıyor. Milliyetçi, içe kapanan gittikçe katılaştıran bir tutum geliyor ve bunda yürüttüğünüz mücadele temel gerekçe olarak gösteriliyor. Bu durumu nasıl değerlendiriyorsunuz?

Murat Karayılan: Türkiye'nin kendini yenilemesi gerekiyor. Ama bir türlü kendini değiştirme, dönüştürmeye dönük ciddi adımlar atamıyor. Temel sorun budur. Dünya değişiyor, eski sorunlar yeni dönemde farklı yöntemlerle, yaklaşımlarla çözüme kavuşuyor. İnsanlar arası, toplumlar arası, devletler arası ilişkilerde büyük bir yenilenme yaşanıyor. Küreselleşme çerçevesinde her olguda büyük bir değişim durumu söz konusu. Türkiye'de böyle bir değişime doğru evrilmektedir. Bu görülüyor. Türkiye'de de genel anlamda bir değişim havası esmektedir. Fakat Türkiye'nin iç dinamikleri bu değişime karşı müthiş bir direniş içerisindedir. Çağı algılama ve kendisini yenileyerek daha çağdaş bir profili geliştirme yerine, eskide ısrar ve gelişmeleri kendisi için bir fobi haline getirerek, bunlar bizi parçalayacak, yutacak, bunlar bizi kendine bağlayacak" gibi yaklaşımlarla içe büzülme, savunma pozisyonuna girme, açılımcılığı önleme, dolayısıyla değişimin önünde engel olma tutumu ağır basmaktadır.

– Ama herkes de değişim yapacağı vadini veriyor. AKP de bu noktada yarattığı havayla hükümet olmuştur

– Bu konuda AKP değişim yapacağı izlenimini yarattı. Ancak AKP dört yıllık iktidarı döneminde o çapta bir siyasi anlayışa ve iradeye sahip olmadığını gösterdi. Daha çok iktidarlaşmak istedi. Yani sistem içerisinde kendini iktidar haline getirme uğraşına öncelik verdi, böyle yapınca da sistem içindeki statükocu güçlerle kendi arasında bir dövüşe, bir çekişme ve çatışmaya dönüşen bir süreç yol açtı. AKP aslında sistemi ele geçirmeye yöneldi, ağırlığını buna verdi. Türkiye'nin sorunlarına sahip çıkma, sorunları çözerek iktidar olma tutumu yerine zaman zaman sistem içindeki güçlerle anlaşarak, uzlaşarak, zaman zaman da çatışarak iktidar olmayı esas aldı. Sistem içerisinde kendini yerleştirmeyi ön gördü. Dolayısıyla Türkiye'nin sorunları böylelikle sahihsiz kaldı. Böyle bir durumda demokratik bir ülkede muhalefetin etkinliği ve baskı gücü gelişir. verilen vaatler sahihsiz kalmazdı. Türkiye'de böylesi bir durum da gelişmedi zaten Türkiye'nin en büyük talihsizliği bir muhalefetin olmayışındır yani muhalefetin meclis dışında olmasıdır. Bugün Türkiye'de meclis içinde muhalefet yoktur. Türkiye'de en büyük sorunlardan birisi de budur, sorunları deşecek, yeni çözüm yöntemlerini önerecek, bu temelde meclis içerisinde daha geniş çaplı bir siyasi tutumu gündemleştirecek muhalefet yoktur. Bazılarının kısmi çıkışları olsa da etkili değildir. CHP'ye de muhalefet denemez. O iktidardan daha fazla sisteme sahip çıkma tutumunda ısrar ediyor. Bu durum Türkiye'yi gerçekten zora sokuyor, Türkiye'nin kendisini yeniden yapılandırması, kendisini gözden geçirmesi, kendisini yenilemesi ge-

rektiği bu aşamada, Türkiye'nin sorunlarını çözümsüzlüğe terk edip, daralmasını yol açıyor.

– Bunda çeşitli korkuların etkisi yok mu?

– Elbette, Türkiye parçalanır fobisi çok etkilidir. Kürt halkını ve hareketimizi bu konuda büyük bir tehdit olarak gösterme, sistem içerisinde geçen yüzyıla ait

ğil. Bu bir çarpıtmadır. Bugün Kürt özgürlük hareketi Türkiye'de demokrasinin geliştirilmesinde en temel aksiyondur. Biz Kürtler Türkiye'deki tüm sorunların sınırlar dahilinde çözülmesi perspektifini esas alıyoruz. Bu durumda Kürt hareketi Türkiye'nin sınırlarının değişmesini düşünmemektedir. Belki bazı dar grupların öyle bir bakış açısı olabilir, ama genel hareketin öyle bir durumu yoktur. Türkiye'nin gönüllü birliğe ihtiyacı vardır.

ekseninde Kürt sorununu çözmesi ve böylece çağdaş dünyayla daha güçlü bütünleşmesinin, Ortadoğu'da daha aktif, öncü bir demokrasi gücü haline gelmesinin koşulları vardır. Ama önce kendisini gözden geçirmesi, kendisini yenilemesi, toplumuyla barışık olması gerekiyor. Bunun için de öncelikli olarak Kürt sorununu korkulan, bastırılması gereken bir sorun olarak değil, çözülmesi gereken bir sorun olarak gündemleştirilmesi gerekiyor. En akılcı siyaset budur.

aktörlerden biri olarak görülebilir.

– Ayrılık bir olasılık olarak varlığını sürdürüyor mu, yani birlik içinde sorunların çözülememesi ayrılık ve bölünme fikrini geliştiren bir etkiye bulunmaz mı?
Kürt halkında böyle bir eğilimden bahsedebilir miyiz?

– Şimdi biz bunu hep söylüyoruz. Fakat bunun bir şantaj gibi algılanmasını da hiç istemiyoruz. Kürtler, Türkiye'nin demokratikleştirilmesi çerçevesinde kendi siyasal, kültürel, demokratik haklarını tümüyle yaşamak istiyor. Bunun için mücadele ediyor. Bu mücadele meşrudur. Bu mücadele temel hakkıdır. Eğer Kürtler bunu yapmayı da köleleşmeyi, kendi soyunu sopunu inkar etmeyi tercih etseydi bunu kabul etmemek gerekirdi. Kendini inkar eden bir toplumsal varlıktan ne beklenebilir ki? Kendi geçmişi ile bağlarını koparan bir toplumsal gerçekliğin neresine dayanacaksınız, neyine güveneceksiniz? Şimdi Türk devletinin kendisine uydulaştırdığı, ajanlaştırdığı bazı tipler vardır. Onların dayandığı ideolojik, felsefik, kültürel, ruhsal bir kaynak var mıdır? Hayır. Sadece maddiyata dayanıyorlar. Kendi çıkarı için, bir makamda yer almak için gerçekliğini inkar etmiş, geçmişine sünger çekmiş tipler. Bu bir insanlık duruşu olabilir mi? Yarın çıkarları gereği Türkiye'yi de reddedebilir. Şimdi Türkiye'nin siyasetinde böyle tipler vardır. Halkımız onlara güvenmemekte, ama Türkiye'deki rejim bu tür kesimleri en sadık kişiler olarak görmektedir.

Bakınız bu konuda bir örnek var, tarihte okuduğumuz kadarıyla Fatih Sultan Mehmet İstanbul'u alacağı vakit Bizanslılardan biri sabaha karşı surlardan çıkar gelir. Osmanlı askerine teslim olur. Padişahla görüşmek istediğini söyler. Haber Fatih Sultan Mehmet'e iletilir. Direkt 'getirin yanına' der. Karşısına çıkarırlar. Adam der ki 'ben sizi gizli bir yoldan, surlardan içeri geçirebilirim' Fatih de bunun verdiği bilgileri esas alarak İstanbul'u alma planını yaşama geçirir. Surların gizli bölmelerinden geçip içeri girdiği vakit 'ilk önce bunu infaz edin' der. Ulusuna ihanet eden ve o biçimde Osmanlı güçlerini gizli kaleyeye sokan kişiyi 'ilk önce bunu öldürün' diyerek öldürtür. Çünkü her akli başında insan bilir ki kendi halkına, kültürüne, geçmişine bu kadar ihanet eden bir kişiden insanlık beklenemez. O her şeyi yapabilir. Her türlü kötülüğü yapabilir. Yani kendini inkar etmiş Kürt'ten ne beklenebilir ki.

İradeli, her şeye rağmen kendi gerçeğinde ısrar eden, bütün maddi olanaklardan mahrum edilmesine, tutuklanmasına, horlanmasına rağmen ölümü göze alarak kendi gerçeğini savunan, Türkiye'nin birliğine bu temelde yaklaşan, Kürt sorununun çözümü temelinde Türkiye ile özgür birliği savunan Kürt duruşu gerçekçi bir duruştur. İnsani bir duruştur. Güvenilir bir duruştur. Halkların gönüllü birlikleri ancak kişilerin böyle karşılıklı dayanışması temelinde gelişebilir. Halklarımızın geleceği de böyle bir temelde dayandırılabilir. Yoksa zorla ya da çıkarları gereği boyun eğmiş, uydulaştırılmış tiplere dayandırılarak geleceğe dönük güçlü bir ilişkinin inşa edilmesi söz konusu olamaz. Onun için artık Türkiye'deki siyasetçilerin bu gerçekleri kavramaları

“20. yüzyılda milliyetçilik milyonlarca insanın ölümüne yol açtı. Günümüzde insanlık bunu adım adım terk ediyor, ama Türkiye'de hala bunu derinleştirmek isteyenler var. Türkiye'nin sorunlarına geçen yüzyılın perspektifiyle çözüm bulmaya çalışıyorlar. Bu, çıkmazı daha da derinleştiriyor. Kürt özgürlük hareketini bu anlamda Türkiye'yi adeta zora sokan, Türkiye'yi böylecek bir güç olarak gösterme, tehdit olarak görme durumu geliştiriliyor.”

“Bugün Türkiye'nin demokratik cumhuriyet ekseninde Kürt sorununu çözmesi ve böylece çağdaş dünyayla daha güçlü bütünleşmesinin, Ortadoğu'da daha aktif, öncü bir demokrasi gücü haline gelmesinin koşulları vardır. Ama önce kendisini gözden geçirmesi, kendisini yenilemesi, toplumuyla barışık olması gerekiyor. Bunun için de öncelikli olarak Kürt sorununu korkulan, bastırılması gereken bir sorun olarak değil, çözülmesi gereken bir sorun olarak gündemleştirilmesi gerekiyor.”

olan şovenizmi, milliyetçiliği palazlandırma durumu geliştiriliyor. Bu Türkiye için çok tehlikelidir. Çünkü 20. yüzyılda milliyetçilik yeryüzüne egemen oldu ve milyonlarca insanın ölümüne yol açtı. Günümüzde insanlık bunu adım adım terk ediyor, ama Türkiye'de hala bunu derinleştirmek isteyenler var. Şovenizmi, milliyetçiliği, ırkçılığı daha da derinleştirerek, Türkiye'nin sorunlarına geçen yüzyılın perspektifiyle çözüm bulmaya çalışıyorlar. Bu, çıkmazı daha da derinleştiriyor. Kürt özgürlük hareketini bu anlamda Türkiye'yi adeta zora sokan, Türkiye'yi böylecek bir güç olarak gösterme, tehdit olarak görme durumu geliştiriliyor. Öyle de-

Türkiye'deki halkların gönüllü birlik kurmaları gerekiyor. O açıdan gönüllü birlik için tarafların razı olması lazım. Kürt halkının razı olması gerekiyor. Makul bir çözümün geliştirilmesi lazım. Jandarma ile, baskı ile olmaz. Seksen senedir cumhuriyet döneminde –öncesini saymıyorum– bu denendi, tutuldu. Bugün Kürt halkı her yerde daha fazla demokrasi ve özgürlük istiyor. Daha fazla adalet istiyor. Kendi ulusal kimliğini, dilini, kültürünü yaşamak istiyor. Bu çağdaş bir tutumdur. Yeryüzünde dillerin yasaklandığı ülkeler kalmadı. Kültürlerin yasaklandığı, kültürlerden korkulduğu çağ geride kaldı. Türkiye hala bunda ısrar ediyor, bu yanlış. Bugün Türkiye'nin demokratik cumhuriyet

– Zaman zaman Türk siyasetinde bu nu deneme girişimleri oluyor fakat bir biçimde bu girişimler engelleniyor.

– Evet, Özal bunu denedi. Denemeye çalıştı, gerçekleri gören bir politikacıydı. Fakat suikaste uğradı, öldürüldü. Ondan beri de iradeli bir siyasetçi çıkıp da bu çözümü geliştirecek siyasi iradeyi gösteremedi. Böyle bir sorun vardır. Türkiye'de böyle bir çıkışın, iradenin, siyasal öncülüğe, önderliğe ihtiyacı var. Cesaretle bir çıkışa ihtiyaç var. Böyle bir çıkış olursa Kürtler bir öcü olarak görülmekten çıkar ve Türkiye'nin demokratik temelde yeniden yapılandırılmasında en temel

gerekiyor. Eğer çözüm geliştiremiyorlarsa, başkalarına yol açmaları gerekir. Türkiye'nin kesinlikle yeni yenilenmeye ihtiyacı vardır. Kesinlikle yeni bir siyasal bakış açısına ihtiyacı vardır. Yeni bir zihniyete, çözümleyici, çağdaş bir siyasal anlayışa ihtiyacı vardır. Bana göre Türkiye'nin bu ihtiyacı karşılandığında yani çağdaş, sorunları gerçekçi bir biçimde ele alıp çözümlenmeyi öngören ve bu temelde Türkiye'nin toplumsal sorunlarını köklü bir biçimde çözerek toplumsal barışı hedefleyen bir siyasal anlayışın Türkiye'ye vereceği çok şey olacaktır. Buna inanıyoruz.

– *İnkarı söylem ve politikalar, Kürt özgürlük hareketinin mücadelesiyle gerçekleştiriliyor. Sizin çözüm için öne sürdüğünüz şartlar samimi algılanmıyor, devletleşmenin ilk adımı olarak değerlendiriliyor. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz?*

– Bizim söylemlerimizin güçlü ideolojik, felsefi temelleri vardır. Biz bir kere ulusların kendi kaderini tayin hakkının direkt ayrılıp devlet kurma biçiminde anlaşılmasının doğru olmadığını düşünüyoruz. Yani uluslar kendi kaderini tayin etmeli, ama bu tayin etme illa da ayrılıp bir devlet kurma biçiminde olmayabilir. Uluslar, devlet kurmadan da kendi kaderini tayin edip, özgürce yaşayabilir. Bu açıdan biz bir kere yeni demokratik konfederal anlayışımız temelinde devletleşmenin çağımızda artık aşılma olduğunu ve öyle bir bakış açısının bile toplumları yeniden egemenlik altına sokacağını düşünüyoruz. Bu açıdan bizim ayrılıp, devlet kurma gibi bir yaklaşımımız yoktur.

Kuşkusuz biz Kürt toplumunun irade eli, özgür ve demokratik bir topluma istiyoruz. Ama bu illa bir devlet kurma anlamına gelmiyor. Devletleşme anlamını içermiyor. Biz devletlerin artık eritilmesi, aşılması, yeni bir sisteme, demokratik konfederal sisteme geçilmesi gerektiğini düşünüyoruz. Ulus devletlerin küreselleşen dünya gerçeği karşısında artık aşılma sürecine girdiğini, aşılma sürecinin derinleşmesine neden olduğuna inanıyoruz.

– *Devlet gerçeği Ortadoğu'da çok güçlü temellere dayanıyor, bölgemiz buna güç getirecek dinamikleri taşıyor mu? Devleti aşabilecek gücü gösterebilir mi?*

– Şimdi insanlık ilk devrimini Zagros ekosistemi çerçevesinde Mezopotamya'da yaşamıştır. Zagros ekosistemi temelinde gelişim gösteren insanlık 19. yüzyılda Sanayi Devrimi ile yeni bir süreç giriş yapmıştır. Sanayi Devrimi de kendisiyle birlikte ulus devlet yapılanmasını toplumsal yaşama taşımıştır. Bu gün gelinen noktada ise ulus devlet artık aşılması gereken bir olgu haline gelmiştir. Ulus devletinin aşılması dünyanın sonu değildir. Ebedi ve ezeli bir şey de değildir ulus devlet. Toplumların yaşamında baştan beri varolan bir şey de değildir. Aslında kapitalizmin bir ürünüdür ulus devlet gerçeği. Bölgenin çok uluslu, çok dinli, çok kültürlü dokusuna da ters ve yabancı. Dolayısıyla biz bu teorik çerçeveyi esas alan bir hareketiz. Biz yeni bir ulus devlet yaratmaktan ziyade varolan ulus devletlerin aşılması perspektifini esas alıyoruz. Onun için de demokratik konfederal sistemi temel çözüm olarak görüyoruz. Bu bir devletleşme değildir. Bu toplumun kendi kendini yeniden örgütlemesi, yeni bir ekoldür.

Bunu tartışabiliriz isterse, isteyen çevrelerle biz bunu daha geniş ve derinlikli tartışabiliriz. Ama bu bir devlet değildir. Bu tür varsayımlar yersizdir, onu söylemek istiyorum. Doğru değildir. Kürtler çok açık ve nettir. Teorisikle, pratiğiyle her şeyi ile ne istediklerini ortaya koymaktadırlar. Eğer bütün bunlara rağmen bunların hiçbirini kabul etmezsen, o zaman Kürtler ayrılıp kendi konfederal sistemini kendi başına da kurabilir. Bunu da deneyebilir.

Biz bunu söylediğimizde 'vay kopuşu dayatıyorlar' deniliyor. Elbette Kürtler çaresiz değildir. Onu söylemek zorundayız. Tekrar da söylüyorum. Kürt halkı çaresiz değildir. Bugün dünya koşulları da değişmiştir. Uluslararası koşullar daha fazla çare sunabilmektedir. Hiç kimse kimseyi kandırmamalıdır. Her şey açık ortadadır. Türkiye demokratik çözüme gelirse, Kürtlerle bir arada yaşamak istemi temelinde kardeşçe çözümü esas alırsa ne ala. Bunu yapmayı tüm kapıları kapatırsa, üstüne üstlük Terörle Mücadele Yasası gibi Kürtlerin en doğal haklarını da hırsızlayan yasaları çıkararak, Kürtleri her alanda hedeflemeye kalkarsa elbet Kürtler de başka bir biçimde kendi başlarının çaresine bakacaklardır. Bundan daha doğal ne olabilir ki?

– *Tam da burada ilerici demokratik kamuoyunun devreye girmesi gerekiyor mu? İstenilen düzeyde bir demokratik ka-*

Ama bu gelişmeyi Kürt özgürlük hareketinin açığa çıkardığı, diğer çevreler çoğunlukla göz ardı ediyor. Unutmayalım ki bu öyle çok kolay açığa çıkmıştır. Büyük kahramanlıklar sayesinde açığa çıkmıştır. Şimdi 14 Temmuz'un yıldönümünü yaşıyoruz. 14 Temmuz'un büyük kahramanlıkları gibi Kürt halkının gerçekleştirdiği büyük çıkışlar da böylesine devasa bir gelişmeyi, değişim dönüşümü, bir devrimsel çıkışı yaratmıştır.

Bilindiği gibi 14 Temmuz direnişi 12 Eylül cuntasının karanlıklar ortamında bir umut ışığı gibi ortaya çıkmıştır. 14 Temmuz sonunda, **M. Hayri Durmuş, Kemal Pir, Ali Çiçek, Akif Yılmaz** yoldaşların şahadete kavuştuğu o büyük ölüm orucu eyleminin ilan edildiği gündür. Hayri yoldaş tarafından mahkemede ilan edilen bu gün, büyük direnişin başladığı gündür.

İşte 14 Temmuz direnişçilerinin yüzlerce, binlerce ardılları tarafından geliştirilen

de tarih boyunca gelişmeyen bir olgudur ve toplumsal yapıya sürekli dayatılan bölücülük, grupçuluk durumu vardır. Bu tür toplumsal özellikler bugüne dek yaratılmış olan muazzam olanakların en iyi bir biçimde değerlendirilmesinin önüne geçmektedir. İnsanların ufukları çok dardır. Olayları, olguları dar bir çerçevede ele alma gelişkin. Az olsun benim olsun anlayışı derin. Çok olsun, hepimizin olsun yaklaşımı fazla gelişmiyor. Daha derin ve sorumlu anlayış sınırlıdır. Bir mücadele zemini ve olanakları yaratılmış ancak insanlar bunun üzerinde hesap yapıyor, kendi iktidarını korumak istiyor. Mücadelenin geliştirilmesinde çok kararlı davranmıyor. Nasıl ki Türkiye için gerçekten bir siyasal iradeye, böyle bir öncülüğe ihtiyacı var ise Kürtler için de yaratılmış olan siyasal iradeyi ve demokratik mücadelenin zeminini doğru pratikleştirebilecek güçlü bir örgütsel çıkışa ihtiyacı vardır. Bu konu-

ye bilinen birkaç insanla bir sohbet toplantısı yapmak istedik, ama baktık ki bunların bir araya gelmeleri mümkün değil. Üç dört Kürt bile bir araya gelmiyor. Herkes kendisini beğeniyor, başkasını dışlıyor. Kapsayıcı, bütüncü yaklaşım zayıftır.

– *DTP'nin bu konuda performansını nasıl buluyorsunuz?*

– DTP, Kürt özgürlük ve demokrasi hareketinin Türkiye çapında çok güçlü bir rol üstlenmesi için güçlü bir zemindir. Bu anlamda kendi içinde güçlü, sağlam bir bütüncü geliştirmesi gerekiyor. Daha güçlü bir performans göstermesi gerekiyor. Dışında kalmış bütün çevreleri kapsayan, politik arayışları geliştirebilmeli. Öte yandan Kürtlerin birliğini, bütünlüğünü geliştirmesi gereken bu önemli ve hassas süreçte, birileri "Hür Kürtler" adıyla parti kurmaya çalışıyor. Gerçekten o parti Kürtlere hizmet etmek için midir? Hayır! Bir yerlerden para geliyor, onun gereğini yapmak içindir. Eğer Kürt özgürlük hareketine hizmet edilmek istenilirse, bir demokrasi platformu vardır. Herkes gelip içinde yer almalıdır. Biz bunu istiyoruz. Biz hareket olarak, Kürtlerin bir demokrasi platformu olsun, bütün Kürtler içinde yer alsın istiyoruz. Herkesin içinde yer aldığı, siyasal mücadele zemininde herkesin birbirini kabul ettiği, demokratik ulusal birlik esprisinin egemen olduğu bir platform olsun istiyoruz. Ama buna yanaşılıyor, bazıları otuz yıldır bir gruptur, küçük bir çapı vardır onun dışına çıkamaz. Dar bir gruptur, ama kendisi dışında kimseyi de beğenmez, hep kendini esas alır, halktan bahseder, ama halktan haberi yoktur, halkın da ondan haberi yoktur. Böyle gruplar var. Her ulus gerçekliğinde marjinal bazı gruplar bulunabilir. Ama güçlü zemine dayanan, büyük bir dinamizme dayanan örgütsel yapılar da bunu yeterince değerlendirememektedir. Onun gücünü, kapasitesini, genişliğini, derinliğini, öngörüsünü geliştirememektedirler. Kürt demokrasi hareketinin de yaşadığı sorun budur. Bana göre DTP gibi bir zemin çok güçlü bir Kürt birliğine dönüşebilir. Kürt demokrasi hareketinin bütüncü zemine dönüşebilir. Bunun böyle olması durumunda, DTP Türkiye demokrasi hareketinin gelişmesinde de önemli bir misyon üstlenebilir. Bu şans var, ama bu şansını değerlendirebilmesi için öncelikle o yapı içindeki kişilerin dar tutumları aşması gerekiyor. Daha geniş bir yelpazede yaklaşabilmek, daha kapsamlı bir bakış açısına kararlı bir biçimde sahip olmak, onu sürdürmek önem taşıyor. Aslında bu konuda Önder Apo oldukça önemli perspektifler sunmuştur. Kürdistan özgürlük hareketinin her zemine güçlü gelişebilmesi için güçlü veriler, güçlü perspektifler konulmuş ve güçlü bir zemin de yaratılmıştır. Ama önemli olan bütün bu olumlu imkanları, bu güçlü zemini demokrasi ve özgürlük mücadelesi doğrultusunda doğru kullanabilmektir. Bu konuda özellikle kadın ve gençliğin bir misyona sahip olduğuna inanıyorum. Kadın ve gençlik sürecin kapsamlı bir biçimde gelişmesi için rolünü oynamalı, özellikle kadın hareketi gerekli öncü tutumu sergileyerek, daraltıcı değil geliştirici olmalıdır. Dar tutumlara takılı kalmadan, geniş bir açılımı esas almaları gerekiyor. Biz özellikle bu kesimlerin rollerini oynamaları gerektiğini düşünüyoruz. Bir bütün olarak Kürt demokrasi hareketinin önemli ve tarihi bir süreçte girmekte olduğunu görmekteyiz. Yurtsever öz, güçlü demokratik zemin, mutlaka daha ileri bir demokratik çıkışı gerçekleştirecektir. Buna inanıyorum. Siyasal ve toplumsal koşullar ve dayanılan zemin buna uygundur. Önemli olan bunun daha doğru değerlendirilip, gereken çıkışı kararlı bir biçimde yapabilmektir.

– *Güney Kürdistan'daki PKK varlığı ve faaliyetleri Türk medyasında sık sık işlenmeye başladı, PÇDK üzerinde odaklanan bir anti-propaganda geliştiriliyor. Kürt federatif yönetimle Türkiye arasında soruna yol açan JITEM'in faaliyetleri de bu biçimde gerçekleştiriliyor. Bunları nasıl değerlendiriyorsunuz?*

Geçmişte bir ara yurtdışındaydım. İsimlerini zikretmeyeceğim, ama Kürt aydını di-

“Kürt halkı büyük bir direniş sergiledi. Mazlumların, Kemallerin, Hayrilerin geliştirdiği zindan direnişine, Agitlerin, Zilanların büyük dağ direniş eklendi ve daha sonra büyük bir halk hareketi, halk direniş gelişti. Bunun sonucu olarak bir değerler birikimi ortaya çıktı. Kürdistan'da bir demokrasi ve özgürlük hareketi oluşturuldu, Türkiye çapında sorunları çözmeye muktedir bir demokrasi hareketinin gelişimi için güçlü bir zemin yaratılmıştır.”

muoyu baskısı ve buna bağlı sağduyulu yaklaşımın gelişmesini neye bağlıyorsunuz? Yine bu yönlü çabaları ve girişimleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

– Türkiye'deki demokrasi sorunu çok genel bir sorundur ve çoğu zaman da çeşitli açılardan tartışılan bir sorundur. Biz Türkiye demokrasi hareketine, sol hareket dönük zaman zaman görüşlerimizi ifade ediyoruz. Bir takım sorunları yaşamaktadırlar, ama hiçbir zaman da ümidimizi yitirmiş değiliz. Fakat Türkiye'deki demokrasi hareketinin gelişiminde Kürtlerin de çok önemli bir rolü vardır. Özellikle Kürt demokrasi hareketinin gelişimi ve bunun Türkiye demokrasi hareketiyle bütüncülük içerisinde göstereceği performans, sürecin gelişiminde önemli bir role sahiptir. Bunun doğru ve iyi anlaşılmasını istiyoruz.

Bu konuda Kuzey Kürdistan'da aslında bir sosyal devrim yaşanmıştır. Toplumda bir patlama, toplum dinamiklerinin açığa çıkması, aktifleşmesi gerçekleşmiştir. Özgürlük ve demokrasi mücadelesi bu çerçevede güçlü bir temele, dinamizme kavuşmuştur. Gençliğin ve kadının devreye girmesi gelişmiştir. Kürtler toplumsal yapılarının geriliğine rağmen bölgede en ileri demokrasi hareketini ortaya çıkarmışlardır. Kürdistan'da da çok güçlü devrimci demokratik dinamikler açığa çıkmıştır.

büyük kahramanlıklar sonucu Kürt toplumunda devrimci bir değişim süreci yaşanmıştır. Biz bu vesileyle 14 Temmuz direnişçileri şahsında tüm özgürlük ve demokrasi şehitlerimizi anıyoruz. Onların verdiği mücadelelerin yarattığı değerleri doğru ele alma ile mükellef olduğumuzu bir kez daha ifade ediyor ve doğru değerlendirme mücadelesini her koşul altında geliştireceğimizi de belirtiyoruz.

Burada şunu söylemek istiyorum; Kürt halkı büyük bir direniş sergiledi. Mazlumların, Kemallerin, Hayrilerin geliştirdiği zindan direnişine, Agitlerin, Zilanların büyük dağ direniş eklendi ve daha sonra büyük bir halk hareketi, halk direniş gelişti. Bunun sonucu olarak bir değerler birikimi ortaya çıktı. Kürdistan'da bir demokrasi ve özgürlük hareketi oluşturuldu, Türkiye çapında sorunları çözmeye muktedir bir demokrasi hareketinin gelişimi için güçlü bir zemin yaratılmıştır. Ancak ne yazık ki bu zemin gerektiği gibi değerlendirilemiyor.

– *Kürt demokrasi hareketinin Türkiye demokratik kamuoyunu harekete geçirme, ortak noktalarda buluşturmada rolünü yeterince oynadığını söyleyebilir miyiz?*

– Bilindiği gibi Kürtlerde demokrasi mücadelesi geleneği zayıftır. Bu, Kürtler-

Tam demokratikleşme alevililiğin özgürlük stratejisi olmalıdır

Alevilik günümüzde Türkiye'de en fazla tartışılan bir olgu oluyor. 'Aleviliğin Türkiye toplumu içerisindeki konumu nedir?' konusu, hiç bir dönemde olmadığı kadar Türkiye'nin tartışma gündemine yerleşmiş durumdadır. Geçen yüzyıllarla karşılaştırıldığında, bu durum alevi toplumu açısından önemli gelişmeleri ifade etmektedir. Eğer yüzyıllardır baskı altında yaşayan bir topluluk bugüne kadar varlığını sürdürebilmişse, tabii ki demokrasi ve özgürlük çağı olarak tanımladığımız 21. yüzyılda da kimlik, kültür, özgürlük sorunları tartışma gündemine girecektir. Demokratik bir toplum olarak diğer topluluklarla barış ve kardeşlik içinde yaşamalara da ister istemez yoğun bir biçimde tartışılacaktır.

Alevi haklarının gündeme gelmesinin birçok nedenleri var. En temel neden; alevi toplumunun kendini ayakta tutması ve büyük direnişler göstererek yok olmadan 21. yüzyıla ulaşmasıdır. Geçmiş çağlarda yaşadığı yok edilme tehlikesi artık ortadan kalkmıştır. Dolayısıyla bugünkü etkinliğini hissettirmesinin en temel nedeni, iç dinamiklerin direnciyle ilgilidir. Diğer önemli bir neden; 1970'lerden sonra gelişen devrimci demokratik hareketin alevilerin kendi kimliklerini açıkça ifade etmesine önemli bir zemin hazırlamasıdır.

Alevi toplumu sosyal, ekonomik, siyasal alanlarda çok etkili olmasa da 1960'ların sonu ve 1970'lerde gelişen devrimci hareket içinde etkili biçimde yer aldı. Bu durum alevilerin bir toplum olarak dinamizm kazanmasını da beraberinde getirdi.

Özellikle son 20 yılda aleviliğin açık tartışılan bir konu haline gelmesinde, Kürt özgürlük hareketinin payı da belirleyicidir. Kürt özgürlük hareketi yalnız alevileri değil, Süryanileri, yezidileri, ezilen tüm etnik ve dinsel toplulukları da açıkça savunmuştur. Bu konuda hiçbir kaygı duymayarak, demokratik ve özgürlükçü bir yaklaşım göstermesi, alevi toplumunun kendine güvenini artırdığı gibi diğer güçlerin de alevilerle ilgilenmesini beraberinde getirmiştir. Türkiye'de özgürlük hareketine karşı uygulanan özel savaş, özgürlük mücadelemizin alevilerin sorunlarıyla ilgilenmesiyle birlikte Kürt özgürlük hareketini sınırlama, tabanını daraltma açısından alevilerle ilgilenmeye başlamıştır. Bu şekilde alevi inancına sahip Kürtlerin özgürlük hareketinden etkilenmesini engellemek istemiştir.

Diğer bir neden de 20. yüzyılın son çeyreğinden itibaren etnik ve dinsel toplulukların kimlikleri, kültürleri ve demokratik haklarının kabul edilmesinin evrensel düzeyde gelişimidir. Dünyada demokrasi ve özgürlük mücadelesinin gelişmesiyle birlikte, etnik, dinsel toplulukların ve farklı kimliklerin varlığının tanınması demokrasinin en temel ilkelerinden biri olarak kabul görmüştür. Aleviliğin Türkiye içinde kendi varlığını hissettirmesi ve haklarının tartışılır hale gelmesinde, dünyadaki bu genel durumun da etkisi olmuştur.

Alevilik Ortadoğu'nun komünal demokratik değerlerine dayanır

Aleviliğin ne olduğu, hangi kökler üzerinde yükseldiği konusunda çeşitli tartışmalar yapılmaktadır. Türkiye'de alevilerin Orta Asya'dan geldiğini iddia edenler var. Alevilerin kendi içlerinde söyledikleri; "biz Horasan'dan (İran Horasanı) geldik" biçiminde anlatımları var. Aleviliği İslamiyetin ya da başka bir dinin etkisiyle ortaya çıkan bir inanç biçimi değil de tarih içinde oluşmuş bir kültür ve inanç olarak

değerlendirenler de mevcuttur. Alevi Kürtlerinin, yezidiliğin İslamla az düzeyde tanışmış kesimi olduğunu savunan görüşler de var. Yine aleviliği Ali ya da ehlibeyt taraftarlarının İslamı kendi sınıf çıkarları için kullanan Emevi ya da sunni kesime karşı mücadeleleriyle oluşmuş bir mezhep olarak değerlendirenler de bulunmaktadır. Tüm bu değerlendirmelerin de farklı varyantları gündeme getirilmektedir.

Biz, aleviliğin Orta Asya'dan geldiğine veya Türkler tarafından getirildiğine yönelik değerlendirme dışındaki tüm değerlendirmelerde belirli bir gerçeklik payı görüyoruz. Aleviliği bir dinsel inanış olarak, felsefe olarak herhangi bir din ya da bir dinin mezhebinden çok; kökleri Ortadoğu'nun komünal demokratik değerlerine, eşitlikçi demokratik yaşamına dayanan, ama çok çeşitli kültürlerden ve dinlerden de bir şeyler alarak kendisini bir sentez haline getiren bir inanış olarak değerlendirmek daha doğrudur. Alevilik gerçeği söz konusu olduğunda, çok katı veya mutlak değerlendirmeler yapmak, onun kültüründe varolan zengin değerlerin izahını yapmada yetersiz kalabilir.

Aleviliği sadece bir kültür, bir felsefi yaklaşım ya da sadece bir mezhep, din biçiminde tanımlamak, alevilik gerçeğini ifade etmekte yetersiz kalır. Ancak tüm bu belirtilenlerden de bir parça almış ve "kökleri tarihe dayanan ezilmiş toplulukların komünal demokratik yaşam biçimlerinden birini de aleviler temsil ediyor" denilirse doğrudur. Bir felsefi inanıştır denilse de bir gerçekliği ifade eder. Bir mezhep olduğu söylense, bu da aleviliğin bir yanını ifade eder. Hatta herhangi bir ilahiyatçı ve bilim adamı "aleviliğin kendisi başlı başına apayrı bir dindir" derse, bunda da bir gerçeklik payı vardır. Çünkü aleviliğin inanç biçimi İslamiyetten çok farklıdır ve her konuda kendi içinde bir sistematiği vardır. Bu yüzden aleviliği çok katı tanımlar ve kavramlar içine sokmak, tartışmaları daraltmak anlamına gelecektir.

Bu toplum esas olarak aleviliği nasıl yaşıyor? Neyi yaşıyor? Neyi düşünüyor? Doğaya yaklaşımı, insana yaklaşımı, olaylara, olgulara, kadına yaklaşımı, iktidara yaklaşımı nedir? Demokrasi ve özgürlük anlayışı nedir? Bu konulara cevap arayarak, bunların oluşturduğu bütünlüklü yaşam biçimini ve zihniyetini alevilik olarak tanımlamak, en doğru yaklaşım olacaktır.

Bu durumda diğer değerlendirmeler, kendi tezlerini kanıtlamak için ister istemez aleviliği bir kalıbın içine sıkıştırmak, aleviliğin özünde bulunmayan bazı değerleri ya da değerlendirmeleri aleviliğin tanımlarıyla bağdaştırmak gibi zorlama yaklaşımlara girmektedirler.

Bunları "alevilik inancını muğlaklaştırmak ya da aleviliğin bir tanımı olmaz" gibi bir yaklaşımla söylemiyoruz. Tabii ki bir tanım da yapılabilir. Hatta şu ölçülere daha yakındır denilebilir. Fakat bir çok sosyal bilim olgusunu değerlendirmede kolaylaştırıcı olan bu tür kavramlaştırma ve tanımlamaların, alevilik konusunda daraltıcı ya da bütünü izah etmekten uzak olduğunu görüyoruz.

Bizim tartışmalardan çıkardığımız sonuç budur. Örneğin birileri, "alevilik sadece bir kültürdür, İslamiyetle uzaktan yakından hiçbir bağı yoktur" derken, bir diğeri ise İslamdan çok farklı olan aleviliği İslamın belli kavramlarıyla izah etmeye çalışıyor. Türkiye'deki Diyanet İşleri veya resmi din bürokratlarıysa, bir taraftan alevi inancı ve ibadetini İslamiyetten ayrı bir dinsel inanç olarak değerlendiriyor diğer taraftan, "Türkiye'nin yüzde doksan dokuzü mülümandır" diyor. Bu tür yaklaşımlar aleviliğin ne olduğu konusunda şapırtarak, tartışmaları kısır döngüye dönüştürüyor. Tabii ki biz, aleviliğin bilimsel olarak araştırılmasından yanayız. Hatta günümüze kadar bilimsel değerlendirmede uzak tutulan konuların başında diller, mezhepler ve inanç grupları gelmiştir. 21. yüzyılda Hıristiyanlık da, Müslümanlık da, Yahudilik de genel olarak tüm dinler de daha bilimsel, daha objektif değerlendirildiğinde, tüm bunların toplum ve bireyler tarihindeki yeri daha fazla aydınlığa kavuşacaktır.

Dinlerin tarih içindeki yeri, bunların toplum, birey ve insanlık için ne anlama geldiği konusunda şimdiye kadar en anlamlı değerlendirmeler Önderliğimiz tarafından yapılmıştır. Önderliğimizin hem **Sümer Rahip Devletinden Demokratik Cumhuriyete** adlı savunmasında hem de **Bir Halkı Savunmak** adlı eserinde, dinlerin toplumlar açısından önemli çok çarpıcı bir biçimde ortaya konulmuştur. Şimdiye kadar ne dogmatik yaklaşımlar dinleri doğru değerlendirebilmiş ne de bilim adına yapılan din değerlendirmeleri gerçeği açığa çıkarmıştır. Aslında şimdiye kadarki

bütün din çözümlenmeleri –ister dinci kesimden gelsin isterse laik ya da dinsel çalışma yaptıkları söyleyenler tarafından olsun– bu olguyu katı dogmatik bir yaklaşımla ele almıştır. Önderliğimizin değerlendirmeleri, bu açıdan çok değerlidir. Din sosyolojisi açısından bilimsel ve tarihi değeri büyük devrimsel bir gelişmenin önünü açmıştır. Önderliğimizin inanç ve dinler konusundaki değerlendirmeleri alevi toplumunun anlaşılması açısından da çok önemli ufuklar açmıştır.

Din bireysel bir olgu değildir. Tamamen toplumsal bir olgu ve ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Tarih içinde ortaya çıkan hiçbir dinsel inanış, sadece bireyle tanrı arasında bir olgu olarak ele alınamaz. En dogmatik, en kalıpcı dini hiç anlamayan değerlendirme ve yorum budur. İnancı bireyle tanrı arasında bir olgu olarak görüp, toplumsal işlevinden tamamen soyutlamak, inanışları çözümlenemeyen hatta bunların dogmatik yorumlarını peşinen kabul eden bir yaklaşımdır. Din bireyle tanrı arasındaki bir olgu olarak değil de toplumsal ihtiyaçtan kaynaklanan bir olgu olarak ele alınır, o zaman dinlerle ilgili gerçek değerlendirmeler yapılmış olur, hakkı da verilmiş olur.

Alevi kesim içinde, "din ve inanç, birey ile tanrı arasındaki ilişkidir, kimse buna karışmamalı" sözü, dinin siyaset aracı yapılarak, kullanılmasına yönelik haklı bir tepkidir. Tabii ki kimin inancının ne olduğuna karışılmamalı, sorgulanmamalıdır. Bu, o kişinin vicdanı, beyni ve yüreğiyle yapacağı bir tercih ve yaşam biçimidir. "Din insanın vicdanıyla, inancıyla ilgilidir, buna kimse olumlu olumsuz yorum getirmemeli, saygı gösterilmeli" denilirse, bu yaklaşım doğrudur. Ama dinin tarih içindeki yeri ve toplumsal işlevi gözardı edilerek, sadece bireyi ilgilendirdiği şeklinde izah etmek de büyük bir yanlıgı olur.

Aleviliği yakın zamana kadar varolan orijinal yapısı içinde değerlendirdiğimizde, birçok yorum yapmak mümkündür. Günümüzde kapitalizmin yarattığı tüketim toplumu ve postmodern düşüncenin etkisiyle, alevilik farklı biçimde yorumlanmaya çalışılıyor. Aleviliğin yaşamın gelişimine ayak uydurması ve belli bir düzeyde zenginleşmesine bir diyeceğimiz olamaz. Ama çoğu zaman orijinalliğini kaybeden, kapitalist kültürün motifi haline getirilmek istenen yaklaşımları da doğru bulmuyoruz. Bunla-

rı aleviliğin insanlığa ve topluma katacağı olumlu değerlerin bitirilmesi olarak görüyoruz. Nasıl ki şimdi Karadeniz halkının, Ege halkının ya da başka bir yörenin kültürel değerlerinin alınıp, popüler kültür haline getirilerek bir tüketim konusu yapılması ve para kazandırın meta gibi ele alınması çok yanlışsa, alevi toplumu da toplumsal gerçekliğine böyle yaklaşmak isteyenleri kesinlikle kabul etmemelidir.

Alevilik inancında insanlığın kök hücreleri bulunmaktadır

Alevilik Ortadoğu'nun kök kültürünü ya da kök hücrelerini en fazla taşıyan da taşıyan topluluklardan en önemlilerinden biri olarak varlığını bugüne kadar sürdürmüştür. Dolayısıyla alevilik inancı içinde insanlık kültürünün kök hücreleri bulunmaktadır. Aleviliği toplumsallığın ilk ortaya çıktığı Ortadoğu coğrafyasındaki eşitlik, özgürlük, komünal yaşam, doğal demokratik değerlerin içinde bulunduğu bir inanış olarak değerlendirmek gerekir. Tabii ki toplumsallığın şu veya bu düzeyde varolduğu, tümden dağılmadığı her yerde ve her toplulukta insanlığın yarattığı olumlu değerlerin belli düzeyde varolduğunu söyleyebiliriz. Hemen hemen bütün inançlar ve etnik topluluklarda insanlığın kök kültürünün izlerini bulabilirsiniz. Aleviliğin ise, bu değerleri en fazla taşıyan topluluklardan biri olduğunu söylemek mümkündür.

Tarih boyunca devletçi, iktidarcı, hiyerarşik toplulukların olduğu yerde komünal demokratik değerler geriletilmiştir. Sömürücü, baskıcı kültür hakim kılınmıştır. İktidarla tanışmayan, hep iktidardan uzak kalan etnik ve dinsel topluluklarise komünal, demokratik değerleri koruyarak bugünlere taşımışlardır. Hatta insanlığın yüce değerlerinin varolmasında en fazla komünal demokratik değerlerle, eşitliği ve özgürlükçülüğü taşıyan bu toplulukların payı vardır. Bu açıdan da alevilik zor ve zulüm karşısında dağların ve ormanların derinliklerine çekilecek, sadece kendi varlıklarını değil aynı zamanda insanlığın yarattığı değerleri de kendisiyle birlikte korumuş ve bugünlere kadar getirmiştir. Dolayısıyla alevi toplumunu değerlendirirken salt bir mezhep, ya da bir yere ait bir topluluk ve bir kültürel grup olarak değerlendirmek yetersiz bir yaklaşım olur. Aleviler hem zenginliklerini, farklılıklarını, özgünlüklerini korumuşlar hem de insanlığın ilk oluşumunda ortaya çıkan tüm olumlu değerleri kendi özgünlükleri, farklılıkları içinde bugüne kadar taşımışlardır. Bu yönüyle, aleviliğin Ortadoğu'da gelişecek demokrasiye katacağı çok şeyi vardır. Özgürlük değerlerine, komünal yaşama katacak çok şeyi vardır. Hatta doğru değerlendirilirse, Ortadoğu'da gelişecek özgür, demokrat ve komünal yaşamın mayası olacak bir rol oynayabilir. Alevilik böyle ele alınır, Ortadoğu'nun komünal demokratik değerleriyle buluşması açısından da önemli bir rol oynar.

Bazı çevreler aleviliği tamamen Batı değerleri içinde eritme yaklaşımı içindedir. Ortadoğu'da varolan ve alevilerin de fazlasıyla acısını çektiği dinsel bağınazlığı tepki göstererek, Batı hayranı bir yaklaşım içinde bulunmak, alevi gerçeğine ters bir olgudur. Aslında aleviliği Batı'nın bencil, bireyci, tüketici özelliklerine karşı Ortadoğu değerlerini en fazla koruyacak bir mevzi olarak değerlendirmek daha doğrudur. Alevilik sadece yakın tarihin ya da İslamiyet döneminin değil, insanlığın ilk çıkışından bugüne gelen bütün olumlu değerlerin, Batı'nın bencil, tüketici, insanlıktan çıkarıcı değerlerine karşı direnişin mevzisi

“Alevilik inancını benimseyen Kürtler ve Türkmenler yakın tarihe kadar komünal demokratik değerler içinde yaşayan halk topluluklarıdır. İktidara yakın olan Kürtler ve Türkmenler alevilik inancını benimsemişlerdir. İktidara yakın olan Kürt ve Türk boyları sünni olurken, aşağı tabaka komünal demokratik değerler içinde yaşadığı için alevilik inancını daha kolay benimsemişlerdir. Aslında alevilik iktidarcı, devletçi zihniyete bulaşmayan tüm topluluklarda bulunan değerleri taşımaktadır.”

olarak görülmelidir. Aleviliğin tarih içinde iktidarcı, hiyerarşik, despot rejimlerden ve dinsel bağınazlıktan çektiği acılar yüzünden tepkisel yaklaşmak yerine bilimsel yaklaşım göstererek pozitif rol oynamasını sağlamak, çekilen acılara karşı verilen en iyi karşılık olacaktır. Dolayısıyla Ortadoğu değerlerinden kopan değil de Ortadoğu'nun değerlerine, zeminine dayanan bir demokrasi ve özgürlük projesinin gelişmesi ve yerleşmesinde önemli bir rol alabilir.

Sürekli baskı altına alınan topluluklar ve mezheplerin, ekonomik ve siyasal alanda açılım gösterme yerine kendi kabuğuna çekilen, böylelikle dünyanın diğer kültürleriyle alışveriş konusunda kendisine bazı sınırlamalar koyan dar yaklaşımları olabiliyor. Alevilik de böyle bir topluluk olarak mevcut objektif konumunun getirdiği bazı darlıkları mutlaka yaşamaktadır. Tabii bu durum, alevilik gerçeğinin olumlu değerlerini küçültmez. Çünkü despot rejimler, baskıcı sistemler, hakim dinler ve ideolojiler genelmiştir. Bu gelişmelerin getirdiği bazı imkanlardan yararlanmışlardır. Ama bu imkanlardan yararlanırken, hakim sömürücü, baskıcı sistemi fazlasıyla yaşadıklarından, birçok insani değeri de tüketmişlerdir.

Eğer yakın zamana kadar varlığını büyük oranda koruyan orijinal aleviliği inceleyerek, baskıcı sistemlerin, iktidarların uzağında komünal demokratik bir yaşam içerisinde kendi yaşamlarını sürdürmüş olduklarını görürüz. Bu komünal demokratik yaşam içinde bugün en fazla tartışılan konulardan olan hümanizme –Ortadoğu'daki tanımıyla insanîyetçilik– hiçbir sistemde olmadığı kadar değer ve yer verilmiştir. Aynı zamanda kadın açısından önemli düzeyde özgürlüklere yer veren bir nitelikte olduğuna kuşku yoktur. Özellikle insanîyetçilik denen kavram, aleviliğin en fazla değer verdiği kavramlardan biridir. İnsanıyetçi olmak, insana değer vermek, bu yaşamın temel değer yargısıdır. Bu nedenle de aleviler, toplumsal yaşam içinde bireye değer vermenin örnek toplumu olarak yaşamışlardır. Toplumla bireyin optimal bir denge içinde nasıl varlığını içinde yaşadıklarına alevi toplumu bir kanıt olarak gösterilebilir. Tabii ki kadın yaklaşımının, birey yaklaşımının, bir bütün olarak bunların içinden geçtiği komünal yaşamın derinleştirilmesi, kapsamlılaştırılması gerekir. Ama orijinal haliyle de özgür demokratik bir toplumsal yaşamın nasıl olması gerektiği konusunda alevilikten çok şey öğrenilebilir. Ya da böyle bir yaşamı hedefleyenler, aleviliği kendileri için böyle bir yaşamın güzelliklerini yaratan mayalardan birisi olarak değerlendirebilir.

Kürtler tarih boyunca devletçi zihniyeti yaşamadıkları için alevilik inancıyla birleşmeleri en kolay olan bir topluluk olmuştur. Kürtler belirli yönleriyle kendileri de koruyup yaşadıkları için alevi inancındaki komünal demokratik değerleri uyumu çok kolay olmuştur. Ortadoğu'da özgürlük ve demokrasinin mayası olacak en önemli etnik topluluk, Kürt halkıdır. Bu yüzden Kürt halkının –özellikle Kuzey Kürdistan– en azından dörtte biri alevidir.

Maraş, Malatya, Sivas, Dersim, Adıyaman, Antep, Erzincan'da yaşayan Kürtlerin çoğunluğu alevi inancına sahiptir. Bunun dışında Kürdistan'ın bazı il ve ilçelerinde de yaşamaktadırlar. Bu açıdan alevi inancı neden en fazla Kürtlerde var denilirse, bunun cevabı; neolitik toplumu en fazla yaşayan halk olması itibarıyla bu inanca yatkınlıklarıdır. Türklerin de belli bir kesiminin alevi inancını benimsediklerini biliyoruz. Eğer araştırılırsa, alevilik

inancını benimseyen Türkler veya Türkmenlerin de yakın tarihe kadar komünal demokratik değerler içinde yaşayan halk toplulukları oldukları görülür. İktidara yakın olan Kürtler, Türkmenler alevilik inancını benimsemişlerdir. İktidara yakın olan Kürt boyları sünni olurken, aşağı tabaka komünal demokratik değerler içinde yaşadığı için alevilik inancını daha kolay benimsemişlerdir. Aslında alevilik bir yönüyle iktidarcı, devletçi zihniyete bulaşmayan tüm topluluklarda bulunan değerleri taşımaktadır.

Din, insanın vicdanı, beyni ve yüreğiyle yapacağı bir tercihtir

Alevilik islamiyetten önce de büyük oranda vardır. Alevi değerler ya da islamiyet sonrasıdaki alevi inancına yakın inançlar, komünal demokratik değerleri taşıyarak yaşamaktadırlar. İslamiyet ortaya çıktığında önemli bir din ve sosyal devrim olarak bütün toplulukların dikkatini çekmiştir. İlk çıkışında ezilenlere ve baskı görenlere daha yakın ve adalet ölçülerini olan bir hareket olduğundan, alevi inancına sahip kültürel topluluklar tarafından ilgiyle karşılanmıştır. İslamiyetin bölünmesinde ise Ali yanlıları içinde yer almışlardır. Aleviliğin islamiyetle ilgisi olmadığını söylemek, sübjektif bir değerlendirmedir. Aleviliğin islam öncesi inançları Ali taraftarlığı ve ehlibeyt kültürüyle birleşmiş, yeni bir sentez ortaya çıkmıştır. Alevilik ne islamiyetle birlikte ortaya çıkmış ne de islamiyetten kopuk bir olgudur. Aleviler islamiyetten önce varolan adaletli ve eşitlikçi komünal demokratik değerlerine islamiyetle birlikte yeni değerler katmış, kendi inançlarını daha da zengin hale getirmişlerdir.

Alevilik gerçeği hakkında genel olarak bunları belirttikten sonra, Türkiye ve özel olarak da Kuzey Kürdistan'da alevilerin konumunu veya yaşadığı sorunları değerlendirebiliriz. Daha önce alevilerin yoğun olarak yaşadığı Kuzey Kürdistan ve Anadolu'da Osmanlı İmparatorluğu'nun hakimiyeti vardı. Osmanlı İmparatorluğu'nda resmi din ve mezhep, islamın sünni bölümüdür. Osmanlı bir islam devletidir. Çünkü padişah aynı zamanda halifedir. Tabii ki böyle olunca, islamiyetin sünni mezhebi devletin tüm imkanlarını kullanarak, kendisini hakim kılmak, diğer din ve mezhepleri de elden geldiği kadar yok etmek ve sınırlamak istemiştir. Nasıl ki Osmanlı döneminde hristiyanlara karşı sistemli bir sindirme politikası yürütülmüşse, bundan daha fazlası alevilere, yezidilere, Süryanilere karşı uygulanmıştır. Nitekim o dönem aleviler devlete ya da sünni mezhebe herhangi bir karşı koyuşa girmeden ibadetlerini gizli yapmayı, özellikle iktidar mücadelelerinin hakim olduğu alanlara yaklaşmadan, bu güçlerle herhangi bir rekabet içine girmeden sadece kendi inançlarıyla oldukları gibi yaşamayı tercih etmişlerdir.

Eski çağlarda krallar, hakim dinler ne kadar despot olursa olsun, farklı inanç toplulukları kendilerini belirli düzeyde yaşatmayı becermişlerdir. Çünkü o dönem teknik ve iktidar araçları bugün olduğu gibi her yere nüfuz edecek, her yeri günlük, saatlik denetleyecek bir pozisyonda değildir. Farklı topluluklar zor, baskı ve katliam altında da olsa kendilerini yaşatma fırsatı bulmuşlardır. Varlıklarının bir kısmını yitirmiş de olsalar kendilerini günümüze dek yaşatmayı bilmişlerdir. Bazı etnik ve dinsel toplulukların ise varlıklarını tümünden yitir-

tulmanın bir yolu olarak görmüşlerdir. Şehirlere göçün temel etkeni budur demiyoruz, ama Alevilerin şehirlere yerleşiminde bunun da etkili olduğu bilinmektedir. Alevilerin tarihi, alevilerin Türkiye'de yaşadıkları değerlendirilirken böyle bir değerlendirilmenin yapıldığını biliyoruz.

Komünal demokratik yaşam özellikleri alevileri sosyalizme yakınlaştırmıştır

1960 anayasası alevilere belirli düzeyde nefes aldırması na rağmen diyanet işleri başkanlığını yine korumuştur. Alevileri ayrı bir mezhep ve dini inanış olarak kabul edip onların ibadetlerini serbestçe yapmasına imkan tanımamıştır. Türkiye'de alevilikten açıkça söz etme, alevi toplumunun ibadet özgürlüğünü illendirmeye esas olarak da Türkiye'de sosyalist hareketin gelişimiyle birlikte gündeme gelmiştir. Sosyalist hareket çıkışından itibaren hem Kürt gerçeği konusunda eski kalıpları yıkan belirli yaklaşımlar ortaya koymaya çalışmış hem de Aleviler konusunda ön yargıları kırarak bir rol oynamıştır. Alevi toplumunun varlığını ve farklılığını demokrasinin, özgürlüğün, insanca yaşamın bir olgusu olarak gören sosyalist anlayışla birlikte Alevilerin sosyal, siyasal, kültürel alanda açılım yaptıkları görülür. Aleviler özellikle alevi gençler sosyalist hareketlere yoğun bir ilgi göstermişlerdir. Komünal demokratik yaşam özellikleri nedeniyle sosyalizme yakın olmuşlardır. Bununla birlikte sosyalist hareketlerin aleviliğin farklılığını bir zenginlik olarak görmeleri, alevi değer yargılarına olumlu yaklaşımları aleviler için Türkiye'de yeni bir tarih başlatmıştır.

1970'teki Denizlerin, Mahirlerin hareketinde önemli kadrolar alevidir. Hüseyin İnan, Hüseyin Cevahir alevidir. İbrahim Kaypakkaya'nın kendisi alevidir. Tabii bu durum aleviliğin Türkiye toplumunda kabul edilebilir, meşru bir dinsel inanış haline gelmesinde çok önemli rol oynamıştır. Bu açıdan alevi gençler neden 1970'lerde Denizlere, Mahirlere, İbrahimplere ilgi duydular denilemez. Böyle bir soru yanlıştır. Bazı aleviler bizim gençler sosyalizme bulaştı, şuna bulaştı, buna bulaştı, bu nedenle öldüler, cezaevinde yatılar gibi yaklaşım göstermektedir. Bunlar tamamen alevi gerçeğini anlamayan, bu devrimci hareketlerin, devrimci gençlerin alevilerin bugünkü meşruyetindeki rollerini göremeyen gafil alevilerdir. Hatta bunlara alevi de denilemez. Denizlere, Mahirlere, Hüseyinlere sahip çıkmayan alevinin aleviliğinden kuşku duyulur. Sadece aleviler işte ezilmeye, sömürülmeye, baskılara karşı bu nedenle bunlara sahiplenmelidir, demiyoruz. Tabii ki ilkesel duruş ve aleviliğin özünü bağlamak bu devrimci gençlere sahiplenmeyi gerektirir. Bundan öte bu devrimci gençler alevi toplumun meşruyet kazanmasında, özgürlük ve demokratik duruşlarının gelişmesinde, demokratik haklarını talep etmelerinde cesaretlendirici, güçlendirici bir rol sahibi olmuşlardır. Denizlerin, Mahirlerin, İbrahimplerin şehadetlerinden sonraki devrimci kuşakta da alevi gençler yoğun biçimde sosyalist harekette yer almışlardır. Hatta bazı sosyalist olduğunu söyleyen örgütlerde aleviler çoğunluk da teşkil etmişlerdir. Kimi Türk solu örgütleri kolay örgütlenirdikleri ve sosyalist hareketlere kolay katıldıkları, meyil gösterdikleri için daha çok alevilerin olduğu alanlarda çalışmışlar, kadrolarını oradan sağlamışlar, bir yönüyle alevi topluma dayanan sosyalist örgütlere dönüşmüşlerdir. Alevi-

lerin sosyalist hareket içinde yer alması, Türkiye'nin sosyal, siyasal, kültürel yaşamında ağırlıklarını koymalarını beraberinde getirmiştir. Eğer bugün Türkiye'de alevilerin sesi çok çıkıyorsa, alevi toplumunun kendini kabul ettirmesi önemli bir aşama kaydetmişse bunda 1970 kuşağının sosyalist hareket ve Kürt özgürlük hareketi içinde yer almalarının payı çok çok önemlidir. Bu kuşak alevi gençliğinin rolü anlaşılman alevilerin bugünkü pozisyonlarını izah etmek eksik kalır.

1974'ten sonra gelişen Kürt özgürlük hareketi ve PKK daha önce hiçbir Kürt hareketinin yapamadığı kadar alevi Kürtleri içinde örgütlenmiş önemli bir alevi Kürt genci ve toplumu bu hareket içinde yer almıştır. Böylelikle Kürt halkının geneli içinde ön yargıların kırılması, alevi toplumunun saygınlık kazanması ve Kürt halkının özgürlük ve demokrasi mücadelesinde alevi Kürtlerin de söz sahibi olmaları yeni bir gelişmedir. Bununla alevilerin ekonomik, sosyal, kültürel yaşamdaki aktivitelerini arttırmada rolü olduğu gibi Türkiye siyaseti içinde alevilerin gücünün, etkisinin yeni bir boyut kazanmasını sağlamıştır. Özcesi 1970'lerde hem devrimci hareket içinde hem de Kürt özgürlük hareketi içinde alevi gençlerin yer alması, daha sonraki gelişmelere etki de bulunmuş, alevi toplumu artık gizlenen, saklanan, reddedilen bir topluluk yerine meşruyetini her kesimde kabul ettiren, inkar edilmez büyük bir toplum haline gelmiştir.

Özellikle 1990'lı yıllardan sonra aleviliğin yeniden yükselişe geçtiği söylenebilir. Reber Apo, Türkiye ve Kürdistan çözümlerinde aleviliğe her zaman önemli bir yer vermiştir. Aleviliğin özgürlük ve demokrasi mücadelesinde, özgür demokratik toplum yaratmadaki rolünün önemli olduğunu vurgulamıştır. PKK alevi Kürt halkı üzerindeki inkarcılığa karşı mücadele verirken alevilik, Süryanilik, yezidilik üzerindeki inkarcılığı da kırmada önemli rol oynamıştır. Zaten Türkiye'deki en temel inkarcılık Kürt inkarcılığıydı. Kürt inkarcılığının ortadan kalkmasıyla birlikte Türkiye'deki bütün diğer inkarcılıkların ortadan kalkması ya da inkarcı zincirlerin kırılması doğal bir gelişme olacaktır. İnkarcılığın esas kapısının, Kürt kapısının kırılmasıyla birlikte inkar edilen diğer toplulukların üstündeki inkar kapıları açılmaya ve bu toplulukların siyasal yaşamda varlıklarını hissettirmeye başladıkları görülmüştür. Diğer yandan Türk devleti PKK'nin alevi Kürtleri örgütleyip özgürlük mücadelesine sürmesi karşısında en temel tehdit olduğunu gördüğü Kürt özgürlük hareketini bölüp, parçalayıp, bastırarak için alevilerin varlığından söz etmeye, alevilikle ilgili konularda daha yumuşak yaklaşıma başlamıştır. Alevi toplulukların örgütlemesine engel olmamaya hatta Kürt özgürlük hareketinden koptuğu müddetçe de teşvik etmeye yönelmiştir. Eğer alevilerin Türkiye toplumunda ki kabul edilme süreci iyi takip edilirse, bu sürecin aynı zamanda Kürt özgürlük hareketinin geliştiği, Kürt halkı üzerindeki inkarcılığı kırmaya yönelik ve alevi toplumu üzerindeki inkarcılığın kırılması için de büyük bir mücadele ettiği sürece denk gelir. Bunlar tesadüf olan olgular değildir. Eğer Kürt özgürlük hareketi alevi toplumunun özgürlüğünü, kimlik mücadelesini bu kadar gündeme getirmeseydi Türkiye'de bırakalım devleti sol güçler ve demokrat güçler bile bu sorunu cesaretle dile getiremezlerdi. Sünni inancın ağır etkisinin olduğu ya da toplumun büyük kesimini teşkil ettiği için sünni kesimden tepki gelir diye pragmatik

“Kürt özgürlük hareketi alevi toplumunun özgürlüğünü, kimlik mücadelesini bu kadar gündeme getirmeseydi Türkiye'de bırakalım devleti, sol güçler ve demokrat güçler bile bu sorunu cesaretle dile getiremezlerdi. İlk defa bu konuda pragmatik yaklaşmayan, tamamen ilkesel yaklaşan, özgürlük ve demokrasi ideallerine uygun bir söylem tutturan, başta Kürt toplumu olmak üzere, Türkiye toplumu, Ortadoğu halklarına benimsettiren, kabul ettiren PKK ve önderliğidir. Bunu hiç kimse inkar edemez.”

yaklaşımlarla bu konulara çok fazla değinmezlerdi. İlk defa bu konuda pragmatik yaklaşmayan, tamamen ilkesel yaklaşan, özgürlük ve demokrasi idealine uygun bir söylem tutturarak PKK ve önderliğidir. Sadece aleviler konusunda değil; Süryaniler konusunda, yezidiler konusunda da cesaretle adımlar atan bunlarında kendi kimlikleriyle özgür ve demokratik yaşam hakları olduğunu çekinmeden ortaya koyan da yine PKK Önderliği'dir. Başta Kürt toplumu olmak üzere, Türkiye toplumuna, Ortadoğu halklarına bu kimlikleri benimsettiren, kabul ettiren PKK ve önderliğidir. Bunu hiç kimse inkâr edemez. İnkâr edenler ancak adalet duygusu bulunmayan birey ve topluluklar olabilir.

Herkes kendisini kimliğiyle ifade edebilmelidir

Türkiye'de mevcut durumda alevilerin sorunları hala çözülmüş değildir. Devlet özellikle aleviler üzerinde özel savası politikalarını yürütmektedir. Bugün zulme, sömürüye, baskıya karşı çıkan, komünal demokratik yaşam özellikleri bulunan, bu yönüyle özgürlük ve demokrasi mücadelesinin doğal bir bileşeni olması gereken alevileri, devletçi, sömürücü, baskıcı politikaların bir parçası haline getiren çevreler bulunmaktadır. İzzet Doğan'ın etrafındaki cem vakfının böyle bir yaklaşımı bulunmaktadır. Aslında aleviliğin özünü inkâr eden, ihanet eden bir yaklaşımdır. Sadece devlet katında alevilere bir yer bulmak isteyen zihniyetin temsilcisidir. Halbuki aleviler yüzlerce yıl bu devletçi yaşamdan, ziniyeten, sömürü ve baskı politikalarından uzak durmuş, kendilerini böyle bir kirillik bulaştırmamak için büyük eziyetler çekmiştir. Bu bakımdan alevilik, devlet tarafından kabul edilir ve himaye görürse, devletin parçası olabileceği, hiyerarşik iktidarcı sistemin bir uzantısı olacağını söylemek, bunun çabası içine girmek; hiristiyanlığı Roma İmparatorluğu'nun resmi dini haline getirmek ya da Roma İmparatorluğu tarafından kabul edilerek özünden uzaklaşmasını sağlamak olur. Yine İslamiyete Emevi hanedanlığının çıkar aracı haline getirilerek, İslamiyeten çıkışındaki olumlu tüm niteliklerin yitirilmesi benzer bir durum yaratmak olur.

İzzet Doğan gibileri alevilik inancını inkârları temelinde yaşatma veya geliştirmeyi değil de, alevi toplumunun gücünü kullanarak devletçi, sömürücü kesim içerisinde yer edinmek isteyen bir kesim alevi elitlerin politikası olmaktadır. Buna şiddetle karşı durmak, aleviliğin böyle bir kirlenme içine sokulmasına müsaade etmemek lazımdır. Zaten Cem vakfı ve buna benzer kesimler Kürt sorunu konusunda da devletin zihniyetine benzer bir yaklaşım göstermektedirler. Yine benzer bazı vakıf ve

dernekler de benzer bir işlev görmektedir.

Tabii bunlarda alevilik üzerindeki inkarcılığın kaldırılmasını istemektedirler. En azından böyle bir iddia da bulunmaktadır. Ama bu kimliğin tanınması karşılığında kendini pazarlama biçiminde yapılmaktadır. Bunların tarih içinde aleviliğin yarattığı gelenekler içinde bulunan değerlerle hiçbir alakaları yoktur. Alevilik bu çevreler tarafından kapitalist sistemin, devletçi sistemin, sömürücü, baskıcı sistemin bir motifi haline getirilmek istenmektedir. En önemlisi de geniş bir topluluk olan aleviliği böyle bir entegrasyonla sömürücü, baskıcı, inkarcı, zulümcü devletin önünde engel olmaktan çıkarmak hatta bu tür politikaların suçlusu, ortağı haline getirmek gibi bir yaklaşım vardır. Bunlar alevi çevreler içinde de tartışılıp belirli düzeyde eleştirilmektedir. Biz şimdilik bu çevrelerle ilgili bunları belirtmekle yetiniyoruz.

Türkiye'de aleviliğin en temel sorunu, kimlik erozyonuna uğratılmadan özüne bağlı biçimde kimliğinin kabul edilmesidir. Devlet ve ona bağlı diyanet işleri başkanlığı alevi kimliğini bozarak ya da biraz devlete, biraz da resmi sünni mezhebe yakınlaştırarak alevi kimliğini kabul etme politikası izlemektedir. Nasıl ki Kürt halkının temel demokratik haklarını özünden boşaltıp esas olarak asimilasyonun ve inkarcılığın farklı biçimi olan bir Kürt kimliği tanıma politikası varsa, Kürtlerin üzerindeki bu politikanın bir benzeri de aleviler üzerinde uygulanmaktadır.

En fazla tartışılan konulardan biri de aleviler diyanet içerisinde yer alsın mı, almasın mı konusudur. Bu konuda alevi çevrelerin çoğunluğunun düşüncesi olan, diyanet içinde yer almaması, kendi örgütlenmeleriyle ibadetlerini yapması biçimindeki yaklaşım doğrudur. Bu açıdan diyanetin hem inkarcılığına hem de kendi içine alarak entegre etmesine karşı çıkmak doğrudur. Hatta böyle bir şeyin gündemden tümünden düşürülmesi için gereken mücadelenin yürütülmesi gerekir. Kesinlikle artık inançlara hiyerarşik devletçi toplum kurumlarının el uzatmaması gerekir. Aleviler de devlete yakınlaştıran tüm politikyalardan uzak durmalıdır. Devletle sürekli çatışan, kavga eden bir politika doğru olmayacağı gibi devletin bir uzantısı, bir parçası da olunamaz. Reber Apo'nun Kürt halkının özgürlük ve demokrasi mücadelesi açısından ortaya koyduğu devlet+demokrasi formülünde olduğu gibi alevilerde devletçi toplum yanında ayrıca kendi demokratik, özgür yaşamlarını ya yeni yürütebilmek için, kapasitesini gösterebilmeleri gerekir. Tabii ki dün olduğu gibi her zamanda devletin özgürlük ve demokrasi karşıtı politikalarına karşı mücadele içinde olmalıdırlar.

Devlet (devletler) laik ise, eğer böyle bir iddiadaysa, dini kullanmaması gerek-

tiği gibi bütün tarikatlara, mezheplere, inançlara da eşit mesafede olması gerekir. Hiçbir tarıkata, mezhebe, dine devlet eliyle maddi yardım yapılmamalıdır. Yapılsa bile bu eşit düzeyde yapılmalıdır. Böyle bir yardımı kabul etmenin tek koşulu da devlete ekonomik olarak bağlayacak, dolayısıyla tavırlarını ve duruşlarını devlet etkisine sokacak hiçbir mekanizma ve ilişki içinde olmaması olmalıdır. Eğer bu tür yardımlar devlete bağlıyorsa, söz konusu inanışları devletle ilişkili hale getiriyorsa; o zaman tümünden devlet yardımının olmayacağı bütün dinsel cemaatlerin, inanç cemaatlerinin, topluluklarının kendi örgütlenmeleriyle, kendi ekonomik imkanlarıyla örgütleneceği bir sistemde ısrar etmek en doğrusudur. Bu açıdan biz, mevcut devletlerin inanç gruplarından hiçbir karşılık beklemeden yardım etmesini doğru bulduğumuz gibi, bu yardımlar işbirlikçilik, entegre etme vb amaçlar güdülerek yapıyorsa kesinlikle karşı olunması gerektiğini düşünürüz.

Türkiye'de henüz demokratik zihniyet gelişmemiştir

Türkiye'de hala bireylerin, toplulukların kendi kimliklerini özgürce söyleme ortamı oluşmamıştır. Böyle bir zihniyet gelişimi veya psikolojik durum yaratılmamıştır. Tabii ki biz herhangi bir alevinin, sünninin, yezidinin, Asurinin, Kürt'ün ya da Türk'ün bir yerde çalışırken 'ben yezidim, Asurim, aleviyim' demesini anlamlı bulmuyoruz. Kesinlikle çalışmalarda hiçbir şekilde dinsel kimliğin öne çıkarılmaması gerektiğini düşünürüz. Her kimliğin özgürlük ve demokrasi ortamında birbirini tanımaya, tahammül etmeye dayalı bir demokratik ve özgür yaşam kimliği olmalıdır. Tabii, her türlü etnik ve dinsel topluluğa bağlı bireylerin ve toplulukların da kendi kimliklerini açık söylemesini engelleyecek baskı ve zihniyetin varlığı da doğru değildir. Gerektiğinde bir yönetici, bir milletvekili, başbakan, bakan, genelkurmay başkanı, general sorduğunda ben aleviyim diyebilmesi gerekir insanların. Böylesi bir cevaba kişilerin, toplulukların bırakalım tepki göstermesini ya da soğuk yaklaşmasını, aksine kendisini de anlamlı kılan bir zenginlik olarak değerlendirmesi gerekir. Daha doğrusu toplum ne zaman böyle bir duruma gelirse o zaman alevilerin, yezidilerin, Süryanilerin ya da sünnilerin kimlik sorunundan kaynaklanan sorunları, engelleri aşılmış olarak değerlendirilebilir. Dolayısıyla Türkiye'nin böyle bir demokratik ortama ulaşması gerekir. Hala alevilerin bu konuda önemli sorunları olduğunu kabul etmek gerekir. Bu da şu demektir. Hala Türkiye'de bir demokratik zihniyet yoktur. Devlet

yetkilileri, çeşitli yöneticiler zaman zaman bizim ülkemizde hiç kimsenin dinsel, mezhebe, kültürüne bakılmaz deseler de işin gerçeği bu değildir.

Şu politikayı da doğru görmüyoruz. 'Biz hiç etnik, dinsel veya başka bir farklılığı anlamlı bulmuyoruz' söylemi de zaman zaman tamamen inkarcı, asimilasyoncu politikaların bir devamı olmaktadır. Farklılıkları kabul etmenin demokrasinin temel bir gereği olduğunu herkes bilmelidir. Türkiye'de biz kimsenin kimliğine bakmıyoruz diyerek Kürt kimliğinin inkâr edilmesi gibi, kimsenin inancına bakmıyoruz denilerek sünliliğin hakim olduğu aleviliğin inkâr edildiği bir sistemin sürdürüldüğü bilinmektedir. Türkiye'nin gazetelerinde, televizyonunda sünni mezhebin inanç ve ilkeleri her gün şu veya bu düzeyde diletilirken, bu konuda eğitim yapılırken, alevilikle ilgili konulara basın yayında ilgi gösterilmediği bu tür kültürel değerlerin ve inançların fazla yer almadığını görürüz. Eğitimlerde de benzer durum söz konusudur. Yüzlerce imam hatip okulu var. Bunlar sünliliği, sünni mezhebini öğretiyorlar. Kesinlikle din bilgisinden çok sünlilik inancını öğreten, pekiştiren okullar olduğu açıktır. Ama alevilere bu tür imkanlar tanınmadığı gibi her türlü yöneticilikten de uzak tutulmaktadır.

İmam hatip okulları için bazı kısıtlamalardan söz ediliyor. Ama mezun olduktan sonra üniversiteye gidiyorlar, bakan ve başbakan olmaları önünde engel yok. Şimdi bunların ayırıcılık olmadığını, mezheplere farklı yaklaşılmadığını söylemek mümkün müdür? Alevilerin bakan veya başbakan olmalarının önünde engel yok. Biz bundan çok okullarla ilgili bir değerlendirme yapıyoruz. Tüm bu sorunların Türkiye'de bir ciddi sorun olduğunu açıklarız.

Din ya da inançlar olgusunu toplumsal yaşamın ahlaki kurallarını düzenleyen, toplumun bazı yargılarıyla, ölçülerle yaşamasını sağlayan bir sosyolojik olgu olarak ele almak yerine günümüzde Türkiye'de tamamen siyaset aracı olarak kullanılmaktadır. "Bu inançların toplum açısından olumlu ya da olumsuz yanları nedir?" konusu irdelenip toplum yaşamı açısından değerlendirilen bir yaklaşım söz konusu değildir. Siyasetçiler bu cemaatlere seslenip onların oyunu alma dışında bir şey düşünmüyorlar. Söz konusu dinsel toplulukların bazı ileri gelenleri de siyasi partilerle ilişki içinde o cemaatlerin gücünü pazarlayarak, satarak rantçılık yapıyorlar. Alevilik de hala sünlilik kadar olmasa da siyasi rant konusu yapılmaktadır.

Kürt halkının haklarını savunamayan bir alevi kendi haklarını da savunamaz

Dinsel topluluklara yaklaşım konusunda Avrupa'da olumlu gelişmeler olduğunu biliyoruz. Bu konudaki bazı gelişmeler olumlu örnek olarak görülebilir. Örneğin Avrupa'da katolikler, protestanlar ya da işte anglikan mezhebinde olmak bir hor görülme konusu değildir. Bu konuda Avrupalılar büyük acılar, mezhep savaşları sonucu karşılıklı belirli olgunluğa kavuşmuşlardır. Türkiye'de hala bu olgunluğa ulaşıldığını, inanışların birbirini çok ön yargısız kabul ettiğini söylemek mümkün değildir. Sünni mezhebinin diğer inanışlar üzerinde bir baskı aracı olarak kullanıldığı da bir diğer gerçektir. Sünni mezhebin diğer mezhepler üzerinde baskı kurduğu, onlara acılar çektiğini söylemek de bir önyargı değildir, bir tarih gerçeğidir. Sünliliğin ya da İslamın diğer mezhepler ve inanışlar tarafından da çok objektif değerlendirildiğini söylemek de doğru değildir tabii.

Yakın zamanda gündeme gelen din derslerinin programdan çıkarılması belki bir semboldür, ama Türkiye'de sünnilerin ayırıcılıklı olduğuna, alevilerin ise inkarcı yaklaşımla asimile edilmek istenildiğine önemli bir örnektir. Ancak kısa sürede alevilerin demokratik haklarını kabul etme konusunda ilerlemeler ortaya çıkacağına, inkarcılığın ve asimilasyon politikasının önemli oranda kırılacağına inanıyor-

ruz. Sünni mezhebi giderek kendilerini ayrıcalıklı görme konumundan vazgeçeceklerdir. Tabii ki yalnız bu konuda değil, herhangi bir topluluğun ya da çevrenin taşıdığı ayrıcalıklardan vazgeçmesi kolay olmamaktadır. Bu nedenle Diyanet İşleri Başkanlığı ya da sünni topluluk üzerinde rantçılık yapan kesimler bu tür hakimiyetlerini ve mezhep tekeliyi kolay bırakmazlar. Ancak şunu rahatlıkla söyleyebiliriz; Türkiye'deki mevcut diyanet anlayışı terk edilecektir.

Diyanet yeni bir anlayışa ulaşırken aleviliği içine alıp eritecek midir, ya da kendisini İslamın ve sünni inancının temsilcisi görmekten vazgeçip tüm inançlara eşit mesafeli davranarak bu inanışlar arası koordine ve uyumu gerçekleştiren bir kurum olarak yeniden mi yapılacaktır? Önümüzdeki dönemde diyanet işleri başkanlığı konusunda bu iki yönlü bir mücadeleye yaşanacaktır. Aleviler açısından en doğru yaklaşım diyanetin tümünden dağıtılması, bu tür işlerle ilgilenen böyle bir kurumun olmaması sadece cemaatlerin bazı sorunlarını çözmek için başvurucağı belli bir genel müdürlük ya da müsteşarlık gibi, devletle cemaatler arasında köprü olacak bir kurum olmasıdır. Böyle bir kuruma diyanet işlerinin kaldırıldığı ortamda ortaya çıkacak bu yönlü bir boşluğu doldurabilir.

Alevi toplumuyla bugün birçok çevre hatta AKP bile belli kesimler üzerinden ilişki kurmak çabasındadır. AKP siyasi, sosyal ve ekonomik imkanlarını kullanarak aleviler içinde bir işbirlikçi kesim oluşturmak, bunlar vasıtasıyla da diyanet işleri başkanlığı içine çekilmiş bir alevilik ortaya çıkartmak istenmektedir. CHP de kendisine göre aleviliği siyasal İslama karşı çıkartarak, yine aleviliğin hoşuna gidecek bazı şeyler söyleyerek kendi politikasının kuyruğuna takmak istemektedir. Tabii bunu yaparken de alevileri Kürt halkının sorunlarından uzaklaştırmak, aleviliği kendi milliyetçi şöven politikasına alet etmek istiyor. Alevilerin özellikle CHP'nin bu politikası karşısında çok duyarlı olmaları gerekir. Kürt halkının özgürlük ve demokrasi mücadelesine ilgi duymayan, temel demokratik haklarını kabul edilmesini isteyip demokratik bir çözümden yana olmayan bir alevilik aslında kendi bindiği dalı kesmiş olur. Aleviler Kürt halkının temel demokratik haklarını ne kadar fazla savunuyorlarsa o zaman kendi demokratik hakları savunmada samimi ve tutarlı olmuş olurlar.

Bugün Türkiye'de aleviler yanında en fazla haksızlığa uğrayan bir topluluğun da Kürt halkı olduğu tartışmasıdır. Kaldı ki alevilerin yarısından fazlası da Kürt'tür. Alevilik Kürt halkının sorunlarından uzak tutulamaz. Aleviliği Kürt halkının sorunlarından uzak tutmak ancak aleviliğide inkâr eden, demokratik olmayan devletçi zihniyetin uzantısı olmak anlamına gelir. Bu bakımdan alevilerin devletin Kürt halkını inkâr eden politikalarına karşı çıkmaları gerekir. Sadece Kürtleri sahiplenmek değil, Süryanilere yezidilere, azınlıklara sahip çıkmak değil, bütün etnik, dinsel ve sosyal kesimlerle ilgili konularda demokratik bir tutum takınmak aleviliğin olmazsa olmaz görevlerindedir. Kürt halkının haklarını savunamayan bir alevi kendi haklarını da savunamaz. Alevi haklarının temel güvencesi de tam demokratikleşmedir. Türkiye'de tam demokratikleşmenin anahtarı da Kürt sorununun çözümünden geçmektedir. Kürt sorununa çözüm bulmayan Türkiye demokratikleşemez. Demokratikleşmeyen bir Türkiye'de de aleviliğin haklarının bir güvencesi olmaz. Bu denklemin çok açık bilinmesi ve bu yönüyle de alevilerin Kürt halkının özgürlük ve demokrasi mücadelesine aktif destek vermesi gerekiyor. Zaten önemli bir düzeyde alevi Kürtler bu görevi yerine getiriyorlar. Sadece alevi Kürtler değil, Kürt olmayan alevilerde Kürt halkının özgürlük ve demokrasi mücadelesine herkesten daha fazla destek vermelidirler. İster sünni olsun, ister alevi olsun tüm Kürtlerin beklentisi budur.

DEMOKRATİK TOPLUMCU PARTİLER HALKI DOĞRU AYDINLATABİLMELİDİR

Bölgede ve Türkiye'de yaşanan son gelişmeler bizim açımızdan da yeni değerlendirmeler yapmayı gerekli kılmaktadır. Siyasal süreç çok aktif bir şekilde geliştiğinden, her durumu günlük olarak ele alıp, çalışma ve konumlanmamızı gözden geçirme gereği ortaya çıkıyor.

Ortadoğu'da sıcak çatışmalara dönüşen İsrail-Lübnan gerginliğinin tarihsel bir arka planı olsa da bugünlerde aldığı şekil ve geldiği nokta; dünyadaki siyasal gelişmelerle yakından ilişkili ve onların karakterini içermektedir. Amerika'nın Irak ile bölgeye müdahalesi İran'a doğru evrilirken, buna karşı İran'ın dünyada kısmen AB'den daha çok da Rusya, Çin ve Hindistan'ın duruşundan aldığı güçle; bölgede de özellikle Türkiye, Suriye (Lübnan, Filistin) ile yaptığı ittifaklar üzerinden yönelimin cephesini genişletmeyi içeriyor. Bunun için de; Filistin'de Hamas üzerinden, Lübnan'da Hizbullah üzerinden ABD'nin temel ittifak gücü olan İsrail'e yönelerek, çatışmaları kendi coğrafyasının dışına taşıyor. İsrail'in bu yaklaşım karşısındaki net tavrı, ABD ve ortak hareket ettiği güçlerin bunu açıktan desteklemesi; bu güçlerin İran'ın böyle bir hamlesini öngördüklerini gösteriyor. Dolayısıyla ABD'nin İran'a yönelmeden önce İran'ın bu çevre uzantılarını tasfiye edip, daha sonra asıl hedefe yöneleceği ortaya çıkıyor.

Mevcut durumda İran, Türkiye ile yapmış olduğu gizli antlaşmalara dayalı ittifakını pratikleştirmiş durumdadır. Zaten ortak operasyon yapıyordu. Ayıca birçok tepkiye rağmen Hamas ile görüşülmüştü. Şimdi de gerici ulusal ittifaklar gizlenmek istenircesine bölgesel güç çekişmesi, mazlum Filistin halkı ve hamaset söylemlerinin arkasına saklanılmak isteniliyor. AKP bunun propagandasını yapıyor ve bu yolla kendi saldırgan politikasını da örtmek istiyor. Buna karşılık İran'da Türkiye'nin Kuzey Irak'ta bir ön cephe açmasını destekliyor. Ortak hareketliliklerini artırabilirler. Türkiye çok güçlü ve yaygın bir kara hareketi yapmasa bile hem hesaplanan kısmi yöne-

lerden sonuç alamaması hem de halkın gelişen gerilla eylemliliklerini sahiplenmesi, bunları topyekun demokratik serhildana dönüştürmesini önleyememesi en önemli sıkışma nedenidir. Bütün bunlar karşısındaki çözümsüzlüğünü aşmak, geliştirmek istediği askeri ve siyasi hamleleri başta ABD olmak üzere dış dünyaya onaylatmak, içerde de TMY gibi topluma savaş açan yasaları meşrulaştırmak istiyor. Fakat Türkiye, bölgede bizim üzerimizden geliştirdiği ittifakın bir yönünün bölgedeki statükocu güçlerin Amerika müdahalesine direnişine dayandığı gerçeğini gözardı ediyor. Ve bu aşamadan sonra ABD'nin buna fazla göz yummayacağı açığa çıkıyor. Bunu ister Ortadoğu'daki çatışmalarda kendine sözde arabulucu misyonu biçerek yürütsün, isterse de Güney Kürdistan'da PKK'ye operasyon adı altında yürütsün bu politika, Türkiye ABD gerginliğini giderek derinleştirecektir. Bunun aksine Türkiye, bu politika

Her türlü gelişmeye hazır olmalıyız

Bütün bu yaşananlar bölgede ve ülkemizde giderek çatışmalı ve daha sıcak bir sürecin gelişeceğini göstermektedir. Bu gelişmeleri gözlemlemek, anı anına politika geliştirmek ve her şeyden önemlisi örgütsel, kurumsal ve kadro gerçeğimizi gözden geçirerek, bütün bunları gelişmeleri karşılayacak bir düzeyde tutmak öncelikli görevimiz

eden İran, Türkiye ve Suriye ittifakı karşı karşıyadır. Dışa yansıtıldığı gibi yapılan kavga ne İsrail-Filistin ne de İsrail ve Lübnan halklarının kavgasıdır. Yine gösterildiği gibi bölgedeki temel sorunların çözümünde tek yol şiddet ve savaş değildir. Bunlardan dolayı farklı siyasal seçenekleri aramak, etkili örgütleyip devreye koymak önem taşıyacaktır.

İşte bu noktada; demokratik toplumcu partiler bu gerçeklikler doğrultusunda halkı aydınlatabilmelidir. Bölgedeki so-

duğu her yerde en aktif bir biçimde katılım gösterilmeli ve en demokratik meşru talepler buralarda dile getirilerek siyasal süreç üzerinde birinci dereceden etkinlik sağlanmalıdır. Bu konferansların ve genel sürecin oluşturulacak bir komite eliyle yürütülmesi gerekecektir. Bu komite uygun bir bileşimle oluşturulabilir. Bu komiteye ve yerelde kurulacak bu gibi komitelere Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan'ın belirttiği gibi demokratik çözüm ve barış komiteleri denilebilir. Eski arkadaşlar yay-

“İmparatorluk eğiliminin gerçekleştirilmesi için hareket eden ABD, İngiltere ve İsrail ittifakı ile her şeyini gerici ulusal devletini korumak doğrultusunda hareket eden İran, Türkiye ve Suriye ittifakı karşı karşıyadır. Yapılan kavga gösterildiği gibi ne İsrail-Filistin ne de İsrail-Lübnan halklarının kavgasıdır. Yine gösterildiği gibi bölgedeki temel sorunların çözümünde tek yol şiddet ve savaş değildir. Bunlardan dolayı farklı siyasal seçenekleri aramak, etkili örgütleyip devreye koymak önem taşıyacaktır.”

“Bütün bu olup bitenler içerisinde bizim üzerimizden İran ile ittifak halinde olan Türkiye'nin, İsrail'in Lübnan saldırısını örnek göstererek Güney Kürdistan'a girme hesaplarının arka planına bakmak gerekiyor. Burada hem yaz süreci ile gelişen gerilla eylemselliği karşısında yürüttüğü çok yoğun operasyonlardan sonuç alamaması, gelişen gerilla eylemliliklerine halkın sahiplenmesi ve demokratik topyekun serhildana dönüşmesini önleyememesi en önemli sıkışma nedenidir.”

limlerle sonuç almaya çalışacak hem de bu yüklenimini ABD ve Irak hükümeti karşısında pazarlık durumuna dökecektir. Dışarı yansıtıldığı gibi ABD ile stratejik bir kavgaya girişme gücü olmasa bile, bu yolla pazarlık gücünü ve sonuç alıcılığını arttırmak istemektedir. Kuşkusuz burada taraflardan hangisinin başarılı olacağı ya da Amerika'nın İran'a yöneliminin ne kadar sonuç alacağı, pratikte izlenip görülecek bir husustur.

Bütün bu olup bitenler içerisinde, bizim karşıtlığımız temelinde İran ile ittifak halinde olan Türkiye'nin, İsrail'in Lübnan saldırısını örnek göstererek, Güney Kürdistan'a girme hesaplarının perde arkasına bakmak gerekiyor. Burada hem yaz süreci ile gelişen gerilla eylemselliği karşısında yürüttüğü çok yoğun operasyon-

ile ABD üzerinden baskı oluşturarak, Irak hükümeti ve Kürt federe hükümetini bize karşı ortak yönelime çekme pazarlıklarını devam ettirecektir. Bu açıdan bakıldığında; Türkiye'nin topyekun sınır ötesi bir operasyon gerçekleştirme ihtimalinin zayıf olduğu, sınır bölgelerine ancak timlerle girip çıkabileceği, kısmi düzeyde ABD, Irak ve federe hükümetten izin alarak kimi operasyonlar ve hava saldırıları yapabileceği ya da suikast vb yaklaşımlar içine girebileceği varsayılmalıdır. Çünkü Türkiye'de savaş kliği siyaseten ağırlık kazanmışa benziyor. Bu durum dış güçlere karşı bir pazarlığa dönüp, Kürtlere imha ve inkar temelinde yaklaşılmasına izin çıkartma dayatmasına dönüşürken, içte de yoğun bir şekilde anti demokratik, hatı ta faşizan uygulamaları getirmektedir.

olmaktadır. Bu süreci en iyi ve gerçekçi bir şekilde okuyan Kürdistan Halk Önderi Sayın Abdullah Öcalan, son görüşmelerinde bizi ciddi uyarmakta ve bu yönelimi karşılayacak duruş ve eylem planlamalarını önümüze koymaktadır.

Demokratik siyasal partinin bu süreçte kongresini yapması ve gelişmeleri derli toplu bir şekilde karşılayacak hazırlık düzeyinin olması büyük bir şanstır. Öncelikle, uluslararası güçlerin ve bölgesel güçlerin halklar lehine olmayan politikalarının açığa çıkarılıp teşhir edilmesi gerekir. Sonuçta halkların yararına olmayan iki kutuptan bahsedilebilir. İmparatorluk eğiliminin gerçekleştirilmesi için hareket eden ABD, İngiltere ve İsrail ittifakı ile her şeyini gerici ulusal devletini korumak doğrultusunda seferber

runların esas nedenini gizleyerek, gerçekleri çarpıtan bu tür yaklaşımlara karşı aydınlatılmış ve doğru tarafta yer almasını bilen, yani kendi seçeneğini oluşturabilen halk gücüne dayanmak gerekecektir. Çözümsüzlükler karşısında şiddetten uzak demokratik çözüm seçenekleri somut projeler haline getirilerek, devrede tutulmalıdır.

Kürdistan Halk Önderi Sayın Abdullah Öcalan da bu nedenle toplumcu siyasal partilere Kürt sorununu çözümü konusunda üç aşamalı bir eylem planlaması önerdi. Adeta bir eylem planlaması niteliğinde demokratik çözüm projesi sundu.

Birinci aşamada; Kürdistan, Türkiye ve Avrupa'da Kürtlerin yaşadığı her il ve ilçede geniş halk kitlelerin katıldığı, Kürt sorununu ve çözümünün her yönüyle tartışıldığı konferansların düzenlenmesi. İkinci aşamada; bu konferanslar dizisinde ortaya çıkan sonuçların TBMM'ye sunulması ve Kürt sorununa çözümün talep edilmesi. Eğer TBMM çözüm getirmese, üçüncü aşamada; ortaya çıkan sonuçlardaki çözüm yollarının halk içinde referandumla sunulması ve herkesin çıkacak sonuca saygılı olması.

Buna göre konferanslar süreci başlamalıdır. Bu konferanslara Kürtlerin yaşa-

gınca bu çalışmada yer almalıdır. Bazı Türk aydınlarının da bu çalışmaya katılması için çalışma yürütülmelidir. Yine önemli bazı şahsiyetler bu çalışmaya katılması için davet edilebilir.

Kürdistan'a uygulanan her savaş konseptinin Kürdistan'da tecrit, Türkiye'de şovenizmin yükseltilecek yoğun bir hak gaspını getirdiği son süreçlerde yeniden gözlemlenmektedir. Türkiye toplumsal ortama adeta yirmi yıl geriye çekilmiştir. Düşünce suçları, örgütlenme suçları tekrar tekrar tanımlanarak devreye konulmaktadır. Bu yolla Türkiye halkları şiddete ve operasyonlara, topluma mücadele yasalarına ses çıkartamaz konuma getirilmek istenmektedir. Bunun bilincinde Kürt sorunun çözümü ve Türkiye demokrasi konferanslarımızı Türkiye'nin batı illerinde de yapmayı planlamalıyız. Bu anlamda Türkiye'de gelecek tüm demokratik eylem ve barış talepleri iki kat önem taşıyacaktır. Her türlü milliyetçiliğin ve şovenizmin geriletilmesi ve demokratik hak gasplarına karşı eylemsellik geliştirilmesi Türkiye'de yaşayan her bireyin temel görevidir bilincinde hareket etmeliyiz. Örgütlülüklerimizizi böyle geliştirmeliyiz.

Tüm bunları hayata geçirecek olan; demokratik toplumcu partiler ve sivil toplum örgütüllükleri ve hareketlilikleridir. Buna karşı toplumcu partinin yeterince örgütlü bir duruşa ulaşmadığı söylenebilir. Örgütlülüğünü hızla batıda ve doğuda, tüm il ve ilçelere yaygınlaştırmakta geç kalınmaktadır. Yine böylesi krizli olağanüstü süreçler toplum adına daha duyarlı takip edilmeli ve etkili politikalarla gereken duruş gösterilebilmelidir. Bu doğrultuda yaygınca panel ve seminerler yapılabileceği gibi, aynı zamanda büyük halk mitingleri de düzenlenebilir. Güncel, orta dönemli demokratik barış önerileri geliştirilebilir.

Uluslararası ve ulusal gerici yapılar kendi sistemini geliştirip dayatırken, bir toplumcu partiye düşen en önemli görev; kendisinin de toplumcu sistemini oluşturabilmesidir. En geniş tabanla politika oluşturmaya öncülük edecek Özgür Yurttaş Meclisleri geliştirilmelidir. Köy komünleri ve mahalle meclislerinin yanı sıra şehir meclislerini de geliştirmek hayati önemdedir. Devletlerin yarattığı gündemlere takılmadan kendi gündemini oluşturmanın ve bu doğrultuda kendi sistemini geliştirmenin en önemli şartı, tabandaki örgütlülüğün bu tarzda geliştirebilmektir.

Savaş suçu: Fotoğraftaki kareler

Türkiye de savaşın şiddetlenmesi beraberinde savaş yasalarına göre suç sayılabilecek yöntemlerin tekrar gündeme gelmesine de neden oldu. En son Ülkede Özgür Gündem gazetesinde yayınlanan, işlenen savaş suçuna dair fotoğraflar, bunun yaşanan somut örneklerinden birini oluşturdu. Fotoğraflarda sağ yakalanan bir gerillanın nasıl infaz edildiği ve cenazesinin yakıldığı ibret verici bir tarzda gözler önüne seriliyordu. Bu fotoğrafların yayınlanmasından bir süre sonra işlenen savaş suçlarını belgeleyen başka fotoğraflar da ortaya çıktı.

Türkiye bu türden işlenen savaş suçlarına yabancı olmayan bir ülkedir. 1990'ların başlarında da işlenen savaş suçlarını belgeleyen fotoğraflar basın yayın organlarında yer almıştı. Maalesef bu konuda işlenen suçlara dair örnekleri çoğaltmak mümkündür. Kaldı ki bu bahsettiklerimiz; sadece açığa çıkan, deşifre olan kısımdır. Ama burada bu örneklerden daha çok, işlenen bu savaş suçlarının nedenleri üzerinde daha farklı boyutları ile durmak gerekmektedir. Çünkü işlenen bu savaş suçları sadece görüntülerin belgelendirilerek, kareler biçiminde kamuoyuna sunulmasını değil, aynı zamanda bunun neyin sonucu olduğunu ve nelere neden olacağını da mutlaka tespit etmeyi gerekli kılmaktadır.

Savaşlar insan psikolojisini derinden yaralar

Her siyasal bakış açısı kendi düşünce sistematiğine göre savaşlara ilişkin genel belirlemeler yapmaktadır. Savaşın tarihçesi anlatılırken, savaşa ilişkin tanımlamalar yapılmaktadır. Savaşların sınıf sömürsüne dayanan egemenlikli devletçi toplumlar tarihinin başlangıcı ile birlikte ortaya çıktığı dile getirilirken, savaş için de 'politikanın başka araçları ile devamı,' 'siyasetin yoğunlaşmış hali' gibi tanımlar yapılmaktadır. Tabii Ortadoğu gibi kendine has özellikler taşıyan bölgelerde ise savaş için; 'politikanın belirleyeni' biçiminde yorumlar da bulunmaktadır. Savaş üzerine bu çerçevede yoğunluğu ifade eden değerlendirmeler ve tartışmalar yapılmaktadır. Tabii bu, savaş gerçeğini her yönüyle anlatmak için yeterli bir tartışma ve belirleme anlamına gelmemektedir. Çünkü yapılan bu belirlemeler ve tanımlamalar dışında savaşla birlikte gerçeklikler de vardır. Ve bunlar toplum yaşamında, hafızasında kalıcı etkilere neden olmaktadır.

Savaş, toplum yaşamında ekonomik ve sosyal alanda neden olduğu sonuçlarla birlikte toplumun moral ve psikolojik yapısında da önemli sonuçlar yaratmaktadır. Savaşta sadece ekonomiler ve sosyal yaşam tahrip olmaz. Toplum davranışında ve psikolojisinde de önemli zedelenmeler meydana gelir. Her şeyin savaşta endekslenmesi korku, gerilim, gelecek kaygısı, toplum psikolojisi ve davranışını önemli oranda etkiler. Toplum bilincinde, bireylerin davranışında bir kırılmaya neden olur. Bunun birey ve toplum psikolojisindeki yaratacağı etki açıktır.

Uzun süre savaş yaşayan ülkelerde halk ve bireyler üzerinde gerçekleşen gözlemler de bu belirlemeyi doğrulamaktadır. Günlük sokağa çıkışlarından, herhangi birisi ile gerçekleşen ilişkilenmelerine kadar yaşam olağan bir seyirde devam etmez. Sürekli kaygılı bir yaklaşım birey ve toplum yaşamına damgasını vurmaktadır. Bu da giderek toplumun, bireyin üzerinde yaşadığı, kendini var eden ülkeden kopmasına ve yabancılaşmasına kadar gitmesine neden olmaktadır.

Toplum ve birey benliğinde yaşanan bu parçalanma, giderek yabancılaşmaya dönüşmektedir.

Savaşın toplum ve birey psikolojisinde böylesine derin bir etki yaratması söz konusu olurken, savaş içinde bir taraf konumunda olan kesimlerin ve bireylerin psikolojileri de bu belirtilenlerden farklı değildir. Hatta daha uç bir noktada bulunmaktadır. Savaşta taraf olan kesim ve bireylerin yapılanması, toplumun herhangi bir kesimi ve bireyinden farklıdır. Öyle ki bu kesim ve birey-

kellelerinden kuleler yapılmıştır. Galip gelen taraflar mağlup olanların her şeylerini talan ederken, yurtlarını yakıp yağlamayı da zaferlerinin bir karşılığı olarak görmüşlerdir. Savaşlarda sivil asker ayrımı yapılmadan, herkes bir taraf olarak kabul edilmiş, siviller de savaşın sonuçlarına ortak edilmişlerdir. O nedenle de yaşanan savaşlar toplumun bir kesimi ile sınırlı kalmamış, bütününü ilgilendirmiştir. Ancak daha sonraları savaşların neden olduğu tahribatlar bütünlüklü olarak ele alınmış ve bir kon-

Türk devleti Kürdistan'da kirli bir savaş yürütmektedir

Türkiye'de yaşanan savaş gerçeği içinde de savaş suçları işlenmektedir. Savaş esirlerine ve savaştan muaf tutulan sivillere karşı sergilenen yaklaşımlarda buna defalarca tanık olunmuştur. AHİM'de yapılan yargılamalar bu konuda yeterince örnek sunmaktadır. Savaşta esir düşen gerillaların can güvenlikleri o andan itibaren devlete ait olmasına rağmen öldürülmekte, bununla da

ortaya çıkarmaktadır. Türkiye'de çatışmalara katılan, çatışma bölgelerinde yer alan kişilerin daha sonra normal yaşama döndüklerinde yaşadıkları psikolojik bozukluklar, geçirdikleri ruhsal travmalar bu gerçeği ortaya koymaktadır. Hemen hemen tamamına yakını psikiyatristlere baş vurarak, ruhsal sorunlarını gidermeye çalışırken, bunlardan bir çoğu toplumla uyum sorunları yaşadığı için kirli işlere bulaşmakta ya da intihar etmektedirler.

Bu gerçeklik bunları yaşayan bireylerin savaş içindeki durumlarını da ortaya koymaktadır. Bunların tamamı psikopatik bir vaka haline gelmektedirler. Basın yayın organlarına yansıyan, savaş suçlarını belgeleyen kareler de bu gerçeklik içinde yerini bulmaktadır. Bu gerçeğe rağmen, işlenen savaş suçlarından politik menfaat sağlamak isteyen ve bunu bir mücadele biçimi olarak kabul eden yaklaşımlara da tanık olunmaktadır. Hatta bunu bir savaş biçimi olarak ele alacak kadar ciddi sapmalar ortaya çıkabilmektedir.

“Normal bir insan için olağanüstü olan her şey, savaş içinde yer alan için tamamıyla olağan değerlendirilir. Savaşa endekslenmiş bir yaşam ve düşünüş söz konusudur. Savaşın temel yasası olan kazanmak; her yolun denenmesini mübah görme potansiyelini her zaman içinde taşır. Savaşın sonucu kazanmak ve zafer elde etmek olarak görülürken, bunun neden olacağı sonuçlar hiç hesaba katılmaz.”

“Bu gerçeklik bunları yaşayan bireylerin savaş içindeki durumlarını da ortaya koymaktadır. Bunların tamamı psikopatik bir vaka haline gelmektedirler. Basın yayın organlarına yansıyan, savaş suçlarını belgeleyen kareler de bu gerçeklik içinde yerini bulmaktadır. Bu gerçeğe rağmen, işlenen savaş suçlarından politik menfaat sağlamak isteyen ve bunu bir mücadele biçimi olarak kabul eden yaklaşımlara da tanık olunmaktadır.”

lerin savaş dışında bir yaşam ve düşünce yoğunlaşması yok denecek düzeydedir. Her şeyini savaş üzerine kurmuşlardır. Normal bir insan için olağanüstü olan her şey, savaş içinde yer alan için tamamıyla olağan değerlendirilir. Savaşta endekslenmiş bir yaşam ve düşünüş söz konusudur. Savaşın temel yasası olan kazanmak; kendini korumak ve karşısını yok etmek için her yolun denenmesini mübah görme potansiyelini her zaman içinde taşır. Savaşın sonucu kazanmak ve zafer elde etmek olarak görülürken, bunun neden olacağı sonuçlar hiç hesaba katılmaz. Bu da savaşlarda aşırılıkların ve asıl hedeften sapmaların yaşanmasına neden olur.

Bugüne dek yaşanan savaşlar gerçeğinde aşırılıklar ve sapmalar çokça görülmüştür. “Taş üstünde taş, omuz üstünde baş” bırakılmamacasına yürütülen savaşlara tanık olunmuştur. İnsan

sensüse bağlanılarak, ortak yasaların oluşturulması gereği duyulmuştur.

Günümüzde en son hali ile Cenevre Sözleşmesi'nde ifadeye kavuşan savaş anlaşmalarında, savaşlarda suç kapsamına giren uygulamalar kesin kriterlerle belirlenmiştir. Bu suçları işleyen kişi ve kesimlere uygulanacak yaptırımlar ise bu kriterlere bağlı olarak belirlenmiştir. Ve bugün savaş suçları kapsamı daha da genişlemektedir. Savaşta kullanılan araçların, esirlere yaklaşımın, savaş suçlularına yapılacak muamelelerin, yürütülen savaşlarda savaştan muaf tutulan kesimlere karşı içine girilecek tutumların tamamı bu çerçevede belirlenmektedir. Savaş suçları bu yasalara göre belirlenmekte ve bu suçu işleyenler Uluslararası Savaş Suçları Mahkemeleri tarafından yargılanmaktadır. Nazi savaş suçluları bu çerçevede yargılanıp cezalandırılırken, bunun gibi bir çok örnek de görülmüştür.

yetinilmeyerek cesetleri ile oynanmaktadır. Cenazelerden kulak, burun, cinsel organ dahil uzuvlar kesilirken, cesetler parçalanmakta ve yakılmaktadır. Esir düşenler insani sınırları aşan kin ve nefret duygusuyla, ağır işkencelerden geçirilmektedirler. Çatışmalarda kimyasal bombalar kullanılmaktadır. Köyler yakılmakta ve boşaltılmaktadır. Köylüler ağır işkencelerden geçirilirken, mal, can ve namus güvenlikleri ellerinden alınmaktadır. Tüm bunlarda Cenevre Sözleşmesi'ne göre savaş suçları kapsamında değerlendirilmekte ve bir yargılama konusu olarak ele alınmaktadır.

İşlenen bu savaş suçları, toplum ve savaşan tarafların bireyleri üzerinde de moral ve psikolojik anlamda tahribatlara neden olmaktadır. Savaş suçları toplumsal davranış etkileyen sorunlara yol açarken, savaşan tarafların bireylerinin psikolojilerinde de ciddi bir zedelenme

Hiçbir halk sömürgeci özel savaşa boyun eğmemiştir

İsim itibarı ile özendirici yanı olsa da hiç de görüldüğü gibi bir çekicilik ifade etmeyen özel-psikolojik savaş, her alanda işlenen savaş suçları pratiğini ifade etmektedir. Psikolojik savaş, savaşın şiddet unsurlarına başvurmadan toplumun ya da karşı tarafın bilincini yönlendirerek etki altına almayı ve mağlup etmeyi hedeflese de kullanılan şiddet ve araçlarının bilinçlerde yarattığı etkiyi de içermektedir. O nedenle de psikolojik savaşta kullanılan şiddet dışında ele almak, yetersiz kalmaktadır. Kullanılan şiddetin bilinçlerde yarattığı etkinin davranışları yönlendirmesi gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, psikolojik savaşın bireylerde yarattığı tahribat da bütün yönleri ile ele alınmış olacaktır.

Savaşlarda işlenen suçların gizlenmesi ve kamuoyuna bir biçimi ile yansıtılmasının da bu gerçeklik içinde yeri olmaktadır. Savaşta tutsak alınan bir kimsenin cesedinin parçalanması, kulak ve burunlarının kesilmesi ve cenazelerin ve tanıkların ortada bırakılmasının yaratacağı sonuçlar bilinmesine rağmen böyle davranılmasının asıl nedenlerinden biri de psikolojik savaşın kullanılan yöntemlerinden birini oluşturmaktadır. Tamamıyla psikolojik savaş kapsamında hareket edilmektedir. Ortada cesetler bırakılarak ve bu bir biçimi ile kamuoyuna ve karşı tarafa taşınarak, bilinçler kırılarak, irade altına alınmaya çalışılmaktadır. Bununla verilen mesaj; korku ve gözdağı olmaktadır. Psikolojik bir yıkıntı yaratarak savaş gücünü kırmaktır. Gerillaya ve halka bu yönde mesajlar verilmektedir. Halka; “bize karşı savaşanların hali budur, eğer çocuklarınız arasında bize karşı çıkarlar olursa, onlar da böyle bir akıbeti yaşayacaklar” denilirken, gerilla güçlerine de; “sonunuz bu olacaktır” denilmektedir. Ve bu son derece bilinçli bir şekilde yapılmaktadır.

Hemen hemen dünyanın her tarafında yürütülen özel psikolojik savaşlarda bu yöntemlere başvurulmaktan geri kalmamıştır. Özel savaş uygulamalarının en yaygın yaşandığı Uzakdoğu, Latin Amerika ve Afrika'da ulusal kurtuluş mücadelelerinin verildiği ülkelerde bunun sayısız örneklerine rastlanmıştır. Sokaklarda kurşunlanan insanlara, helikopterlerden sarkıtılan bedenlere, meydanlarda kalan cesetlere sıkça rastlanılmıştır. Ve bunlar günlerce açıkta bırakılmıştır. Bütün bunlar fotoğraf karelerine alınmış ve bunlar dünya medyasında gösterilmişlerdir. Bütün

dünyanın şahitlik etmesine rağmen sergilenen bu vahşet, tam bir yıldırma ve psikolojik savaş yöntemi olarak kullanılmıştır.

Özel-psikolojik savaş, bu yönelimler ile hedefine ulaşmış da değildir. Anlık, geçici başarılar elde etmiştir. Ancak kendi karşıtlarını bu tür yöntemlerle yok etmek imkansız hale geldikçe, özel savaş uygulamaları da kendine karşı dönmüştür. Bu değişik boyutları ile yaşanmıştır. Birincisi; kamuoyu ve özel savaş güçleri içinde yarattığı etkinin kendine karşı dönmesi, ikincisi; özel savaşın hedefi olan kamuoyunda yarattığı tepkinin büyük patlamalara neden olma gerçekliğidir.

ABD ve Avrupa devletleri de sömürgelelerinde özel, kirliliğe sürmüşlerdir. ABD'de Vietnam ve Küba Savaşları sırasında barış yanlısı kamuoyunun oluşması ve mevcut iktidarları sarsması yaşanmıştır. Bununla da kalmamış, özel kirliliğe savaş içinde yer alan ülkelere döndüklerinde ciddi bir rehabilitasyona gereksinim duyar hale gelmişlerdir. Bunlar, büyük suç şebekeleri oluşturarak, kendi iktidarları için bile birer tehlike yaratmışlardır. Avrupa ülkelerinde de benzeri bir durum söz konusu olmuştur. Sömürgelelerde yürütülen savaşlara karşı olan eğilimler güç kazanırken, kendi ülkelerinde ciddi iktidar sorunları yaşanmıştır. Avrupa'da 1960'ların ortasında yaşanan gençlik hareketlerinin yükselmesinde sömürge savaşlarının rolü yadsınmaz bir düzey ifade etmiştir. Fransa'da iktidar değişmiştir. 1970'lerin başında Portekiz'de yaşanan Karanfil Devrimi'nde de görüldüğü gibi devrimsel gelişmeler bile yaşanmıştır.

Hiçbir sömürge ülke halkı, üzerinde uygulanan sömürgeci özel savaşa boyun eğmemiştir. Tam tersine kendisine karşı uygulanan baskılara karşı mücadelesini daha da yükselterek yanıt vermiştir. Yapılan her katliam, işlenen her cinayet halkın biriken öfkesine dönüşerek hesap sormaya yol açmıştır. O nedenle ki özel-psikolojik savaş anlık geçici başarılar elde etse de sonuçta kendisine dönmekten kurtulamamıştır.

Sahte aydınların işi özel savaşın uygulamalarına kılıf hazırlamaktır

Özel-psikolojik savaşın uygulanmasında stratejik yaklaşımla birlikte bu yaklaşımın sahipleri ile suç ortaklığı yapanlar da olmuştur. Bunlar da bir biçimi ile savaşın içinde yer almışlardır. Belki elleri silah tutmamıştır, ama ondan daha tehlikeli olarak özel-psikolojik savaşın bilinçlerde sürdürülmesi rolünü oynamışlardır. Propagandaları ile, basın yayın organları ile, akademilerde işgal ettikleri kürsülerde bunu gerçekleştirmişlerdir.

Fransız Aydın Jean Paul Satre sahte aydını en özlü bir şekilde Cezayir Savaşı karşısında oynadıkları uğursuz rolle bir tanıma kavuşturmuştur. Ve bunu iğrençlik kelimesi ile ifade etmiştir. Dünyanın her tarafında böylesi aydınlar(!) bulunmaktadır. İşleri bellidir. İşleri minareye kılıf hazırlamaktır. Özel savaşın yararına ne gerekiyorsa onun propagandasını yapmaktır. Eğer çıkarları gereği dünyanın güneşin etrafında değil de güneşin dünyayı etrafında döndüğünü savunmaları gerekiyorsa, onun da teorisini yapmaktan çekinmemektedirler. Bu türden propagandalarla sürekli halkın beyinlerini okuyarak yönlendirmeye çalışmaktadırlar.

Demagojik basın yayın ise bu sahte aydınların teorilerinin halka ulaştırıldığı bir zemin olmaktan öteye gitmemektedir. Sistemin çıkarları neyi gerektiriyorsa, onu yapmaktadırlar. Özel savaş alayıp pullayıp halka sunarken; egemenliğe, sömürgeciliğe ve her türden baskıya karşı gelişen haklı mücadeleleri kötülemekten geri kalmamaktadırlar. Onlara göre özel savaşın her türden uygulamaları haklı ve revadır. Özel savaşa karşı her türlü başkaldırı ise suçtur. Çok net şekilde tutumlarını belirginleştirmişlerdir. Yayın politikaları da bu gerçekliğe göre belirlenmektedir. Özel savaşın çı-

“Gerçek aydın ve özgür basın yayın egemenlere karşı halkın mücadelesini doğru yansıtılabilmelidir. Gerçekliği en yalın ve açık şekilde halka sunabilmeli ve halkın harekete geçmesinin önünü açabilmelidir. Özgürlük mücadelesinin esasta egemenlere karşı yürütüldüğünü halka açıklayabildiği gibi, fiilen egemenlerin destekçisi durumunda olan toplumsal kesimlerin de gerçek ve doğruların yanında yer almasını sağlayabilmelidir.”

karları ile çelişmedikleri gibi, gerçekleri saklamayı temel görevleri arasında görmektedirler. Eğer çıkarları el vermiyorsa, yanı başlarında, dünyanın gözleri önünde işlenen bir savaş suçunu bile görmezlikten gelmekten ya da tersinden bir sonuç yaratacaksa, adeta kendileri de yeni duymuş gibi bir tutum takınmaktan geri kalmamaktadırlar. Hatta bu tutumlarını daha ileri bir düzeye götürerek, savaş kışkırtıcılığı ve provokasyonlarda dahi rol oynayabilmektedirler.

oldukça etkili olabilmektedirler. Devletçiliğin, şovenizmin ve milliyetçiliğin gelişmesinde rol sahibi oldukları gibi demokratikleşme ve özgürlük önünde büyük bir engel oluşturabilmektedirler. Toplum psikolojisi ve bilincine yönelik bir çalışma içinde olmaları böyle bir sonuca neden olmaktadır. Bugün Türkiye'de hala özel savaş uygulamalarına karşı toplumda gerekli duyarlılıklar yeterince gelişmemişse, nedenleri arasında bu gerçekliğin rolü yadsınmaz bir düzey teşkil etmektedir.

ganların dönüşmesi, öncelikle sağlanması gerekenler arasında yer almaktadır.

Portekiz'de sömürge savaşına katılan askerler, sömürge savaşının devamından yana olan siyasetçileri iktidardan almayı başarmışlardı. Yine Jean Paul Sartre, Fransız aydınının Cezayir'de uygulanan sömürge savaşına karşı tutum belirlemesini sağlamıştır. Bunlar yapılırken de basın yayın organları saygınlık uyandıracak bir düzeyde tutum sahibi olmuşlardır.

Savaş halkın psikolojisini bozmaktadır

Türkiye'de sahte aydın ve demagojik basın yayın organlarının örneğine çokça rastlamak mümkündür. Demokrasi güçlerinin ve özgürlükçü mücadelenin karşısında izlemiş oldukları tutumlarda, bu çok çarpıcı bir şekilde görülmektedir. Tutucu, muhafazakar, sistemde ısrar eden ve bunu teorileştiren birçok sahte aydına rastlanmaktadır. İflas etmiş teoriler bunlar tarafından parlatılarak, halka sunulmaktadır. Üniversite kürsülerinde bu doğrultuda söylevlerde bulunmaktadırlar. Basın yayın organlarına açıklama yapmaktadırlar. Konferanslarda konuşmaktadırlar. Demokrasi güçlerinin haklı mücadelelerinin nasıl boğulacağına dair teoriler geliştirmektedirler. Demagojik basın yayın organları, bu alanda yürütülen uğursuz çalışmaların en etkili araçlarından biri olarak kendilerine rol biçmektedirler. Türkiye'de demagojik basın yayın organları için 'dördüncü kuvvet' tanımında bulunmaktadır. Aslında bunlar dördüncü kuvvetten de öte, kendilerini 'birinci kuvvet' olarak görmektedirler. Politika belirlemeye çalışmaktadırlar. Bununla da halkı yönlendirmek istemektedirler.

Türkiye'de süren özel-psikolojik savaş içinde sahte aydın ve demagojik basın yayın organlarının rolü bu şekilde belirginlik kazanmaktadır ve halk üzerinde de

Dünyanın diğer ülkelerinde olduğu gibi Türkiye'de de özel savaştan en çok zarar gören halk olmaktadır. Savaşta halkın çocukları ölmektedir. Savaşta sağ dönmeyi başarabilenler de ya psikolojik tedavi görmekte ya da suç çetelerine karışmaktadırlar. Böylece toplum başına bela olmaktadır. Bugün Türkiye'de çeteler adıyla özel savaşa bulaşmış terör birimleri oluşmuştur. Bu tür terör şebekeleri oldukça fazladır. Bu şebekeler her gün bir başka isimle basının yayın organlarına yansımaktadır. Bundan da en fazla zarar gören ise halkın kendisi olmaktadır.

Savaş halkın psikolojisini bozmaktadır. Her gün yapılan cenaze törenleri ve gerçekleşen patlamalar güven ve gelecek kaygısı yaratmaktadır. Güven ve gelecek kaygısının yaşanması ise toplum yaşamında bir belirsizlik oluşturmaktadır. Savaş bununla da kalmamakta, giderek siyasal baskı ve ekonomik krize dönüşmektedir. Bu da yaşam koşullarının daha da ağırlaşması anlamına gelmektedir. Halk, egemenlerin çıkarları için kendisine reva görülen böylesi bir yaşamı reddetmeli ve bir duruş sahibi olmalıdır. Bunun sağlanmasında da gerçek aydın ve özgür basın yayınının rolü yadsınmaz bir önemdedir.

“Köyler boşaltılıyor ve bunun karşısında sessiz kalınıyorsa, özel savaş başarılı olmuş demektir. Öldürülenlerin cesetleri ile oynanıyor ve bunun karşısında toplumda öfke patlaması oluşmuyorsa, özel savaş bunda da başarılı olmuş demektir. Özel savaş başarısız kılmak; tüm bu alanlarda, karşı tepkiyi örgütlü kılarak bir daha Şemdinli de ve Amed'de görüldüğü gibi, halka karşı işlenecek suçların işlenmesinin önüne geçmekle mümkün olacaktır.”

Özel savaş uygulamalarına karşı sessiz kalınmamalıdır

Gerçek aydın ve özgür basın yayın egemenlere karşı halkın mücadelesini doğru yansıtılabilmelidir. Gerçekliği en yalın ve açık bir şekilde halka sunabilmeli ve halkın harekete geçmesinin önünü açabilmelidir. Özgürlük ve demokrasi mücadelesinin esasta egemenlere karşı yürütüldüğünü tüm halka doğru anlatabilmek, fiilen egemenlerin destekçisi durumunda olan toplumsal kesimlerin de gerçek ve doğruların yanında yer almasını sağlayabilmek oldukça önemlidir. Yine Türkiye halkına, emekçilerine, yoksullarına, savaştan etkilenen tüm kesimlerine özgürlük ve demokrasi mücadelesinin kendilerine karşı olmadığını, onlarla birlikte ortak sorunlarını çözmek doğrultusunda hareket edilmesi gerektiğini kavratılabilmelidir.

Bugüne kadar bu doğrultuda hareket edilmiştir. Ama bu yeterli değildir. Hatta geriye çeken yönler dahi yaşanabilmiştir. Özel savaş uygulamaları ve bunun karşısında ödenen bedeller bir kader değildir. Mutlaka yaşanması gerekenler de değildir. Özel savaş uygulamalarını boşa çıkartmak için ağır bedeller ödemek de gerekmiyor. Ama bunun için mutlaka güçlü bir örgütlenmeye, geriye değil de ileriye doğru atılan adımlara ihtiyaç vardır. Şemdinli'de, Amed'de ve ülkemizin birçok yerinde halk bunun nasıl gerçekleşeceğini kendi pratiği ile göstermiştir. Özel savaş şebekeleri ve güçlerine karşı, halk örgütlü ve güçlü tepkisini ortaya koydu. Şemdinli ve Amed'de görüldüğü gibi özel savaş uygulamaları boşa çıkartılabilir. Ama bu kendiliğinden olmaz. Uğruna kararlı bir mücadelenin verilmesini gerektirir.

Köyler boşaltılıyor ve bunun karşısında sessiz kalınıyorsa, özel savaş başarısız olmuştur demektir. Sokak ortasında insanlar katlediliyor ve korku yaşama hakim oluyorsa, bu durumda da özel savaş başarılı olmuş demektir. Yine öldürülenlerin cesetleri ile oynanıyor ve bunun karşısında toplumda öfke patlaması oluşmuyorsa, özel savaş bunda da başarılı olmuş demektir. Özel savaş başarısız kılmak; tüm bu alanlarda, karşı tepkiyi örgütlü kılarak bir daha Şemdinli'de ve Amed'de görüldüğü gibi, halka karşı işlenecek suçların işlenmesinin önüne geçmekle mümkün olacaktır. Bu gerçeklik açığa çıkarıldığında özel savaşa karşı ortak bir duruşun gerçekleşmesi olanaklı hale gelecektir.

Şemdinli ve Amed'de yaşananlar bir gerçeklikti. Aynı şekilde Türkiye'de Ülkede Özgür Gündem gazetesinde yayınlanan ve kamuoyuna taşınan kareler de bir gerçekliktir. Ülkede Özgür Gündem gazetesinde çıkan fotoğraf kareleri gerçeğin tamamı da değildir. Belki de en küçük bir parçasıdır. Ama bütünü karakterini ele vermek için yeterlidir. Ve bu özel savaştan zarar gören herkesi; başta farkında olmadan özel savaşın hizmetinde kullanılanları, özel savaşın psikolojisini bozduğunu ve suçla bulaştırdığı askerleri, bunların ailelerini ve içinde yaşadıkları toplulukları, özel savaşın kendini kurumsallaştırmasında rol oynayan, kendine "aydınım ve toplumu aydınlatıyorum" diyerek, büyük yanığı içinde bulunan kurum ve kuruluşları yine savaşın ağır siyasal ekonomik yükünü taşıyan, ama buna rağmen sessiz kalan büyük toplumsal kesimleri düşünmeye sevk etmelidir. Tabii bunlar gerçekleşirken, özel savaş uygulamalarının muhatabı haline gelen halkı da birebir güçlü bir karşı koyuşa yöneltmelidir.

Tüm bunlarla birlikte, Ülkede Özgür Gündem gazetesinde yayınlanan fotoğraf karelerinin ortaya koyduğu diğer gerçekler de görülmelidir. Türkiye'de yaşanan özel savaş gerçeğinin ulaştığı düzey, bu gerçekliğin başında gelmektedir. Bu gerçeklik görülmeli ve yaşananlara da ona göre bir anlam verilmelidir.

MAHKEME TUTANAKLARINDAN PKK DAVASI

TARİHE İSMİNİ YAZDIRANLAR - 1

Mehmet Hayri Durmuş

Duruşma Hakimi: Duruşma tehir edildiği belli gün ve saatte. Sıkıyönetim komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi. Mahkeme Heyeti, İddia Makamı ve tutanakta bir değişiklik olmaksızın mahsus salonda toplandı. Oturum açıldı, yoklama yapıldı. Siirt-Batman grubu tutuklu sanıklarının hepsinin getirildiği görüldü. Serbest olarak yerlerine alındılar. Tutuksuz sanıklardan hiçbirinin gelmediği görüldü. Sanık vekillerinde: Avukat Nevzat Helvacı, Hüseyin Yıldırım, Hüseyin Avni Altay ve Süleyman Yeter'in de geldiği görülerek yerlerine alındılar.

Duruşma Hakimi tarafından sanık Mehmet Hayri Durmuş çağırıldı.

(Sanık Mehmet Hayri Durmuş'un sorgusu)

Duruşma Hakimi: PKK örgütünün Merkez Komitesi'nde görevli olduğunuz aynı zamanda kurucu üye olarak bulunduğunuz. 6136 sayılı kanuna aykırı davrandığınız adam öldürmeye azmettirdiğiniz iddia ediliyor.

Mehmet Hayri Durmuş : Ben Kürdistan'da bağımsızlık ve demokrasiye öncülük etmekte olan Partiya Karkeren Kürdistan örgütünün bir üyesiyim. Başından beri bu hareketin faaliyetlerinde bulundum, daha grup aşamasındayken çalışmalarına katıldım ve partileşme sürecinde yine fiilen çalışmalara katıldım, kuruluş toplantısında bulundum. Daha sonra partinin Merkez Komitesi'ne (MK) seçildim. Partinin MK Üyesiydim, doğrudur. İlerde ifademi verirken, hakkımdaki diğer iddialar üzerinde tek tek duracağım, izah

edeceğim. 'Adam öldürmeye azmettirme' diye bir iddia var. Şu anda hemen belirtiyim, öyle özel bir karar vermişliğim yoktur. Özel olarak bir eylemi azmettirici bir konum olmamıştır. Bu iddiayı şimdilik hemen reddedeyim. İfademe biraz sonra geçeceğim, şu anda iddianame

Duruşma Hakimi: Peki.

Mehmet Hayri Durmuş: Arkadaşlarımın söylediklerinin çoğuna katılıyorum. Burada yalnız Mazlum Doğan arkadaş değil, başka arkadaşlarım da açıklamalarda bulundular, onların tümünün açıklamaları-

militan ve taraftarı pasifize etmek için karar verme aşamasına gelmiş durumdadır.

Bir defa şunu belirtmeden geçemeyeceğim, bugün yargı önüne çıkarılmakta olan yüzlerce parti militanı, parti kadrosu ve taraftar her türlü savunma olanaklarından mahrum bırakılmıştır. Adli müşavirlik-

zar, mahkeme şöyle karar verir. Bir kere bu senin sorgunun, pozisyonunun dışında olan bir şey. Savcı nasıl yazarsa yazarsın, sana bir iddianame getirmiş.

Mehmet Hayri Durmuş: Şunu belirtiyim, ben kendi görüşlerimi söylüyorum.

Mehmet Hayri Durmuş'a söz verildi

"Bizim siyasi savunma yapma hakkımız kısıtlanmaktadır. Cezaevinde, ceza amiri tarafından baskılar yapılmaktadır. Mevcut durum emirlerle yönetilmektedir. Bazı arkadaşlar açıklamalarının hür irade ile olmadığını, baskı ile olduğunu belirttiler. Beni bir odaya kapattılar, bazı arkadaşlarıma "gözetleme deliğinden bakın, Mehmet Hayri açıklama yapıyor" diye, açıklama yaptırmaya zorladılar. Bazı arkadaşlarımız, Mazlum Doğan, Ferhat Kurtay, Eşref Anyık, Mahmut Zengin ve Necmi Öner varolan durumu protesto etmek için kendilerini feda ettiler. Burada siyasi bir dava görülmektedir. Bizler ideolojimize bağlı olduğumuzu söyledik. Bunun savunmasını yapacağız. Bu bizim yasal hakkımızdır. Mevcut koşullar altında artık duruşmaya gelmenin gereksizliğine inanıyorum ve ölüm orucuna başlıyorum, bunu burada açıklıyorum."

14 Temmuz 1982

Duruşma Hakimi : Hayır, söyleyemezsin, nasıl söylersin? Savcı iddianamesini nasıl yazarsa yazarsın. Eline gelmiş bir iddianame, iddianame hakkında konuşabilirsin. Ama şöyle yazar, böyle böyle yazar diyemezsin. Nasıl yazarsa yazar.

Mehmet Hayri Durmuş: Kısaca değinip geçeceğim. Şimdi dediğim gibi tamamen polis ifadelerine dayandırılmaktadır. Burada yüzlerce arkadaş ve taraftarımız çıkıp ifade verdi. Yüzlerce insanın ifadesi alındı, ben tanık oldum. Hepsi kendi ifadelerinde işkence altında zorla alınan ifadelerinin aynen iddianameye yansıtıldığını belirttiler. Açıkta, polis soruşturma döneminde almış olduğu ifadeler iddianameye aynen geçirilmiştir. Bir diğer husus daha var; burada önemli bir delil olarak ortaya koymak istiyorum. Hareketimiz bir çete olarak gösterilmiştir ve Türk Ceza Kanunu'nda ceteler 168. maddeyle esas olarak cezalandırılır biçimde bir ifade vardır. Fakat iddianamede hareketimizi sevk ve idare edenlerin durumu adeta bu maddenin dışında tutularak, idamla yargılanmaları, daha doğrusu, daha ağır cezalara çarptırılmaları gerektiği hususunda ifadeler vardır. Hareketimizi sevk ve idare edenlerin 168. maddeden yargılanmaları gerekirken, herhangi bir madde gösterilmeksizin, daha doğrusu "450'ye 4,5 biçiminde şeyler konularak, hareketin sevk ve idarecileri daha değişik cezalarla cezalandırılır" biçiminde ifadeler vardır.

üzerinde biraz durmak istiyorum. Diğer arkadaşlarım gibi ben de iddianamede belirtilmiş olan bazı yanlış noktalara değineceğim. Bunlara değindikten sonra ifademe geçeceğim.

Duruşma Hakimi: Daha önce Mazlum Doğan iddianame üzerinde durdu. Şimdi sizden o noktalara aynen katılıp katılmadığınızı, yani fazladan olmasını istiyoruz. Onların dışında...

Mehmet Hayri Durmuş: Mümkün olduğu kadar toparlayacağım. Konum gereği ben diğer arkadaşlarımdan farklı birtakım açıklamalarda bulunmak durumundayım.

na katılıyorum; fakat özellikle o arkadaşların belirtemedikleri veya bilmedikleri çeşitli hususlarda, -beni tatmin etmediği için- konuşmak istiyorum. Onun için, ben de benzer hususlara temas edeceğim; fakat biraz değişik olacak.

Duruşma Hakimi: Yalnız kısa kesin.

Mehmet Hayri Durmuş: Tamam, mümkün olduğu kadar kısa keseceğim. Birinci olarak belirteceğim nokta; Bizatihi iddia makamının veya mahkemenin kendisine yönelik olacaktır. İddia makamı ve dolayısıyla mahkeme hareketimizi yargılamak veya değerlendirenken, politik davranmaktadır, yani hukuki prensiplere bağlı kalmaktan ziyade politik tavır takınmaktadır. Niçin böyle davrandığını, bazı delillerle ortaya koymak istiyorum.

Bir defa malum, bu mahkeme bir özel mahkemedir. Bunu hepimiz biliyoruz. Özel mahkemelerin diğer mahkemelerden ayrılan bir yanı vardır ki; özel mahkemeler kuruldukları dönemlerde mevcut yönetimin politikasını aynen uygularlar veya o politikayı yargı organlarında icra ederler.

Duruşma Hakimi: Bu, senin kanaatin.

Mehmet Hayri Durmuş: Evet, elbette benim kanaattim, kendi düşüncelerimi izah ediyorum. O halde, devletin bize yönelik politikası nedir? Mahkeme bizi bu açıdan değerlendireceğine göre, devletin politikasına bakmak gerekir. Devlet, daha doğrusu mevcut yönetim hareketimiz hakkındaki düşüncelerini açıkça beyan etmektedir, gizlememektedir, imha, dağıtma ve yok etme biçiminde bir politika izlemektedir. Sıkıyönetim komutanlıklarının bildirimlerinde bu açıktır. "Devletin bütünlüğüne yönelik hareketler yok edilecektir" biçiminde ifadeler kullanılmaktadır. Haliyle, devlet bu politikasını sonuca varmak için çeşitli araçlara başvurmaktadır. Bu araçlardan bir tanesi de yargı organıdır, yani mahkemelerdir. Mahkemeler esas olarak cezaevlerinde tutuklu bulunan yüzlerce partili,

lere defalarca müracaatlarda bulunulduğu halde, bu konuda gerekli kolaylıklar gösterilmemiştir. Kitaplar, kanunlar, yasalar talep edilmiştir, malzemeler, materyaller talep edilmiştir, bu konuda adli müşavirlik kolaylık göstermemiştir.

Bunun dışında, sıkıyönetim komutanlıklarının emriyle avukatlarımız çalıştırılmamıştır, defalarca gözaltına alınmışlardır. Avukat Mahmut Bilgili, hareketimizle hiçbir ilişkisi olmadığı halde birkaç defa gözaltına alındı, neticede çalışmadığı için davayı bırakıp, gitmek zorunda kaldı. Şu anda nerede olduğunu bilmiyorum, davamızı terk etti.

Daha sonra Avukat Şerafettin Kaya hareketimizin kadrolarının ve taraftarlarının vekili olduğu için gözaltına alındı. Bir müddet sonra sonra tutuklanmış olduğunu duydum.

Daha sonra, bir müddet önceye kadar duruşmalarımıza katılan Erdiç Uzunoğlu adli avukatın hareketin kadro ve taraftarlarının vekaletnamesini aldığı, davalara girdiği için gözaltına alındığını duydum. Kendisinden birkaç haftadan beri haberim yoktur, görüşmemekteyim.

Bu şekilde hareketimizin kadroları ve taraftarları savunmasız bir şekilde yargı organlarının önüne çıkmaktadır. Bu konuda herhangi bir imkana sahip olmadan, herhangi bir hazırlık yapmadan yargı organlarının önüne çıkarılmaktadır. Ve yargı organı önüne çıkarıldıktan sonra da ağır cezalara çarptırılıp, pasifize edilmek istenmektedir. Şimdi mahkemenin politik davrandığını ortaya koydum ve birkaç örnekle bunu biraz daha açıkça ortaya koymak istiyorum. Hukuk alanında fazla bilgim yoktur, ama bildiğim bazı şeyler vardır. Bir defa iddia makamı kendi iddianamesini hazırlarken kişi hakkında çeşitli araştırmalarda bulunur, soruşturma ifadelerinden başka çeşitli incelemelerde bulunur.

Duruşma Hakimi : Şimdi genel hususları, savcının iddianamesini nasıl yazdığını, yazacağını sen öğretecek değilsin.

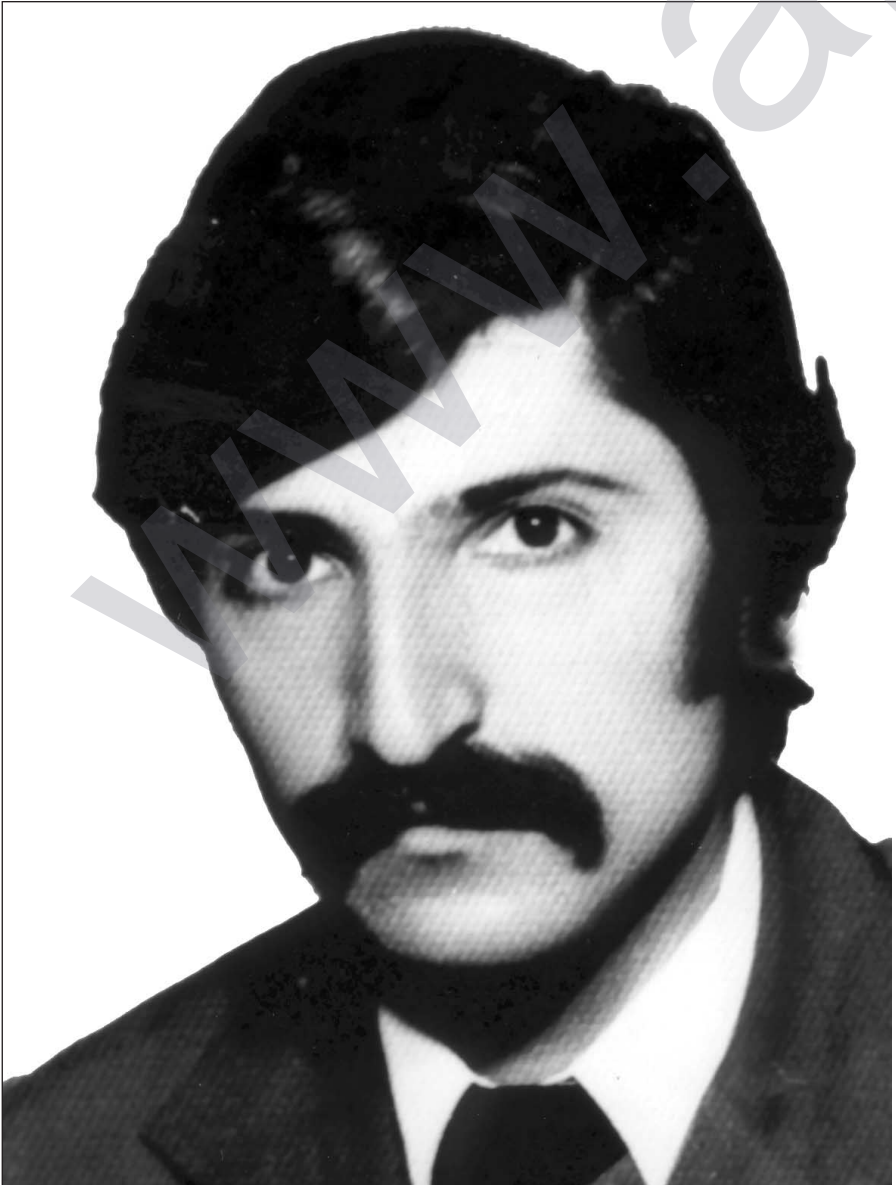
Mehmet Hayri Durmuş : Tabii, bu hususta ben düşüncelerimi vurguluyorum.

Duruşma Hakimi : Hayır, daha sonra savunma safhasında bu hususa değinirsin. Yani, savcı iddianamesini şöyle ya-

nameye yansıtıldığını belirttiler. Açıkta, polis soruşturma döneminde almış olduğu ifadeler iddianameye aynen geçirilmiştir. Bir diğer husus daha var; burada önemli bir delil olarak ortaya koymak istiyorum. Hareketimiz bir çete olarak gösterilmiştir ve Türk Ceza Kanunu'nda ceteler 168. maddeyle esas olarak cezalandırılır biçimde bir ifade vardır. Fakat iddianamede hareketimizi sevk ve idare edenlerin durumu adeta bu maddenin dışında tutularak, idamla yargılanmaları, daha doğrusu, daha ağır cezalara çarptırılmaları gerektiği hususunda ifadeler vardır. Hareketimizi sevk ve idare edenlerin 168. maddeden yargılanmaları gerekirken, herhangi bir madde gösterilmeksizin, daha doğrusu "450'ye 4,5 biçiminde şeyler konularak, hareketin sevk ve idarecileri daha değişik cezalarla cezalandırılır" biçiminde ifadeler vardır.

Diğer bir husus; hareketimiz öncelikle ideolojik olarak ortaya çıkmıştır. Giderek politikleşmiştir. Belli bir programı, tüzüğü vardır, düşünceleri vardır, ülkeyi değerlendirir, şuyu buyu vardır. Bunlarla ilgili olarak mahkemenin elinde bir ton belge vardır, kitaplar vardır. Yani aslında bu geniş çaptaki ideolojik düşünceler iddianamede yansıtılması gerekirken, bu hususta iddialar adeta çete kapsamında sıkıştırılmıştır. Yani açıkça hareketimizin ideolojisi ve programına iddianamede yer verilmemiştir. Çok basit bir iki cümleyle, adeta hareketin siyasi karakteri bir kenara bırakılarak, tamamen bir macera grubu gibi gösterilmek istenmiştir. İşte bu şeylerden ötürü diyorum, mahkeme hareketimizi politik olarak değerlendirmektedir. Belirtmek istediğim birinci nokta budur.

İkinci olarak üzerinde durmak istediğim husus, arkadaşlarım burada değindikleri, ben de bir yönüyle biraz üzerinde durmak istiyorum. Çete iddiası vardır; hareketimizin bir çete olduğu iddiası vardır. Bu iddia kesinlikle gülünçtür, bu iddiayı ben de reddediyorum. MK Üyesi olarak ben pek çok şeyi biliyorum. Diğer arkadaşlarımdan farklı olarak, hareketimizin gelişme sürecini de iyi biliyorum. Bir defa hareketimiz bir milis gücü olarak ortaya çıkmamıştır. Şu veya bu dağın başında bir silahlı eşkiya grubu biçiminde de türememiştir. Adam öldürüp de firar eden çeşitli silahlı unsurların bir araya gelip soyguncu, gangster çeteleri biçimi-

Korkmadan kandırmadan yüzleş benimle

**Yıldızlara astım suretini
Çölümde mavi bir göl
gibi parlayan suretini
Her gece kuzeyden
parlar
Ruhumu yıkar
Yıldızlar kalbime akar
Bekleyiş yorgunu
gözlerime
Her gece bir ay doğar
Ve yıldızlar hep kuzeye
bakar
Yaram döşümde hala
Kanar...
Kanım kuzeye akar
Eğer yolun düşerse
benim için söyle
Kuzey'de karşılaşmak
isterim ölümümle**

Adı, soyadı: **Yusuf Soruhan**
Kod adı: **Kendal Baz**
Doğum yeri ve tarihi: **Kızıltepe, 1976**
Mücadeleye katılış tarihi:
1998, Balıkesir
Şehadet tarihi ve yeri: **13 Temmuz
2004, Botan-Eruh arası pusuda**

Eğer insan bütün dünyasını alt üst eden süreçler yaşamışsa, o döneme ait bütün yaralar gibi bütün sevinçleri de yüreğinin en derin dehlizlerine atmak, unutmak ister. Çünkü yaşadığı o anlar ne söze dökülür, ne dile gelir ne de yüreğinde bir yer bulur kendine. O derin karanlık dehlizlerde yıllarca sakladığı ve vicdanı ile masaya oturup yüzleşmekten korkup, sürekliliği kaçtığı o anılar bakımsızlıktan güller ve ısrırgan otlarının içiçe birbirine karıştığı bir bahçeye dönüşür. Derinlere atıldıkça iniltisi artan o acıyı zamanın ve mekanın duyarsızlıkları ile bastırarak sıradanlıklarla öğütmeye çalışsınız. Öyle ki geçmişte kahkalarla güldüğünüz şeyler şimdi sadece yaranızı sızlatır. Anıları taşımaya öğrenemeyen her yüreğin çaresizlikle denediği bir yoldur unutmaya çalışmak, unuttuğunu sanmak. Ama nafi bir çaba olduğunu anlarsınız tüm bunların. Ve sonra duyduğunuz bir şarkı, bir ses, bir koku, gördüğünüz bir resim kimselere açamadığımız bu sırrın saklandığı dehlizlerden bir lav gibi fıskırmasına sebep olur. Lavlar altında kalırsınız, yanarsınız.

Nihayet bu anlarla yüzleşme zamanı gelmiştir. Kaçtığınız, içinizdeki derin dehlizlere attığınız, ama ruhunuzdan söküp atamadığınız o anıları tekrar gün ışığına çıkarmak zamanı gelmiştir. Zamanını siz belirlememişsinizdir. Belki duyurularınızın körelmeye başladığı, belki de yüreğinizin en derin kuytusunda hapsedtiğinizi sandığınız bir anda gelir ve vicdanınızın yakasından tutup, sarsar sizi. "Yüzleşmelisin benimle" der. Ve siz bilirsiniz ki eğer onursuzluğu, acılara duyarsızlığı seçerseniz, kendi celladınız olursunuz. Bilirsiniz bunu. Ya da zor olanı seçerseniz ama doğru olanı. Hem çok iyi bilirsiniz ki hiçbir doğru kolay değildir ama değerlidir.

Bu yüzden yüzleşmelisinizdir kendinizle ve anlamı acısında saklı olan o anılarla. Derin dehlizlere inmek, ısrırgan otları ile güllerini ayırtmak, anıları gün ışığına çıkarmak zorundasınızdır.

Kendal'la vedalaştığım 1999 Kasım'ından bu yana ilk kez karşılaşıyorum. Ardında verilmiş sözler, yarım kalmışlıklar ve bir kaya dibine, bir vadinin kuytusuna kasatura ile kazdığımız topraklara gömdüğümüz yoldaşlarımızı bıraktığımız Botan topraklarına veda ettiğim o günden sonra ilk kez. "Kalk" diyor bana, ellerini vicdanının boğazına yapışmış bir halde. Bir şehit ilanının içinden fıskırıyor lavlar. Ve içimin dehlizlerine akıyor. Diyor ki; "Kalk ve yüzleş benimle. Korkmadan, kandırmadan, kaçmadan yüzleş! Botan topraklarından uzaklaştıkça gecenin, günün sınırını bilemediğimiz o uzun yürüyüşü hatırla. Çiyaye Reşkê'de verdiğimiz molayı, yoldaşlarımızın ruhunun gezindiği, o zaman bomba sesleri ile yankılanan noktada bizim geçtiğimiz günkü ürperten derin sessizliği hatırla. Birbirimize sorduğumuz sorulara verdiğimiz kaçamak cevapları, vardığımız hedefi düşündükçe ayaklarımızın inen kara suların birden çekilişini ve kanatlanışımızı... Ateş başında kendi belirlediğimiz sonun görkemini düşündükçe yüzümüze vuran o gururdan dalgayı, halimize gizemli bir hava katarak ele vermeye çalıştığımız o anları. Anlat bunları dilinin döndüğünce. Sanki bu dünyada değilmişsin gibi huzurlu, sanki binlerce yıl yaşamış gibi her şeye doymuş... Yani yaşamın ta içinde ve en dışında olduğumuz o anları. Çiçeklerin kokusunu, nehirlerin akıntısını, gün ışığının parıltısını bize binyıl yetecekmiş gibi içimize çektiğimiz o anları. İnsanın kendini aştığı, ölümü yendiği zaman ne denli güzel, sabırlı, dirençli olduğunu. Tüm beşeri zaafaların ayartıcı gücüne sırt çevirip hedefine yakınlaştıkça ne denli arındığını. Vicdanın ve beynin arasındaki mesafenin bir toz zerreciğini dahi görece kadar net olduğu o anları anlat. Kalk ve yüzleş benimle! Hadi al eline kalemi ve yüzleşmemizin tutanağını tut."

Seni yazıyorum şimdi. Seninle yüzleşir gibi, zaafarımı, duyarsızlıklarımı, alışkanlıklarımı bir bir seriyorum senin fedai kişiliğinin önüne. Ve işlediği suçun bilincinde olan bir mahkum gibi bekliyorum hükmümü.

Gözlerin anlatırdı her şeyi. Titrek bir alev gibi gülüşler belirirdi gözlerinde. Çatık kaşlarının ardına sanki böyle olursa daha kararlı görürdün diye gizlediğin masumiyetin anlatırdı. Ve bazen sen anlatırdın kaçamak bir iki sözle. Üniversiteden katıldığını böyle öğrenmiştik. Seninle tanıştığında henüz bir yıllık gerilla olduğunu da şehit ilanında yazılı olan sicilinden öğreniyordum. Edindiğin tecrüben, ya-

şamdaki hakimiyetin, her işi çok kısa bir zaman dilimi içinde öğrenişin ve kusursuz uygulayışın. Kim anlayabilirdi ki senin bir yıldır katıldığını? İşte şimdi sicilinden öğreniyordum bunu.

Eğitimde anlamadığın, başarmadığın bir şey var mıydı diye zorluyordum hafızamı, ama yok. Hani biz fedailere yakışsa, "kıskanıyorduk seni" diyeceğim, ama kaşlarını çatıldığını görür gibiyim. O zaman şöyle söyleyeyim: Seni devrimci rekabette en güçlü rakibimiz olarak görüyorduk. Hazırladığımız patlayıcıları denerken kurduğumuz tuzakları fark ettiğimizde bunun bir oyun olduğunu unuttur, hırsı bizi tuzağa düşürmek için tekrar tekrar denerdin. En tahmin edilmeyen yerlerde kurulan tuzakların eylem planı hep sana aitti. Üslubun konuşman ne kadar etkileyici idi. Ciddiyetin, samimiyetinin ve içtenliğinin sınırlarını belirleyen bir ölçü idi sadece. Sert, kararlı bakışların altındaki ışık hep yakınlaştırdı seni bize. Sen yaşamı paylaştığımız, ölümü de birlikte karşılayacağımız Kendalımızdın...

Sonra en zor olanı kaldı bize. Savaşarak değil, ölümü seçerek değil yaşayarak ve yaşatmaya çalışarak arınacaktık. Bir tek ölümle yüzleşenler anlayabilirdi yüreği kin ve intikam duygusu ile dolu olanlar için yaşayarak yaşatmanın ne kadar ağır bir yük olduğunu. Sanki ödenmesi gereken bir diyetti bu. Ödemezsek uykularımız bölünecekti, acılarımız katmerleşecekti. Çünkü binyıl yaşamış gibi doymuştuk her şeye. Dünyanın bütün güzellikleri, sabah serinliği, yağmurun tenimize değen soğukluğu, güneşin tepeler ardından çekilişi ve doğuşu hepsi ama hepsi sırtımızı kamburlaştırırdı bir yük gibiydi o zamanlar. Bize verilen görevleri fedailiğe yaraşır bir tarzda yerine getirmeye çalışıyorduk. Ve sırtımızdaki bu kamburdan, uykularımızı bölen bu huzursuzluktan kimselere bahsetmiyorduk. Birbirimizden başka kimseye...

Ve sen içimizde kendini en çabuk toparlayan oldun. Yeni savaşçılara bir yıllık gerilla olduğunu asla hissettirmeyen bir

ustalıkla ve etkileme gücü ile eğitim verdin. Sevdin işini. Zamanla yaşatmanın kutsallığını anladın. Sabah sporundan, ideolojik eğitime, yaşamdan üsluba kadar her birini bir Kendal yapmak için uğraştın. Kendal olmalıydı her biri. Kendal kadar katılımcı, iddialı, düzeyli, ağırbaşlı ve Kendal kadar yoldaş canlısı olmalıydı. Ve sanırım bunu başardın.

Kandil'e doğru yola koyulduğumuzda bizi götürecektir olan kuryenin sen olduğunu görünce ne kadar şaşırımdım. İki gün boyunca bizimle yürüdü. Yol çok tehlikeli ve zorlu idi üstelik kar, güzelliğinin esamesi bile okunmayan haliyle durmadan yağıyordu. Düşman kılığında ve durmadan yağıyordu. Sen yolculuğumuzun ilk ve en zorlu durağında bizi sağ salım diğer kurye arkadaşlara teslim ettiğinde rahatlamıştım. Öncesinden fazla konuşamadığımız için ayrılacağımız son gün konuşma fırsatı bulabildik Herkes uykunun kollarında dinlenirken, ben yorgunluğumun kollarından kurtulup yoldaşlığın dinginliğine sığındım. Sanki çok daha derinlere çekilmişti gözlerindeki gülümsemeler. Hüzün çökmüştü gözbebeklerine. Nedenini sormadım. Bilirdim belki... Ödenmemiş bir diyetin amansız hesaplaşmasıydı.

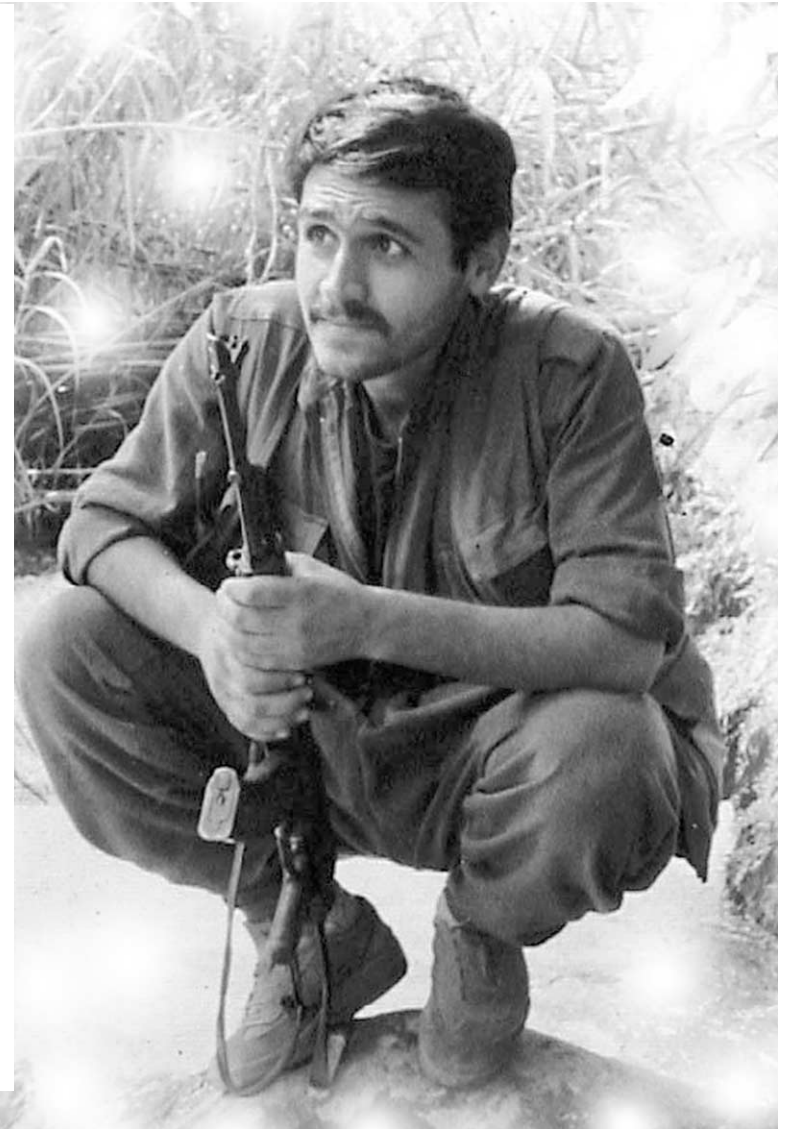
Eğitimde öğrendiğin her şeyi pratikte uyguladığını, fedailiğin karşılığını Kendal yaptığını öğreniyordum. Düşmanın tam kalbinde, saldırdı şehit düşmüşsün. Ve işte sonunda borcunu ödemişsin.

Ben ise hala karabasan geceler, yerine getiremediğim sözler, senin ve Yusuf'un yokluğunun verdiği acılarla boğuşuyordum. Acılar yükseklerden bütün karları biriken bir çığ gibi büyütüyor kendini. Ve sen diyorsun ki yüzleş benimle. Anıları gün ışığına, rüzgarına tutup, su içtiğin nehirlerde yıkayıp yüreğimin baş köşesine oturtuyordum. Anıları ve acıları sırtımdaki kambur değil, fırtınalarda pusulam yapıyorum.

Gülümsüyorsun Kendal. Çatık kaşlarının altında masum bir çocuk yüzü beliriyor...

Mücadele arkadaşları

"Ateş başında kendi belirlediğimiz sonun görkemini düşündükçe yüzümüze vuran o gururdan dalgayı, halimize gizemli bir hava katarak ele vermeye çalıştığımız o anları. Sanki bu dünyada değilmişiz gibi huzurlu, sanki binlerce yıl yaşamış gibi her şeye doymuş... Yaşamın ta içinde ve en dışında olduğumuz o anları anlat. Çiçeklerin kokusunu, nehirlerin akıntısını, gün ışığının parıltısını bize bin yıl yetecekmiş gibi içimize çektiğimiz o anları..."

Adı: Fuat Demirbağ

Kod adı: Renas Lelikan

Anlatılması zor hikayeler vardır, yaşanması zor zamanlar, yürümesi zor mekanlar. Anlatılması en zor hikaye; en çok anlatılmak istenen hikayedir. Yaşanması en zor zamanlar; bir ana sıkışmış bitimsiz zamanlardır. Yürümesi zor mekanlar; hep sizinle yürüyen, siz yürüdükçe sizinle beraber hareket eden, o mu sizin içinizde, siz mi onun içinde-siniz, bir türlü ayırt edemediğiniz mekanlardır.

İtiraf etmek, kendini anlatmak, kendinde birilerini anlatmak, ya da birilerinde kendini anlatmak anlatılması en zor hikayedir. Anlatılınca, sihi bozulacakmış gibi gelen hikayeler vardır. Anlatmaktan korkarsınız. Kime ve neden anlatacağınıza bir türlü karar veremezsiniz. O hikaye sizi anlatacaktır. Bilinsin istemez bir tarafınız. Zayıf yanınızdır. Bilinirse; ne kadar kırılan, ne kadar çaresiz, ne kadar kimsesiz olduğunuz bilinecektir. Bilinse, yedi iklim, yedi cihandan kovularak gelip de sığındığınız, kendinizi kendi yüreğinizde güvende hissettiğiniz o dünyanız, diğer dünyanın içinde yok olup gidecektir. Bilinmesini istemezsiniz; zayıf yanınızdır. Siz, o hikayeden doğmuş, o hikaye ile yaşamış, o hikayede ölmüşsünüzdür. Bilinsin istemezsiniz; o sizin güçlü yanınızdır. Hiç bir elin ulaşamadığı, hiç bir bilincin kavrayamadığı, hiç bir dimağın söze dökemediği kendi dünyanızdır. Ele geçsin, bilinsin, anlatılsın istemezsiniz. Anlatılsa, söze dökülse, herkes bilse, siz siz olamazsınız artık. Belki de her şeyin gasp edilip pazarlara sunulduğu bu dünyada yerin yedi kat dibinde, yüreğinizin en derin ve gizli köşesinde sakladığınız bir hazinedir. Sakladığınız; de-ğen elin, gören gözün, söyleyen dilin kirlenmesinden korktuğunuz en saf haliniz, en temiz dünyanızdır. Bin bir zırhla giyindirip en zor savaşlarda sizi herkesten, her şeyden hatta kendinizden bile koruyan bir dünyanın hikayesidir bu. Bu hikayenin tek kahramanı sizsiniz. Anlatamazsınız. Anlaşılmaz...

Kahramanlar, sırlarıyla kahramandır. Sırrını yitiren kahramanların vurulup öldüğü, ölümsüzlüğünü, bitimsizliğini dinlemiştir hep. Bütün masallar, bütün destanlar, bütün kamlar bir hikayeyi anlatır. Ve anlatılan her hikaye özünde, anlatılmaması gereken bir hikayeyi anlatıyordu. Anlatamazsınız. Anlatılmamalıdır. Ama bilirsiniz ki her yaşam, anlatılacak bir hikayemiz olsun diye sürmüştür. Birileri duysun, birileri bilsin, birileri anlatsın ki bitmesin hikaye. Hikaye biterse, her şey biter.

Hepimiz ve her birimiz, bu hikayenin bir yerlerinde yaşıyoruz. Bizden öncekilerin hikayeleriyle kendimiz olduk. Bizden sonrakiler alıp hikayemizi yeni bir şeyler ekleyerek ve önemlisi de kendilerini katarak yaşayacaklar. Aldığımız emanet, devretmemiz gereken mirastır. Anlatılması zor, anlatılması zaruri bir hikayedir. Sizin hikayenizdir. Size ait değildir tam olarak. Sahibi gelecektir. Emanet yerine ulaşmalıdır. Zamanı geldiğinde yüreğinizin dehlizlerinden çıkarak, bilincinizin suyunda yıkanacak ve dilinizin ateşinde akacaktır yeni yürekler. Bir süre aydınlatacaktır yeni yürekleri. Sonra taşımaktan yorulacaktır o yürekler de. Ateş soğuyacak, külle kaplanacak, küller içinde bir köz olacak, sonra bastığınız bir toprak, yürüdüğünüz bir mekan ve yaşadığınız bir zaman kıvılcım olacak, hikaye anlatılacaktır. Zamanı gelmiştir. Mekan kuşatmıştır sizi. Hangi yana baksanız sizi dinliyordur; Kuruyan otlar, güneşte kavrulmuş taşlar, avucunuzu yakan toprak, ayaklarınızın altında uzayıp giden ova, ovanın ortasından usul usul akan dere, derenin bittiği yerde başlayan Govendê, Govendê'nin arkasında yıldızlara uzanan Çarçela, Çarçela'nın ufkunda batan güneş, sizden ışığını kaçıran güneşin aydınlattığı o diğer dünya, o diğer dünyadaki gözlerinizin ufkunun ulaşamadığı, ama yüreğinizin kendini bir türlü ondan koparamadığı Şerevdin yaylaları bağdaş kurmuş sizi dinlemek istiyordur. Bütün mekan kapkara bir kıl çadırıdır. Bütün dağlar, taşlar, ovalar, sular, çiçekler, börtü böcek, gördüğünüz ve görmediğiniz, bildiğiniz ve bilmediğiniz, duyduğunuz ve duymadığınız her şey; kıl çadırınızda cemaat olmuştur. Sessizce sizi dinliyordur.

Anlatamazlık edemezsiniz. Herkes kendi hikayesini anlatmıştır. Sıra sizdedir. Herkesin hikayesini öğrenmişsinizdir. Ve bütün hikayeler size adaletli olmayı anlatmıştır. Anlamışsınızdır. Adaletli olmalısınız. Madem 'anlamak adalettir,' hikaye anlatılacaktır. An-

latılması en zor hikaye, o an yaşadığınızdır. O anı anlatacaksınız. Anda gizli hikayenin sırrı çözülecektir. Avucunuzdaki toprak, ufkunuzdaki güneş, size bakan gözler, hikayenize şahittir. Anlatılması en zor hikaye; o en zor anda, o en zor mekanda yaşanandır.

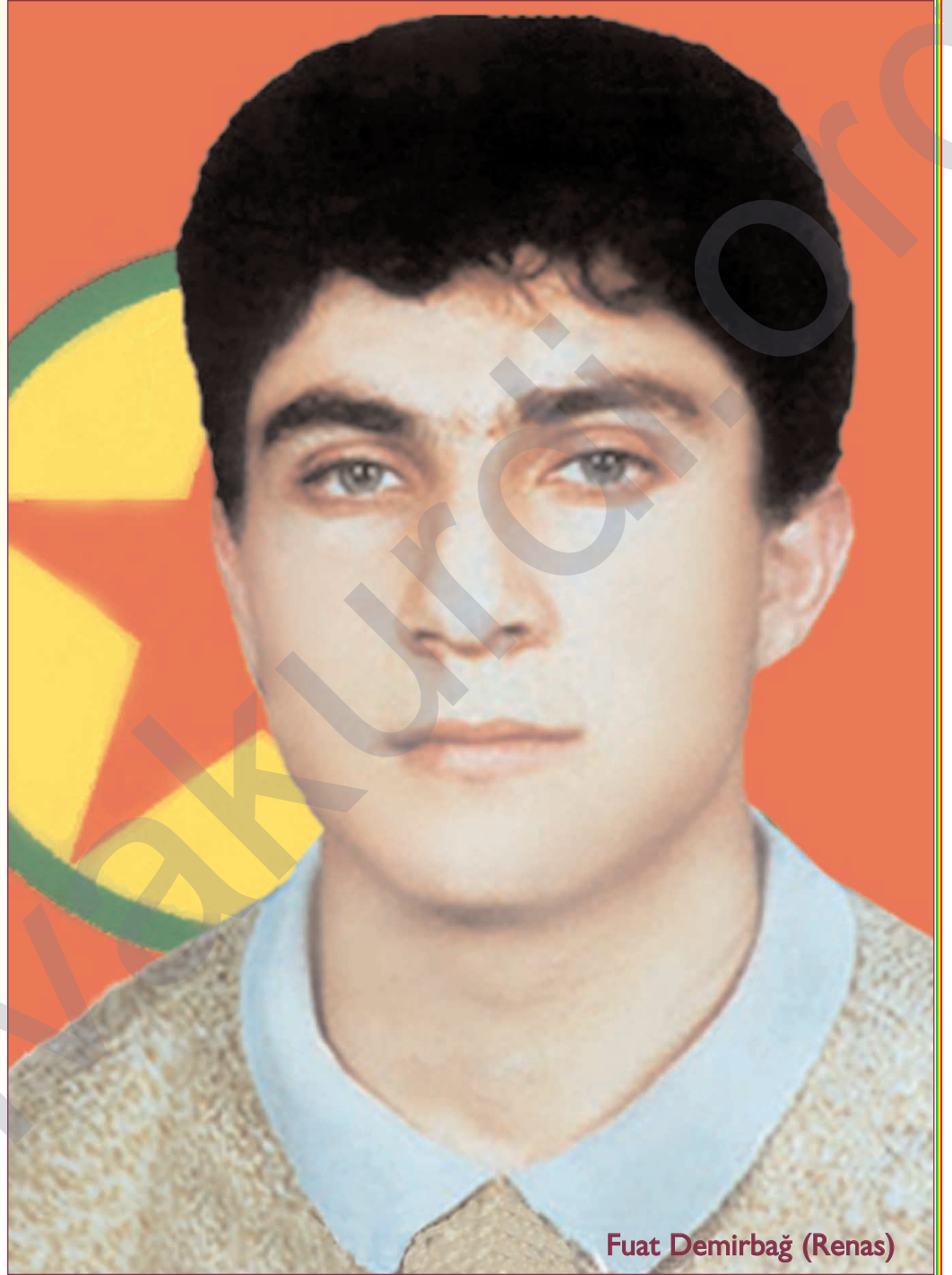
**Ku ez şehit ketim
ji bona min negîrin**

Bugün bir grup gerilla ile yine öte dünyalara açılan küçük pencereden, öte dünyaya seslenmek için internetin bulunduğu gerilla kampına gittik. Yazılar vardı. Gönderdim. Notlar gelmişti. Aldım. Avustralya'ya geri dönüş biletimin süresini yeniden uzatmak için not gönderdim. Bir yıl olmuş. Dokuzuncu seferdir erteliyorum yolculuğumu. Ha bire uzatıyorum bilet zamanını. Yanımdaki bir gerilla, "Çok uzamadı mı?" diyor. "Bir yılı doldu. Artık uzatmazlar her halde" diyorum. "Ne olacak?" diyor. "Bilet iptal olacak" diyorum. "O zaman o iptal edilmiş bileti al, o kadar çok uzattın ki uçağa gerek yok. Gariban bilet uzaya uzaya buradan Avustralya'ya kadar bir asfalta dönüştü. Üstüne basa basa aşabilirsin okyanusu" diyor. Gülüyorum. Bir yolculuk neden bu kadar ertelenir? Gitme zamanı, neden bu kadar uzatılır? Gidilmesi gereken yere, neden bir türlü gidilemez? Ayrılması gereken yerden, neden ayrılamaz insan? Bitmesi gereken, neden bitmez? Gidemiyorsan tutan bir şey vardır. Bitmiyorsa, sürüyor hikaye. Her şeyi bırakıp gidebilirsin. Her şeyi bitirebilirsin. Ama hikayeleri yarım bırakamazsın. Gidemiyorum. Çünkü hikaye Lelikan tepesinde karlar altında beni bekliyor. Hep etrafında dolaştım. Uzağında durdum. Bu bahar eriyen karların altından çıkacak o çiçeği bekliyorum. Kar eriyecek, toprak bir çiçek doğuracak. Ben gidip Lelikan'da o toprakta biten o çiçeği koklayacağım ve hikaye bitecek. Ondan sonra yeni bir hikaye başlayacak. Yeni bir hikayeye başlamak için eski hikayenin anlatılması farz. Şerevdin yaylalarında bir bahar vakti bir çiçikle başlayan o hikaye; Lelikan'da bir çiçeğin kokusunda noktalanacak. Sonra yürünmesi en zor mekanlardan, yaşanması en zor zamanlarda, anlatılması en zor hikaye anlatılmış olacak.

Hikaye, bütün uzun hikayeler gibi çok kısa. Adı, Fuat Demirbağ. Bir Berti. Şerevdin'den ovaya inilen bir kış vakti Elaziğ Kovancılar'a bağlı Kirvan köyünde doğdu. Yedi kardeşin altıncısı. Bir ananın deyimiyle, 'evin gülü.' En çok zekasıyla dikkat çekiyor. Bir de asiliğiyle. Sözü'nü kimseden sakınmaz. Gözünü bu-daktan esirgemez. Deli dolu, cesaretle yüklü bir yürek. Dostuna dost, düşmanına düşman. Çok sonraları 'harika bir yoldaş, mükemmel bir komutan' ve savaştaki kendi yoldaşlarının en güzel deyimiyle tam bir 'dinemêr.' Bir Bêrti olarak cıvı cıvı, bir zozan çocuğu. Ve bir Bêrti olarak çiçeğin, dağın, taşın, koyunun, kuzunun dilinden anlayan ve konuşan bir çoban. Arkadaş canlısı bir oyun arkadaşı. İyi bir öğrenci. Çok meraklı. Okumayı çok sever. Haksızlığa tahammülsüz.

İnsanın hep özünü görürdü. Daha çocuk yaşında bir insan sarrafıydı. Sevmesi gerekeni hemen tanırdı ve candan severdi. Sevmediğini sevmezdi. Saygıda kusur etmez, her saygı görürdü. Apocuların hikayeleriyle büyüdü. En çok onları severdi. Onlar da en çok O'nu severdi. Devrim zamanlarının devrim çocuğuydu. Araya kara postalların ezdiği zamanlar girdi. Yaylada evlerine gelen hevaleri hiç unutmadı.

Okudu. İyi bir öğrenciydi. Kavgacıydı, ama kavgayı sevmezdi. O kavgaya aramazdı. Ama kavgadan da asla kaçmazdı. Elaziğ'da İstanbul Dershanesi'nde öğretmen, sınıfın çok soğuk olduğunu söyledi bir gün. O cevap verdi, "tıpkı Diyarbakır Zindanları gibi" dedi. Herkes şaşırıldı. O kendi zamanının ve mekanının dışında yaşamayı severdi. Uzun yıllar hevalerden uzak bir heval olarak yaşadı. Zaman akıp geldi. Kendi mecrasını buldu. Hevaller yine dağları mesken tuttu. Ve zozanlar bahar gecelerinin çiçek kokusu ve kuzu melmelerinden süzülüp gelen o ay ışığı silüetlerin gölgeleriyle aydınlandı. Yine kıl çadırlarda, kıl keçelerin üzerinde bağdaş kurmuş, kucaklarında silahlarıyla akan dereler gibi konuşan hevalerin sesiyle yankılandı zozanlar. Bu sese, bu akışa ilk koşan Fuat oldu. O hep hevaldi. Hevaller, dört duvar arasında zulüm-

Fuat Demirbağ (Renas)

Adı: Fuat Demirbağ... Kod adı: Renas Lelikan... Bêrti. PKK'li bir militan.

Lelikan'da 1992 yılında Ekim ayının 8'inde şehit düştü. 13 yıl sonra, adı Renas Lelikan, kod adı Jehat Berti geldi. Sordu. Şehit düştüğü yeri buldu. Gitti. Naaşını aldı. Xine, Goristan a Şehit Şerif'te defnetti. Sonra oturdu. Sevgili abisinin; ad aldığı sevgili Fuat, Renas Lelikan'ın, uzun, uzun olduğu için kısa olan hikayesini yazdı. Bir hikayedir. Kimin hikayesidir?

Benim, bizim, O'nun, onların hikayesi.

deyken, dünya O'na zindandı. Hevaller, zozanları mesken tutunca, ilk merhabayı hep O vermek istedi. Şehirlerde hep dağları yaşadı. Gençti. Öğrenciydi. Devrim dağlardan şehirlere akınca ilk merhabayı O verdi. Kavga başlamıştı. Onsuza kavga olamazdı ve olamazdı. Kavga etti. Sonra dağlarda bir yolunu bulup hevalere haber gönderdi. Kavga dağdaysa, O dağda olmalıydı. 1992 Mayıs'ında, Mayıs'ın 1'inde emekçilerle birlikte yürüdü Elaziğ sokaklarında. Mayıs'ın 3'ünde Van'da yoldaşlarıyla buluştu. Bir fotoğraf, fotoğrafın arkasında bir not bıraktı. Anadilinde yazmıştı: "Ku ez şehit ketim, ji bona min negîrin. Min pêçinin ala sor û zer." Bir Pazar akşamı, 7.30'da, 16 yoldaşıyla buluşup yola çıktı. Doğu Kürdistan üzerinden Zagroslar'a ulaştı. Zagroslar'da Xakürkê'de ilk silahını kucakladı.

Savaşlar gördü. Savaşlarda kahramanlıklar kadar, ihanetleri de tanıdı. Yoldaşları, "iyi bir savaşçıydı" dediler. Zor zamanların zorlu savaşlarını verdi. Eylemlere gitti. Vurdu, vuruldu. Rubarok'a gitti. Silah kaldırdı. Yanında yoldaşı vuruldu. Silahı bıraktı, yoldaşı kaldırdı. Yoldaşlarının kanı, terine karıştı. Emeğini sevgiyle harmanladı. Sevdi. Sevildi. İlkeliydi. Tavizsizdi. İlkesizliğe karşı duruş sahibiydi. Sadece silahla değil, beyni ve yüreğiyle de savaştı. İhanet gelip kapıya dayandı. Mevziletti. Lelikan bir cehennem olanda, O, halayın başın-

daydı. Tepedeydi. Ardında Beritan vardı. Geçit verilme-meliydi. Mevzi tutulmalıydı. Tuttu. Vuruştular. Vuruldu-lar. O da vuruldu. Yanında yoldaşları vuruldu. Kanadılar. Kızgın bir demir gelip tenini bulduğunda ne düşünü-yordu, bilinmez. Doğdu. Büyüdü. Kavga etti. Savaştı. Vuruldu. Hikaye uzun olduğu için kısa. Soru, cevap ol-duğu için, cevapsız. Adı: Fuat Demirbağ... Kod adı: Re-nas Lelikan... Bêrti. PKK'li bir militan. Lelikan'da 1992 yılında Ekim ayının 8'inde şehit düştü. 13 yıl sonra, adı Renas Lelikan, kod adı Jehat Berti geldi. Sordu. Şehit düştüğü yeri buldu. Gitti. Naaşını aldı. Xine, Goristan a Şehit Şerif'te defnetti. Sonra oturdu. Sevgili abisinin; ad aldığı sevgili Fuat, Renas Lelikan'ın, uzun, uzun ol-duğu için kısa olan hikayesini yazdı. Bir hikayedir. Kimin hikayesidir? Benim, bizim, O'nun, onların hikayesi.

Yaşanması zor bir zamanda yaşandı, yürünmesi zor bir yoldan yüründü. Anlatılması zor bir hikaye vardı. Anlatılmadı. Anlatılmadığı için anlaşıldı. Zor zamanların zor mekanlarında, zor savaşların zorlu savaşçıların anlatılması zor hikayesini anlatmanın zorluğuydu anlaşılan. Anlamak güzeldi...

Anlatılması gereken hikaye anlatılmıştır. Yeni zamanlarda yeni yollar yürünecektir. Yolculuk başlayacaktır. Hikaye anlatılmış, ama bitmemiştir. Anlatılan her hikaye, yeni bir hikayenin başlangıcıdır, ve yeni hikaye başlamıştır...